

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035

WYKONAWCA:

EKOSTANDARD
Pracownia Analiz Środowiskowych

ul. Wiązowa 1B/2, 62-002 Suchy Las

Adres do korespondencji:

ul. Szafirowa 4/6, 62-002 Suchy Las
www.ekostandard.pl
email: ekostandard@ekostandard.pl
tel. 739 199 781

AUTORZY OPRACOWANIA:

Robert Siudak
Franciszek Zając

Spis treści

Wykaz skrótów 6
1. Wprowadzenie 7
1.1. Podstawy prawne opracowania Prognozy 7
1.2. Cel i zakres Prognozy 8
1.3. Metody zastosowane przy sporządzaniu Prognozy 11
2. Charakterystyka Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035 13
2.1. Podstawy prawne opracowania Strategii 13
2.2. Zawartość oraz główne cele Strategii 13
2.3. Powiązania Strategii z innymi dokumentami strategicznymi 17
2.3.1. Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju 17
2.3.2. Globalna Agenda 21 17
2.3.3. Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 18
2.3.4. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) 18
2.3.5. Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej 19
2.3.6. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku 19
3. Ogólna charakterystyka obszaru badań 21
3.1. Położenie 21
3.2. Klimat 23
3.3. Demografia 24
4. Ocena istniejącego stanu środowiska obszaru objętego Strategią 25
4.1. Powietrze 25
4.1.1. Zanieczyszczenie powietrza 25
4.1.2. Zaopatrzenie w gaz i ciepło 27
4.2. Hałas 28
4.2.1. Hałas komunikacyjny 28
4.2.2. Hałas przemysłowy 31
4.3. Pola elektromagnetyczne 32
4.4. Wody 33
4.4.1. Wody powierzchniowe 33

4.4.2. Wody podziemne 38
4.5. Gospodarka wodno-ściekowa 40
4.6. Złoża surowców mineralnych 41
4.7. Gleby 44
4.8. Gospodarka odpadami 45
4.9. Zasoby przyrody, w tym obszary prawnie chronione 46
4.9.1. Formy ochrony przyrody 47
4.9.2. Lasy 56
4.10. Zabytki i dobra materialne 56
5. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Strategii 59
6. Istniejące problemy ochrony środowiska 60
7. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko 61
7.1. Wprowadzenie 61
7.2. Oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska, w tym na zdrowie ludzi, zabytki i dobra materialne 87
7.2.1. Oddziaływania w ramach sfery społecznej 87
7.2.2. Oddziaływania w ramach sfery gospodarczej 88
7.2.3. Oddziaływania w ramach sfery przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej 90
7.2.4. Oddziaływania na obszary Natura 2000 91
7.2.5. Oddziaływania na różnorodność biologiczną 93
7.2.6. Oddziaływania na cele środowiskowe jednolitych części wód 94
7.2.7. Oddziaływania na strefy ochronne ujęć wód podziemnych 95
7.2.8. Oddziaływania na krajobraz 96
7.2.9. Oddziaływania na klimat i adaptacja do zmian klimatu 98
8. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko 100
9. Rozwiązania alternatywne oraz wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy 101
10. Przewidywane środki mające na celu zapobieganie, redukcję i kompensację znaczących niekorzystnych oddziaływań na środowisko wynikających z realizacji Strategii 102
11. Monitoring 108
12. Streszczenie w języku niespecjalistycznym 114
12.1. Wprowadzenie 114
12.2. Charakterystyka dokumentu 114

12.3. Charakterystyka Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze.....115
12.4. Ocena istniejącego stanu środowiska obszaru objętego Strategią.....116
12.5. Potencjalne zmiany w przypadku braku realizacji Strategii 117
12.6. Istniejące problemy ochrony środowiska 117
12.7. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko 118
12.8. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko 119
12.9. Rozwiązania alternatywne.....119
12.10. Przewidywane środki mające na celu zapobieganie, redukcję i kompensację znaczących niekorzystnych oddziaływań na środowisko wynikających z realizacji Strategii.....119
12.11. Monitoring.....120
Spis tabel.....121
Spis rycin.....122

Wykaz skrótów

BDL – Bank Danych Lokalnych

GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

GPR – Generalny Pomiar Ruchu

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GZWP – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

JCW – jednolita część wód

JCWP – jednolita część wód powierzchniowych

JCWPd – jednolita część wód podziemnych

JST – jednostki samorządu terytorialnego

LOM – Lubelski Obszar Metropolitalny

OSI – obszary strategicznej interwencji

OZE – odnawialne źródła energii

PIG-PIB – Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy

PM10 – pył z mieszaniny cząstek zawieszonych w powietrzu o średnicy mniejszej niż 10 mikrometrów

PM2,5 – pył z mieszaniny cząstek zawieszonych w powietrzu o średnicy mniejszej niż 2,5 mikrometrów

PSZOK – Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych

RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

UMWL – Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego

1. Wprowadzenie

Niniejsza Prognoza oddziaływania na środowisko dotyczy projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035 (zwanej dalej Prognozą). Prognoza została sporządzona w myśl ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn. zm.), przede wszystkim w celu oceny skutków dla środowiska, jakie spowoduje realizacja założeń dokumentu, dla którego jest sporządzana.

Niniejsza Prognoza zostanie poddana procedurze konsultacji społecznych oraz opiniowaniu przez organy administracji państwowej (Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie i Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie). Sporządzenie niniejszej Prognozy stanowi jeden z końcowych etapów postępowania w sprawie tzw. strategicznej oceny oddziaływania, mającej na celu przyjęcie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035.

1.1. Podstawy prawne opracowania Prognozy

Podstawę prawną opracowania niniejszej Prognozy stanowi art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn. zm.) nakładający obowiązek przeprowadzenia procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla niniejszego dokumentu.

Ponadto do niniejszego dokumentu zastosowanie mają następujące akty prawne:

- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7, z późn. zm.);
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. U. UE. L. z 2001 r. Nr 197, str. 30).
- Dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. U. UE. L. z 2003 r. Nr 41, str. 26).
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz. U. UE. L. z 2003 r. Nr 156, str. 17 ze zm.);

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz. U. UE. L. z 2012 r. Nr 26, str. 1 ze zm.);

Poza ww. aktami prawnymi, postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko regulują dodatkowo:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.);
- Ustawa z dn. 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2025 r. poz. 960 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 1691);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538 z późn. zm.).

1.2. Cel i zakres Prognozy

Celem Prognozy sporządzonej na potrzeby przeprowadzenia postępowania administracyjnego w sprawie strategicznej oceny oddziaływania jest analiza potencjalnych znaczących oddziaływań realizacji założeń Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035.

Zgodnie z wymogami art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn. zm.), niniejsza Prognoza obejmuje następujące elementy:

1) zawiera:
   a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
   b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
   c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
   d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
   e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,

f) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,

g) datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów;

2) określa, analizuje i ocenia:

a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,

b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,

c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,

d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,

e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- ludzi,
- różnorodność biologiczną,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,

- zabytki,
- dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawia:

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zgodnie z wymogami art. 52 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn. zm.), niniejsza prognoza zawiera:

1. Informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 2, powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.
2. W prognozie oddziaływania na środowisko, o której mowa w art. 51 ust. 1, uwzględnia się informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

Prognoza została wykonana zgodnie z art. 51 oraz 52 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn. zm.).

Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Lublinie (RDOŚ) pismem znak: WSTII.410.14.2026.DB z dnia 16 kwietnia 2026 r. oraz z Lubelskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym pismem znak: DNS-NZ.7016.215.2025, zgodnie z wymaganiami art. 53 ww. ustawy. W opinii

ww. organu zakres Prognozy oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035 powinien być zgodny z art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 1 i 2 cytowanej wyżej ustawy. W dokumencie uwzględniono również szczegółowe zagadnienia wskazane przez RDOŚ we wspomnianym wcześniej piśmie.

Zakres przestrzenny Prognozy oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035 jest ograniczony do granic administracyjnych gmin porozumienia. Prognoza analogicznie do projektu Strategii Rozwoju swoim horyzontem czasowym sięga do roku 2035.

Ze względu na swój charakter Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035 opisuje poszczególne założenia w sposób ogólny, poruszając szerokie spektrum zagadnień i obszarów związanych z rozwojem gmin. Sytuacja ta determinuje poziom szczegółowości sporządzonej Prognozy oddziaływania na środowisko.

1.3. Metody zastosowane przy sporządzaniu Prognozy

Wymagany zakres prognozy oddziaływania na środowisko określa art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn. zm.). Obecnie sama metodyka sporządzania prognoz strategicznych ocen oddziaływania w Polsce nie jest ściśle zdeterminowana określonymi przepisami prawnymi.

Stosowna ocena została oparta na kryteriach jakościowych tak, aby w odpowiedni sposób określić, jaki wpływ na poszczególne komponenty środowiska mają działania zaproponowane w Strategii.

Sporządzenie Prognozy dla Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035 przebiegało wieloetapowo i obejmowało kolejno:

- ocenę aktualnego stanu środowiska na obszarze objętym dokumentem strategicznym, zawierającą analizę zasobów i walorów środowiska, wywieranej na nie presji antropogenicznej oraz jakości środowiska;
- ocenę potencjalnego wpływu ustaleń dokumentu strategicznego na środowisko przyrodnicze;
- opracowanie propozycji łagodzenia skutków realizacji ustaleń dokumentu strategicznego w obszarach, w których zidentyfikowano znaczące negatywne oddziaływania;

- opracowanie systemu monitorowania środowiskowych skutków wdrażania dokumentu strategicznego.

Charakterystykę stanu środowiska przyrodniczego oraz analizę jakości jego poszczególnych elementów sporządzono metodą opisową przy wykorzystaniu dostępnych danych na temat obszaru objętego prognozą tj. studium literatury, informacji pozostających w zasobach administracji rządowej i samorządowej, danych statystyki publicznej oraz państwowego monitoringu środowiska.

W związku z charakterem Prognozy identyfikowane oddziaływania wynikające z realizacji celów i kierunków działań Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035 opisywano w sposób jakościowy, zarysowując jedynie ich przybliżoną skalę i kierunek. Na tym poziomie i etapie planowania bardziej szczegółowy ilościowy opis oddziaływań uznano za nieuzasadniony.

W celu ułatwienia oceny, jak i prezentacji wyników oddziaływań wykorzystano dostosowaną do potrzeb Prognozy analizę macierzową relacji elementów środowiska oraz celów i kierunków działań przewidzianych do realizacji.

2. Charakterystyka Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035

2.1. Podstawy prawne opracowania Strategii

Podstawą prawną opracowania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035 jest art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198 z późn. zm.), zgodnie z którym politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju.

2.2. Zawartość oraz główne cele Strategii

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035 jest narzędziem służącym kształtowaniu polityki ponadlokalnej. Realizacja założeń Strategii ma na celu wspieranie pozytywnych przemian oraz niwelowanie głównych barier rozwojowych. Dokument zakłada wykorzystanie potencjału zasobu regionalnego oraz szans jakie niesie otoczenie. Strategia pełni istotne funkcje koordynacyjne, finansowe, informacyjne, edukacyjne i marketingowe. Dokument określa obszary wymagające interwencji publicznej oraz ich zakres, formułuje zasady i warunki wspierania działań prorozwojowych.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035 zawiera:

- wstęp;
- wnioski z diagnozy ponadlokalnej;
- wizja rozwoju obszaru objętego współpracą strategiczną;
- struktura planów działań dla obszaru współpracy ponadlokalnej;
- obszary strategicznej interwencji (OSI);
- model struktury funkcjonalno-przestrzennej;
- system realizacji Strategii.

Najważniejszymi elementami wizji rozwoju ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035 są:

- tworzenie przyjaznego środowiska życia dla osób starszych poprzez rozwój usług wspierających, wzmacnianie aktywności społecznej oraz koordynację polityki senioralnej na poziomie ponadlokalnym;

- wzmacnianie roli młodzieży w życiu publicznym oraz tworzenie warunków sprzyjających jej wszechstronnemu rozwojowi społecznemu, edukacyjnemu, obywatelskiemu i emocjonalnemu;
- wzmacnianie poczucia wspólnoty i tożsamości lokalnej mieszkańców obszaru objętego strategią;
- zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych;
- poprawa dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych i zwiększenie mobilności pracowników;
- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru i rozwój zintegrowanej polityki przyciągania inwestorów;
- wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości i wspieranie rozwoju gospodarki opartej na zasobach lokalnych;
- zwiększenie odporności środowiskowej i klimatycznej obszaru oraz zapewnienie wysokiej jakości usług komunalnych i infrastruktury technicznej;
- poprawa dostępności przestrzennej i jakości infrastruktury mobilności dla mieszkańców i odwiedzających;
- zwiększenie atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni publicznych oraz miejsc do zamieszkania.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035 opiera się na 3 sferach, 10 celach strategicznych oraz 29 kierunkach działań. Cele zaproponowane w ramach każdej ze sfer mają na celu rozwój obszaru objętego Strategią. W tabeli 1. przedstawiono cele strategiczne oraz kierunki działań omawianej Strategii.

Tabela 1. Matryca celów i kierunków działań Strategii

Sfera społeczna	
Cele strategiczne	**Kierunki działań**
1 – Tworzenie przyjaznego środowiska życia dla osób starszych poprzez rozwój usług wspierających, wzmacnianie aktywności społecznej oraz koordynację polityki senioralnej na poziomie ponadlokalnym	1.1 Rozwój oferty usług wspierających seniorów
	1.2 Wzmacnianie aktywności społecznej i integracji osób starszych
	1.3 Dostosowanie przestrzeni publicznej i usług do potrzeb osób starszych i osób ze szczególnymi potrzebami
	1.4 Koordynacja i wspólne zarządzanie ponadlokalną polityką senioralną
2 – Wzmacnianie roli młodzieży w życiu publicznym oraz tworzenie warunków sprzyjających jej wszechstronnemu rozwojowi społecznemu, edukacyjnemu, obywatelskiemu i emocjonalnemu	2.1 Aktywne włączanie młodych mieszkańców w życie lokalne
	2.2 Tworzenie przestrzeni publicznych zaprojektowanych z myślą o młodych mieszkańcach
	2.3 Profilaktyka zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży realizowana w formule ponadlokalnej
	2.4 Wspieranie rozwoju edukacyjnego dzieci i młodzieży
3 – Wzmacnianie poczucia wspólnoty i tożsamości lokalnej mieszkańców obszaru objętego strategią	3.1 Koordynacja kalendarza wydarzeń i rozwój oferty imprez gminnych i ponadgminnych
	3.2 Rozwój oferty kulturalnej i promocja dziedzictwa lokalnego w oparciu o współpracę i zasoby wspólne
	3.3 Wzmacnianie organizacji społecznych, grup nieformalnych i liderów lokalnych
	3.4 Wzmacnianie partycypacji społecznej i komunikacji z mieszkańcami
4 – Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych	4.1 Podniesienie standardów lokalowych i infrastruktury obiektów użyteczności publicznej oraz zwiększenie dostępności do świadczonych usług społecznych
	4.2 Rozwój bazy lokalowej na potrzeby podstawowej opieki zdrowotnej i wzmocnienie profilaktyki zdrowia
	4.3 Rozwój dostępnej i zróżnicowanej oferty opieki nad dziećmi do lat 3 w formule współpracy międzygminnej

Sfera gospodarcza	
Cele strategiczne	**Kierunki działań**
1 – Poprawa dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych i zwiększenie mobilności pracowników	1.1 Koordynacja inwestycji drogowych i transportowych o znaczeniu gospodarczym w układzie ponadlokalnym
2 – Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru i rozwój zintegrowanej polityki przyciągania inwestorów	2.1 Planowanie i zarządzanie terenami inwestycyjnymi
	2.2 Rozwój współpracy i profesjonalizacji obsługi inwestorów w układzie międzygminnym
3 – Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości i wspieranie rozwoju gospodarki opartej na zasobach lokalnych	3.1 Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców oraz rozwój systemu doradztwa i informacji
	3.2 Rozwój lokalnej oferty produktów i usług wspierającej lokalny rynek usług okołoturystycznych
	3.3 Koordynacja działań w zakresie przyszłości kluczowych terenów poprzemysłowych (w tym m.in. terenów po kopalni, cementowni i cukrowni)
Sfera przestrzenna i klimatyczno-środowiskowa	
Cele strategiczne	**Kierunki działań**
1 – Zwiększenie odporności środowiskowej i klimatycznej obszaru oraz zapewnienie wysokiej jakości usług komunalnych i infrastruktury technicznej	1.1 Rozwój i integracja infrastruktury gospodarki odpadami, wodno-kanalizacyjnej oraz energetycznej
	1.2 Poprawa efektywności energetycznej i rozwój odnawialnych źródeł energii
	1.3 Zarządzanie przestrzenią zgodne z zasadami ładu przestrzennego i odporności klimatycznej
2 – Poprawa dostępności przestrzennej i jakości infrastruktury mobilności dla mieszkańców i odwiedzających	2.1 Rozwój infrastruktury drogowej o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym
	2.2 Rozbudowa infrastruktury pieszo-rowerowej i promowanie bezpiecznej mobilności lokalnej
	2.3 Zwiększenie dostępności do transportu publicznego – organizacja komunikacji lokalnej, budowa lub modernizacja infrastruktury transportu publicznego – w szczególności udrożnienia i poprawy połączeń transportowych z Lublinem, Świdnikiem i Chełmem
3 – Zwiększenie atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni publicznych oraz miejsc do zamieszkania	3.1 Rewitalizacja i rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz miejsc rekreacji mieszkańców
	3.2 Rozwój dostępnego budownictwa mieszkaniowego zaspokajającego potrzeby lokalnej społeczności

Źródło: Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035

2.3. Powiązania Strategii z innymi dokumentami strategicznymi

2.3.1. Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju

Dokument ten został przyjęty w 2015 przez 193 państwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ). Agenda 2030 to program działań definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Program przedstawia 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju, w tym m.in.:

Cel 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie.

Cel 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi;

Cel 7. Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie;

Cel 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi;

Cel 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu.

Powyższe cele mają swoje odzwierciedlenie w celach i kierunkach działań wpisanych do Strategii m.in. poprzez rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych, rozwój i poprawę dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej, rozwój OZE, tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości na OF czy poprawę jakości środowiska miejskiego, w tym ograniczanie hałasu i zanieczyszczenia powietrza.

2.3.2. Globalna Agenda 21

Globalna Agenda 21 stanowi wynik Konferencji organizacji Narodów Zjednoczonych dla Spraw Środowiska i Rozwoju w Rio de Janeiro pod nazwą Szczytu Ziemi, w czerwcu 1992 roku. Jej polska wersja ukazała się w roku 1993 w opracowaniu "Dokumenty końcowe Konferencji Narodów Zjednoczonych Środowisko i Rozwój". Agenda wyznacza kierunek działań na rzecz zrównoważonego rozwoju, aby pogodzić rozwój ludzkości z zachowaniem środowiska naturalnego w XXI wieku.

Według agendy największa rola w realizacji działań zgodnych ze zrównoważonym rozwojem przypadają władzom lokalnym zgodnie z propagowaną myślą „Myśl globalnie, działaj lokalnie".

Agenda składa się z czterech zasadniczych części, omawiających następujące zagadnienia:

- problemy socjalne i gospodarcze;
- zachowanie i zagospodarowanie zasobów w celu zapewnienia rozwoju;
- wzmocnienia znaczenia ważnych grup społecznych;

- możliwości realizacyjne celów i zadań agendy.

Zasady zrównoważonego rozwoju przyjęte w Agendzie 21 zostały usankcjonowane na szczeblu krajowym między innymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

2.3.3. Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030

Dokument został uchwalony przez Radę Europejską w dniu 23.10.2014 r. i określa ramy polityki klimatyczno-energetycznej UE do roku 2030. Przedstawiono nowe cele w dziedzinie ograniczania emisji gazów cieplarnianych, wykorzystania odnawialnych źródeł energii i podnoszenia efektywności energetycznej oraz towarzyszące im mechanizmy kompensacyjne, które mają ułatwić realizację polityki klimatycznej przez nowe kraje członkowskie. Najważniejsze cele wyznaczone przez UE:

1. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 55% do 2030 r. (w stosunku do poziomu z 1990 roku);

2. Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii w UE do 42,5% do 2030 r.;

3. Zmniejszenie zużycia energii końcowej o co najmniej 11,7 proc. w porównaniu z prognozami zużycia energii na 2030 r.

Powyższe założenia będą realizowane głównie w zakresie kierunku działań 1.2. ze sfery przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Strategii m.in. poprzez montaż instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej.

2.3.4. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Dokument ten został przyjęty przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r., jest on aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020.

Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Cele szczegółowe:

Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną;

Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony;

Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

W ramach Strategii określono również obszary wpływające na osiągnięcie celów SOR:

- Kapitał ludzki i społeczny,
- Cyfryzacja,

- Transport,
- Energia,
- Środowisko,
- Bezpieczeństwo Narodowe.

Powyższe cele mają swoje odzwierciedlenie w celach i kierunkach działań zawartych w Strategii. Strategia swoim zakresem realizuje zadania wymienione w obszarach poprzez planowane m.in. następujące działania: rozwój usług publicznych (edukacji, kultury, rekreacji), czy wzmacnianie lokalnych powiązań transportowych.

2.3.5. Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

Dokument został przyjęty w dniu 16 lipca 2020 r. przez Radę Ministrów. "Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej", zwana dalej PEP2030 jest najważniejszym dokumentem strategicznym w tym obszarze. Rolą PEP2030 jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. W dokumencie wyznaczono 3 cele szczegółowe:

Cel I. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego;

Cel II. Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska;

Cel III. Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Dokument PEP2030 określa również cele horyzontalne:

- Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa;
- Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Zdefiniowane cele Strategii Rozwoju Ponadlokalnego w całości lub w części realizują założenia Polityki ekologicznej państwa 2030.

2.3.6. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku

W dniu 29 marca 2021 r. Sejmik Województwa Lubelskiego przyjął uchwałą nr XXIV/406/2021 Strategię Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

- Cel strategiczny 1. Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych
  - Cel operacyjny 1.1. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych

- Cel operacyjny 1.2. Rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne
- Cel operacyjny 1.3. Rozwój współpracy w sektorze rolno-spożywczym
- Cel operacyjny 1.4. Umacnianie marki lubelskich produktów żywnościowych

– Cel strategiczny 2. Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych
  - Cel operacyjny 2.1. Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej
  - Cel operacyjny 2.2. Rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych (LOM, ośrodków subregionalnych i lokalnych)
  - Cel operacyjny 2.3. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich
  - Cel operacyjny 2.4. Ochrona walorów środowiska
– Cel strategiczny 3. Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu
  - Cel operacyjny 3.1. Wykorzystanie potencjału badawczo-rozwojowego jednostek naukowych oraz wspieranie transferu wiedzy i technologii
  - Cel operacyjny 3.2. Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw
  - Cel operacyjny 3.3. Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej
  - Cel operacyjny 3.4. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu
– Cel strategiczny 4. Wzmacnianie kapitału społecznego
  - Cel operacyjny 4.1. Rozwijanie kapitału ludzkiego
  - Cel operacyjny 4.2. Poprawa jakości świadczenia usług zdrowotnych
  - Cel operacyjny 4.3. Włączenie i integracja społeczna
  - Cel operacyjny 4.4. Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej
  - Cel operacyjny 4.5. Bezpieczeństwo publiczne
  - Cel operacyjny 4.6. Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze w swoich założeniach przede wszystkim realizuje cele 2.1, 2.4, 3.3, 3.4, 4.2 oraz 4.3 Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

3. Ogólna charakterystyka obszaru badań

3.1. Położenie

Obszar objęty Strategią tworzony jest przez cztery gminy leżące w powiecie chełmskim, w centralnej części województwa lubelskiego. W skład obszaru wchodzi: Miasto Rejowiec Fabryczny, Gmina Rejowiec Fabryczny, Gmina Rejowiec oraz Gmina Siedliszcze a ich łączna powierzchnia wynosi 362,39 km^2.

Rycina 1. Położenie obszaru objętego Strategią na tle województwa Lubelskiego

Obszar objęty Strategią według najnowszej regionalizacji fizycznogeograficznej, opracowanej pod kierunkiem prof. Jerzego Solona położony jest w obrębie następujących regionów:

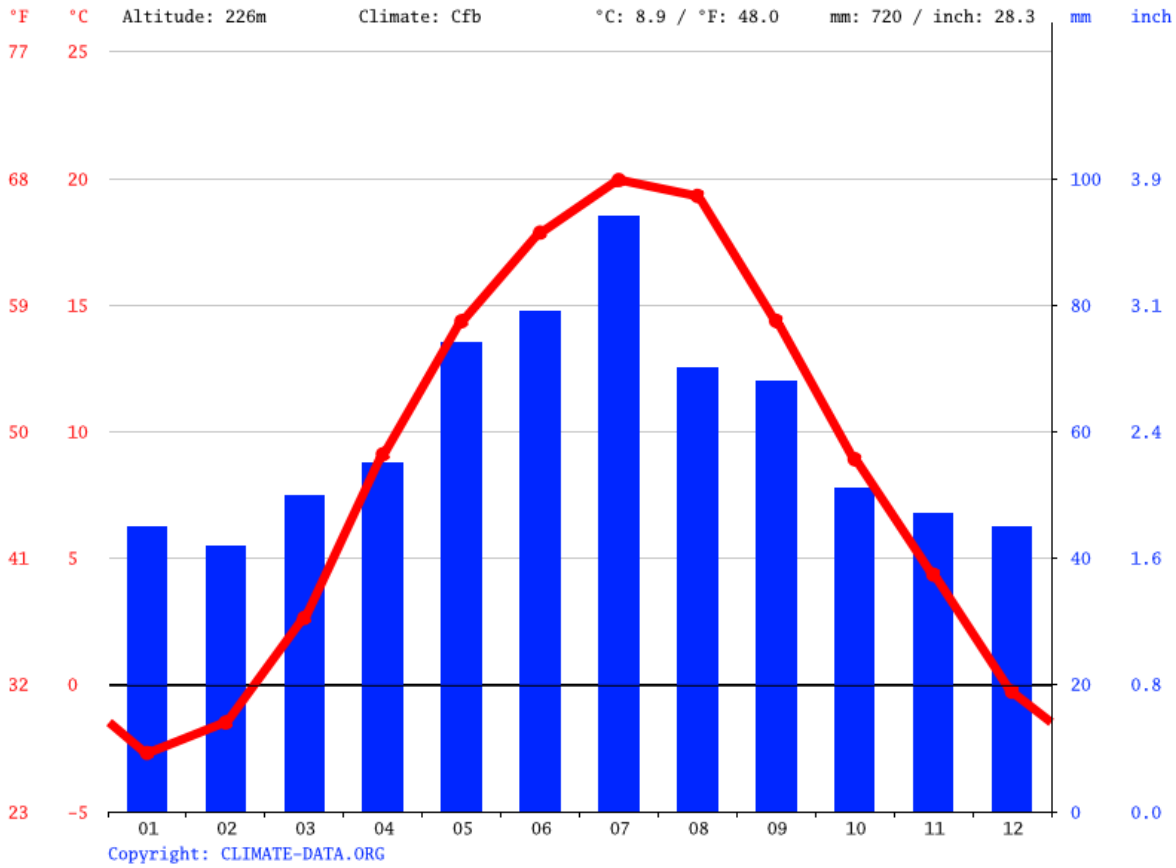
- Megaregion: Niż Wschodnioeuropejski
  - Prowincja: Niż Wschodniobałtycko-Białoruski
    - Podprowincja: Polesie
      - Makroregion: Polesie Wołyńskie
        - Mezoregion: Obniżenie Dorohuckie
        - Mezoregion: Pagóry Chełmskie
- Megaregion: Pozaalpejska Europa Środkowa
  - Prowincja: Wyżyny Polskie
    - Podprowincja: Wyżyna Lubelsko-Lwowska
      - Makroregion: Wyżyna Lubelska
        - Mezoregion: Działy Grabowieckie

Rycina 2. Położenie obszaru objętego Strategią względem mezoregionów fizykogeograficznych

3.2. Klimat

Obszar objęty Strategią znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego. W Mieście Rejowiec Fabryczny roczna suma opadów wynosi około 720 mm. Najwyższe opady odnotowuje się w lipcu, a najniższe w miesiącach zimowych. Temperatura powietrza osiąga najwyższe wartości w lipcu ze średnią temperaturą 19,9°C, natomiast najniższe w styczniu ze średnią temperaturą -2,7°C. Wiosny i lata są wczesne i długie, a zimy łagodne i krótkie. Okres wegetacyjny trwa 220-230 dni.

Rycina 3. Wykres klimatyczny dla miasta Rejowiec Fabryczny

Źródło: http://pl.climate-data.org/

3.3. Demografia

Według stanu na koniec 2025 roku obszar objęty Strategią zamieszkiwało 19 932 osób, a średnia gęstość zaludnienia wynosiła 55 osób/km^2. Na terenie objętym Strategią w ostatnich latach obserwuje się ujemny przyrost naturalny. W strukturze ludności obszaru w 2025 roku przeważały kobiety, stanowiące 50,93% ogólnej liczby mieszkańców. Mężczyźni stanowili 49,07%.

Saldo migracji w 2025 roku wyniosło -47 osób, natomiast dodatnie saldo obserwowane było na terenie gminy Rejowiec. Ponadto stwierdza się duży udział osób w wieku produkcyjnym w strukturze wiekowej ludności. W 2025 roku wynosił on 58,54%. Wartość wskaźnika jest porównywalna ze wskaźnikiem dla całego kraju.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na obszarze objętym Strategią na koniec roku 2025 wynosiła 820 osób. Natomiast udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł 7,03%.

4. Ocena istniejącego stanu środowiska obszaru objętego Strategią

4.1. Powietrze

4.1.1. Zanieczyszczenie powietrza

Głównym czynnikiem przyczyniającym się do kształtowania jakości powietrza atmosferycznego jest emisja zanieczyszczeń wynikająca z działalności człowieka. Źródłem zanieczyszczeń powietrza na obszarze objętym Strategią jest emisja substancji gazowych i pyłowych z kotłowni i pieców węglowych używanych w gospodarstwach domowych. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową wynikającą z sezonu grzewczego. Potencjalne źródło nadmiernej emisji zanieczyszczeń stanowią również zakłady produkcyjne wyposażone w kotłownie węglowe.

O jakości powietrza decyduje wielkość i przestrzenny rozkład emisji ze wszystkich źródeł z uwzględnieniem przepływów transgranicznych i przemian fizykochemicznych zachodzących w atmosferze. Całe województwo lubelskie, w tym gminy porozumienia, objęte jest monitoringiem powietrza prowadzonym przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, za pośrednictwem Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska GIOŚ w Lublinie.

Zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.) obszar objęty Strategią stanowi strefę lubelską. Zgodnie z art. 89 tej ustawy, Główny Inspektor Ochrony Środowiska dokonuje corocznej oceny jakości powietrza. Oceny dokonuje się z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów: ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ustanowionych ze względu na ochronę roślin. Dla substancji podlegających ocenie, strefy zaliczono do jednej z poniższych klas:

a) dla substancji, dla których określone są poziomy dopuszczalne lub docelowe:
   - klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
   - klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe,

b) dla stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 dla którego określono poziom dopuszczalny dla fazy:
   - klasa A1 - stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 na terenie strefy nie przekraczają poziomu dopuszczalnego 20 µg/m^3 do osiągnięcia do dnia 1 stycznia 2020 r. (faza II),
   - klasa C1 - jeżeli stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 na jej terenie przekraczały poziom dopuszczalny 20 µg/m^3 do osiągnięcia do dnia 1 stycznia 2020 r. (faza II),

c) dla substancji, dla których określone są poziomy celu długoterminowego:

- klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego.

Strefę lubelską w roku 2025 zaliczono do klasy A dla dwutlenku siarki (SO_2), dwutlenku azotu (NO_2), tlenku węgla (CO), benzenu (C_6H_6), ozonu (O_3) w odniesieniu do poziomu docelowego, pyłu PM10, pyłu PM2,5 w fazie I, ołowiu (Pb), arsenu (As), kadmu (Cd) i niklu (Ni) oraz do klasy A1 dla pyłu PM2,5 w fazie II. Do klasy C zaliczono strefę ze względu na poziom benzo(a)pirenu (B(a)P) a do klasy D2 ze względu na nieosiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu (O_3). Z tego powodu konieczne jest przeprowadzenie działań naprawczych w obszarach przekroczeń. Wyniki dla strefy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Klasyfikacja strefy lubelskiej pod kątem ochrony zdrowia ludzi w 2025 r.

Rok	Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń w obszarze strefy											
	SO_2	NO_2	CO	C_6H_6	O_3	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P
2025	A	A	A	A	A D2	A	A A1	A	A	A	A	C

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim, raport wojewódzki za rok 2025, GIOŚ

W oparciu o kryteria określone dla ochrony roślin, przeprowadzono ocenę stanu powietrza dla ozonu (O_3), dwutlenku siarki (SO_2) i tlenków azotu (NO_x). Dla wszystkich zanieczyszczeń strefa lubelska otrzymała klasę A, co oznacza, że nie zanotowano tu przekroczeń. Przekroczenia norm stwierdzono natomiast dla poziomu celu długoterminowego dla ozonu wyrażonego wskaźnikiem AOT40, w związku z czym strefa uzyskała klasę D2.

Tabela 3. Klasyfikacja strefy lubelskiej pod kątem ochrony roślin w 2025 r.

Rok	Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń w obszarze strefy		
	O_3	SO_2	NO_x
2025	A D2	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim, raport wojewódzki za rok 2025, GIOŚ

Podstawowym źródłem emisji benzo(a)pirenu jest niepełne spalanie paliw stałych (węgla, koksu, drewna) oraz spalanie odpadów w piecach (m. in. butelki PET, kartony po napojach, odpady organiczne i inne) w celach grzewczych. Niezadowalający jest często również stan techniczny kotłów, w których odbywa się spalanie paliw. Czynniki te w połączeniu z niekorzystnymi warunkami rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w powietrzu, jakie często występują w okresie grzewczym – inwersje temperatury, niskie temperatury (poniżej -10°C) i prędkości wiatru oraz cisze, decydują o występowaniu przekroczeń poziomu docelowego. Należy także zaznaczyć, iż nadanie klasy C dla danej strefy nie oznacza, że poziom dopuszczalny lub docelowy został przekroczony w całej strefie, a w minimum jednym punkcie pomiarowym tej strefy a w najbliżej zlokalizowanym punkcie względem obszaru badań, czyli w Chełmie, nie odnotowano przekroczenia dozwolonego poziomu B(a)P w powietrzu.

W celu poprawy jakości powietrza zaleca się wdrażanie działań naprawczych ujętych w „Programie ochrony powietrza dla strefy lubelskiej", przyjętym uchwałą nr XVII/291/2020 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 27 lipca 2020 r. w sprawie przyjęcia "Programu ochrony powietrza dla strefy lubelskiej ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz docelowego benzo(a)pirenu" wraz z aktualizacją przyjętą uchwałą nr XLIX/716/2023 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 28 czerwca 2023 r. w sprawie przyjęcia Aktualizacji „Programu ochrony powietrza dla strefy lubelskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz docelowego benzo(a)pirenu" w zakresie pyłu PM2,5 (faza II) i benzo(a)pirenu. Do działań naprawczych należą:

- redukcja emisji zanieczyszczeń ze źródeł małej mocy do 1 MW,
- kontrola przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów,
- ograniczenie wpływu emisji zanieczyszczeń z transportu drogowego,
- kształtowanie polityki przestrzennej w sposób sprzyjający poprawie stanu jakości powietrza,
- prowadzenie edukacji ekologicznej.

4.1.2. Zaopatrzenie w gaz i ciepło

Na terenie obszaru objętym Strategią zorganizowany system zaopatrzenia w ciepło funkcjonuje jedynie na terenie miasta Rejowiec Fabryczny. W pozostałych gminach główne źródło ogrzewania dla gospodarstw oraz podmiotów gospodarczych stanowią kotły na różnego rodzaju węgiel kamienny. Obserwuje się także ogrzewanie budynków przy użyciu gazu ziemnego czy oleju opałowego.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego z 2024 roku, na terenie miasta Rejowiec Fabryczny, gminy Rejowiec Fabryczny oraz gminy Rejowiec funkcjonuje sieć gazociągowa. Sieć na obszarze tych gmin ma ponad 60 000 m długości, liczba

czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych wynosi 874, a liczba osób korzystających z sieci gazowej to 4 717.

Tabela 4. Charakterystyka instalacji gazowej na terenie obszaru objętego Strategią w 2024 r.

Rok	Długość czynnej sieci ogółem [m]	Czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	Ludność korzystająca z sieci gazowej	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności
2024	60 103	874	4 717	23,67

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (dostęp: 14.09.2026 r.)

4.2. Hałas

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.), hałasem nazywa się dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. W zależności od pochodzenia hałasu środowiskowego (źródła) dokonuje się jego podziału na następujące, podstawowe kategorie:

- hałas komunikacyjny, w tym:
  - drogowy;
  - lotniczy;
  - kolejowy;
- hałas przemysłowy.

Dyrektywa 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 czerwca 2002 r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku, definiuje hałas jako niepożądane lub szkodliwe dźwięki powodowane przez działalność człowieka na wolnym powietrzu, w tym hałas emitowany przez środki transportu, ruch drogowy, ruch kolejowy, ruch samolotowy, oraz hałas pochodzący z obszarów działalności przemysłowej.

Hałas uważany jest za jeden z czynników zanieczyszczających środowisko. W związku z rozwojem komunikacji, uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją stanowi on dużą uciążliwość dla człowieka. Może powodować częściową lub całkowitą utratę słuchu. Ponadto bywa przyczyną nadciśnienia, zaburzeń nerwowych, zaburzeń w układzie kostno–naczyniowym, wywołuje zmęczenie, złe samopoczucie, utrudnia wypoczynek.

4.2.1. Hałas komunikacyjny

Hałas komunikacyjny jest hałasem typu liniowego. Ze względu na obszar oddziaływania oraz liczbę ludności narażonej na jego oddziaływanie, ruch drogowy jest jednym z najbardziej uciążliwych źródeł hałasu komunikacyjnego w środowisku.

Obserwowany wzrost liczby pojazdów i wzmożony ruch tranzytowy powodują ciągły wzrost poziomu hałasu w środowisku.

Monitoring hałasu ma na celu dostarczenie informacji niezbędnych dla potrzeb ochrony przed hałasem. Zadanie to realizowane jest poprzez instrumenty planowania przestrzennego oraz ochrony środowiska takie jak strategiczne mapy hałasu i program ochrony środowiska przed hałasem, a także rozwiązania techniczne ukierunkowane na źródła lub minimalizujące ich oddziaływanie, np. ekrany akustyczne.

Obecnie oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska dla terenów:

- miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, głównych dróg, głównych linii kolejowych, głównych lotnisk – na podstawie strategicznych map hałasu lub wyników pomiarów poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikami hałasu L_{AeqD}, L_{AeqN}, L_{DWN} i L_N, z uwzględnieniem w szczególności danych demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu;
- innych niż powyżej – na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikami hałasu L_{AeqD}, L_{AeqN}, L_{DWN} i L_N lub innych metod oceny poziomu hałasu.

Przez obszar objęty Strategią przebiega odcinek drogi krajowej 12, odcinek drogi wojewódzkiej nr 812, odcinek drogi wojewódzkiej nr 838 oraz drogi powiatowe i gminne. W ramach Generalnego Pomiaru Ruchu (GPR) realizowanego w 2025 r. na obszarze objętym Strategią zlokalizowanych zostało 5 punktów pomiarowych. Ich charakterystyka przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 5. Lokalizacja punktów pomiarowych na obszarze objętym Strategią

Numer odcinka pomiarowego	Numer drogi	Lokalizacja punktu pomiarowego	Długość geograficzna punktu	Szerokość geograficzna punktu	Długość [km]	Nazwa odcinka
80206	DK12	Chojno Nowe	23,075593	51,167210	12,174	DOROHUCZA /DW838/ - MARYNIN /DW839/
80207	DK12	Stołpie	23,348477	51,167940	16,133	MARYNIN /DW839/ - CHEŁM /GR. MIASTA/
6050	DW812	Rejowiec	23,298732	51,099711	12,173	CHEŁM - REJOWIEC /DW839/
6051	DW812	Krupe II	23,24398	51,035225	11,921	REJOWIEC /DW839/ - KRASNYSTAW
6146	DW838	Wola Korybutowa	23,081988	51,229657	15,365	GŁĘBOKIE /DK82/ - DOROHUCZA /DK12/

Źródło: GDDKiA – Wykaz odcinków pomiarowych GPR 2025 dla dróg krajowych i wojewódzkich

W tabeli 6 przedstawiono średni dobowy ruch roczny (SDRR) na odcinkach pomiarowych w ramach Generalnego Pomiaru Ruchu 2025, przebiegających przez gminy porozumienia. Średni dobowy ruch roczny dla województwa na drogach krajowych wyniósł w tym okresie 11 195 poj./dobę, natomiast dla dróg wojewódzkich wartość ta wyniosła 3 569 poj./dobę.

Zauważa się, że obserwowany ruch na odcinkach drogi krajowej 12 jest nieznacznie niższy od średniej wojewódzkiej, ruch na odcinku drogi wojewódzkiej 812 w miejscowości Rejowiec znacznie przewyższał średnią wojewódzką, natomiast na pozostałych odcinkach dróg wojewódzkich ruch był zbliżony do średniej. Średnia dla kraju wyniosła w tym roku 14 880 poj./dobę dla dróg krajowych i 4 236 poj./dobę dla dróg wojewódzkich.

Tabela 6. Średni dobowy ruch roczny na odcinkach objętych GPR przebiegających przez obszar objęty Strategią

Numer odcinka pomiarowego	SDRR pojazdy silnikowe ogółem [poj./dobę]	Motocykle	Samochody osobowe, mikrobusy	Lekkie samochody ciężarowe (dostawcze)	Samochody ciężarowe (z przyczepami i bez)	Autobusy	Ciągniki rolnicze
80206	10 732	31	7 424	919	2 226	127	5
80207	11 169	37	7 975	903	2 106	133	15
6050	5 658	80	4 747	442	364	13	12
6051	3 926	43	3 178	332	353	12	8
6146	3 257	34	2 698	223	295	5	2

Pod pojęciem hałasu kolejowego rozumie się hałas powstający w wyniku eksploatacji linii kolejowych. W porze nocnej hałas pochodzący od linii kolejowej może przekraczać dopuszczalną wartość 50 dB w odległości do około 80 m od osi torów. Przez analizowany obszar przebiegają linie kolejowe: nr 7 relacji Warszawa Wschodnia osobowa – Dorohusk, nr 69 relacji Rejowiec – Hrebenne oraz nr 536 relacji Rejowiec Zachodni – Rejowiec Południowy. Pociągi tych linii zatrzymują się w granicach obszaru w miejscowościach Wólka Kańska, Kanie, Zalesie Krasieńskie, Rejowiec Fabryczny (stacja Rejowiec), Zawadówka oraz Zagrody (stacja Zagrody Kościół). Lokalnie mogą wystąpić niekorzystne zmiany ze względu na stan infrastruktury, prędkość przejazdu, rodzaj taboru, stan taboru oraz położenie torowiska (nasyp, wąwóz, teren płaski). Hałas kolejowy jest jednak mniej uciążliwy, ze względu na znaczne odległości względem obszarów zabudowanych, w tym zabudowy jedno- i wielorodzinnej. Na obszarze objętym Strategią nie występują punkty pomiarowe map akustycznych opracowywanych przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.

4.2.2. Hałas przemysłowy

Uciążliwość hałasu przemysłowego zależy od liczby źródeł powstawania, czasu pracy tych urządzeń / zakładów, stopnia wytłumienia oraz wartości normatywnej dopuszczalnego poziomu hałasu na danym terenie. Na hałas przemysłowy składają się wszelkie źródła dźwięku znajdujące się na terenie zakładu. Rozróżniamy:

- hałas punktowy – źródła hałasu znajdują się na zewnątrz budynków, są to np. wentylatory, sprężarki i inne urządzenia umieszczone na otwartej przestrzeni;

- hałas wtórny – źródła hałasu znajdują się wewnątrz budynków (np. produkcyjnych), gdzie hałas emitowany przez maszyny i urządzenia dostaje się do środowiska przez ściany, strop, drzwi i okna;
- hałas dodatkowy – źródła hałasu znajdują się na zewnątrz budynków i są spowodowane przez obsługę transportową zakładów (transport kołowy) oraz prace dorywcze wykonywane poza budynkami zakładów (np. remonty).

Na obszarze objętym Strategią funkcjonują firmy, warsztaty, podmioty gospodarcze, jednostki handlu detalicznego, osoby fizyczne, których działalność kształtuje klimat akustyczny terenów bezpośrednio z nimi sąsiadujących. Ze względu na wdrażanie coraz nowszych technologii oraz występujące rodzaje produkcji i usług, hałas związany z przemysłem na analizowanym obszarze nie jest uciążliwy.

4.3. Pola elektromagnetyczne

W ustawie Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.) pola elektromagnetyczne rozumiane są jako pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz.

Pole elektromagnetyczne jest połączeniem dwóch zmiennych w czasie i przestrzeni pól – elektrycznego (E) oraz magnetycznego (H). Zmienne tworzą fale elektromagnetyczne poprzez wzajemne oddziaływanie. Pole elektryczne powoduje powstawanie pola magnetycznego, które powoduje powstanie pola elektrycznego itd.

W środowisku występują dwa rodzaje źródeł promieniowania elektromagnetycznego: naturalne oraz sztuczne. Do źródeł naturalnych zaliczyć można pole geomagnetyczne Ziemi, Słońce, zjawiska atmosferyczne, promieniowanie kosmiczne, pierwiastki promieniotwórcze. Źródłami sztucznymi mogą być natomiast: obiekty elektroenergetyczne do wytwarzania i przesyłu energii elektrycznej (elektrownie, elektrociepłownie, stacje transformatorowe, napowietrzne linie elektroenergetyczne), instalacje i urządzenia radiokomunikacyjne (stacje bazowe telefonii komórkowej, radiowe i telewizyjne stacje nadawcze, stacje radiolokacyjne i radionawigacyjne).

W związku ze stale rosnącym zapotrzebowaniem na usługi radiokomunikacyjne dynamicznie zmienia się system przesyłania i odbioru danych w zakresie fal radiowych i mikrofal. Największe zmiany zachodzą w radiokomunikacji ruchomej, tj. w telefonii komórkowej. Do końca 2020 roku wykorzystywano częstotliwości z zakresów 420, 800, 900, 1 800, 2 100 oraz 2 600 MHz. Również nowa technologia 5G wykorzystuje obecne częstotliwości 2 100, 2 600 MHz oraz 1 800 MHz. Docelowo dla technologii 5G przewidziane są częstotliwości w zakresie 700 MHz, 3,4–3,8 GHz oraz 26 GHz.

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach albo ich zmniejszeniu, co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Obecnie obowiązujące poziomy dopuszczalne, według Rozporządzenia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r. poz. 2448), dla częstotliwości objętych monitoringiem (tj. w zakresie 3 MHz–3 GHz) wynoszą od 28 V/m do 61 V/m.

Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wyznacza się dla każdego województwa w ramach państwowego monitoringu środowiska dla stałej sieci monitoringu oraz dla monitoringu badawczego prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

W 2025 roku na terenie województwa lubelskiego wykonano pomiary w 81 punktach pomiarowych, z czego 39 punktów były częścią stałej sieci monitoringu, a pozostałe 42 należały do monitoringu badawczego. Średnie natężenie pól w odniesieniu do stałej sieci monitoringu w województwie wyniosło 0,68 V/m, z kolei średnia arytmetyczna składowej elektrycznej odnotowanej w ramach monitoringu badawczego była mniejsza i wyniosła 0,26 V/m. Ogólna średnia natężenia pól elektromagnetycznych dla województwa wynosiła 0,46 V/m.

Jeden z punktów stałej sieci monitoringowej oraz jeden z punktów monitoringu badawczego zlokalizowany jest na terenie analizowanego obszaru, w miejscowości Siedliszcze przy ulicy Słonecznej oraz w miejscowości Liszno. Odczytane wartości pomiarów z obydwu punktów mieściły się poniżej dolnego progu oznaczalności sondy, czyli <0,5 V/m. Pomiar w miejscowości Siedliszcze miał miejsce dnia 5.03.2025 r. a pomiar w miejscowości Liszno – 18.06.2025 r.

4.4. Wody

4.4.1. Wody powierzchniowe

Obszar objęty Strategią leży w całości w dorzeczu Wisły, w regionie wodnym Bugu. Sieć hydrograficzna obszaru bogata jest w zasoby wód płynących: rzeki, kanały oraz rowy melioracyjne. Ponadto na terenie tym występują także wody stojące w postaci jezior, stawów czy sztucznych zbiorników wodnych. W obrębie analizowanego obszaru zlokalizowane są następujące jednolite części wód powierzchniowych rzecznych:

- RW200010243989 Rów Mokry
- RW20001024389 Rejka
- RW200010243949 Rudka
- RW20001024529 Mogilnica
- RW200010245169 Białka
- RW200015267143439 Uherka do Garki
- RW20001024376 Bzdurka

- RW20001024569 Świnka
- RW2000112479 Wieprz od oddzielenia się Kanału Wieprz-Krzna do Tyśmienicy
- RW200011267144289 Kanał Wieprz-Krzna
- RW20001124371 Wieprz od Żółkiewki do oddzielenia się Kan. Wieprz-Krzna
- RW20000624374 Siennica

Poniższa rycina przedstawia lokalizację analizowanego obszaru względem wyżej wymienionych JCWP.

Rycina 4. Położenie obszaru objętego Strategią względem zlewni JCWP

Tabela 7. Charakterystyka JCWP na obszarze objętym Strategią

Nazwa	Kod	Powierzchnia zlewni [km²]	Rzeczywista długość [km]	Udział powierzchni w granicach analizowanego obszaru [%]	Typ	Status	Stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan ogólny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
Rów Mokry	RW200010243989	112,54	44,11	83,96	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	Silnie zmieniona część wód (SZCW)	Słaby	Poniżej dobrego	Zły	Zagrożona
Rejka	RW20001024389	78,73	23,62	81,16	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	Naturalna część wód (NAT)	Umiarkowany	Brak danych	Zły	Zagrożona
Rudka	RW200010243949	33,14	12,52	71,81	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	Naturalna część wód (NAT)	Nie można dokonać oceny stanu / potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	Brak danych	Brak danych	Zagrożona
Mogilnica	RW20001024529	153,42	71,41	56,12	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	Naturalna część wód (NAT)	Umiarkowany	Dobry	Zły	Zagrożona
Białka	RW200010245169	65,40	32,63	52,64	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	Naturalna część wód (NAT)	Umiarkowany	Poniżej dobrego	Zły	Zagrożona

Nazwa	Kod	Powierzchnia zlewni [km^2]	Rzeczywista długość [km]	Udział powierzchni w granicach analizowanego obszaru [%]	Typ	Status	Stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan ogólny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
Uherka do Garki	RW200015267143439	214,25	65,88	22,44	P_org - Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	Naturalna część wód (NAT)	Zły	Poniżej dobrego	Zły	Zagrożona
Bzdurka	RW20001024376	36.56	9.41	6,99	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	Naturalna część wód (NAT)	Umiarkowany	Brak danych	Zły	Zagrożona
Świnka	RW20001024569	229.08	88.30	3,21	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	Naturalna część wód (NAT)	Słaby	Poniżej dobrego	Zły	Zagrożona
Wieprz od oddzielenia się Kanału Wieprz-Krzna do Tyśmienicy	RW2000112479	362.84	146.27	0,33	RzN - Rzeka nizinna	Naturalna część wód (NAT)	Słaby	Brak danych	Zły	Zagrożona
Kanał Wieprz-Krzna	RW200011267144289	116.88	148.35	0,31	RzN - Rzeka nizinna	Sztuczna część wód (SCW)	Słaby	Poniżej dobrego	Zły	Zagrożona

Nazwa	Kod	Powierzchnia zlewni [km^2]	Rzeczywista długość [km]	Udział powierzchni w granicach analizowanego obszaru [%]	Typ	Status	Stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan ogólny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
Wieprz od Żółkiewki do oddzielenia się Kan. Wieprz-Krzna	RW20001124371	84.37	23.65	0,12	RzN - Rzeka nizinna	Naturalna część wód (NAT)	Słaby	Dobry	Zły	Zagrożona
Siennica	RW20000624374	99,77	23,42	0,02	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	Naturalna część wód (NAT)	Umiarkowany	Brak danych	Zły	Zagrożona

Źródło: Karty charakterystyk JCWP, IIaPGW

4.4.2. Wody podziemne

Obecnie przedmiotem badań monitoringowych jakości wód podziemnych są jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Pojęcie to, wprowadzone przez Ramową Dyrektywę Wodną, oznacza określoną objętość wód podziemnych w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych.

Obszar objęty Strategią położony jest w obrębie dwóch jednolitych części wód podziemnych: nr 90 o kodzie GW200090 oraz nr 91 o kodzie GW200091. Obie JCWPd charakteryzują się dobrym stanem chemicznym, dobrym stanem ilościowym oraz dobrym stanem ogólnym. Obie jednolite części wód podziemnych są monitorowane i nie są zagrożone nieosiągnięciem celu środowiskowego.

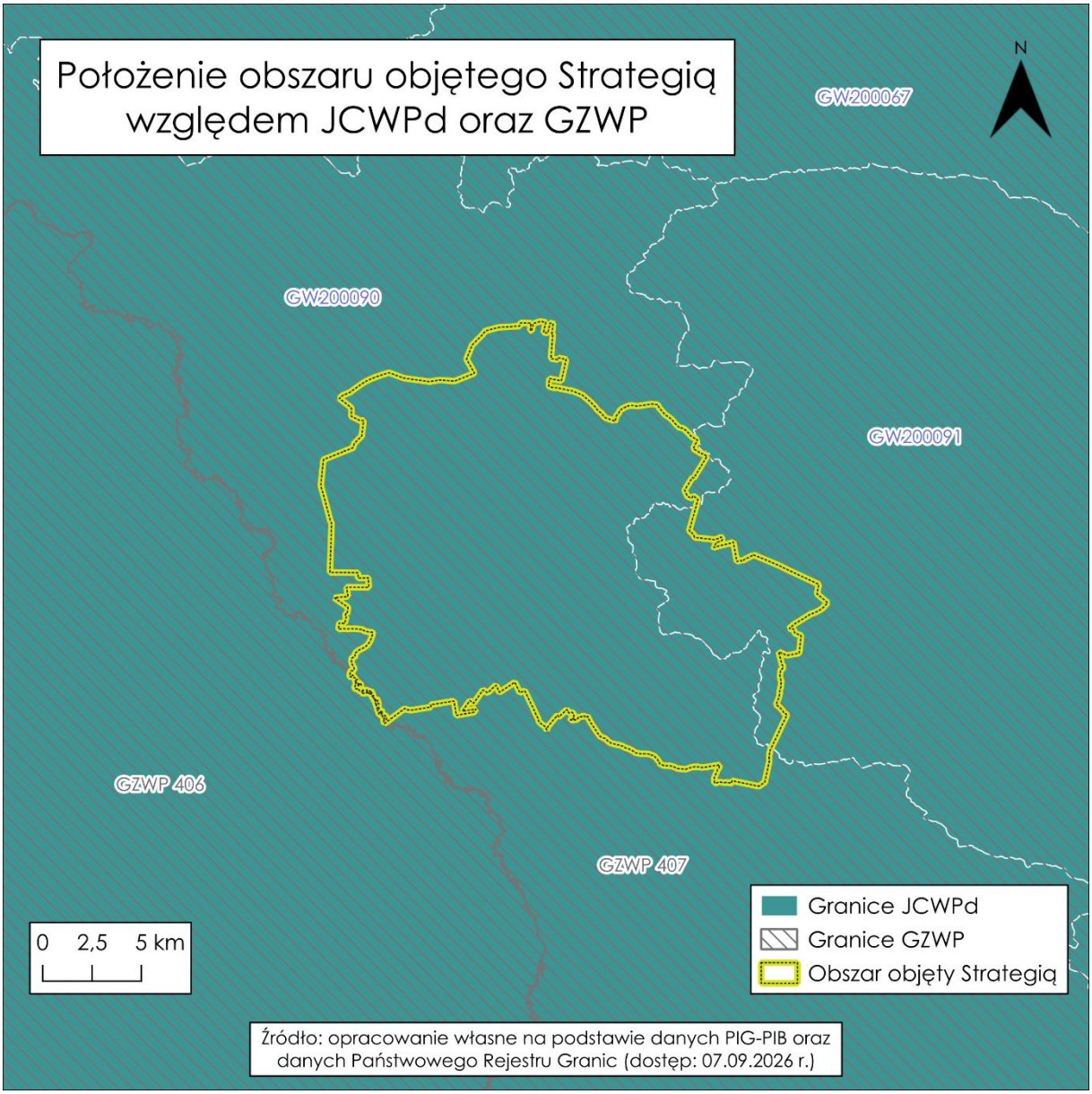
Tabela 8. Charakterystyka jednolitych części wód podziemnych na obszarze objętym Strategią

Kod JCWPd	GW200090	GW200091
Powierzchnia [km^2]	4912,12	1077,40
Czy monitorowana	Tak	Tak
Stan chemiczny	Dobry	Dobry
Stan ilościowy	Dobry	Dobry
Stan ogólny	Dobry	Dobry
Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWPd	Chemiczna, chemiczna i ilościowa	Chemiczna
Cel środowiskowy	Dobry stan chemiczny i dobry stan ilościowy	Dobry stan chemiczny i dobry stan ilościowy
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Niezagrożona	Niezagrożona
Przeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	Tak	Tak

Źródło: Karty charakterystyk JCWPd, IIaPGW

Analizowany obszar zlokalizowany jest na obszarze głównego zbiornika wód podziemnych (GZWP) nr 407 (Niecka lubelska Chełm-Zamość). Jest to zbiornik typu porowo-szczelinowego o powierzchni 9 051 km^2. Zbiornik na przeważającym obszarze jest bardzo podatny na antropopresję a wody są bardzo dobrej, dobrej i zadowalającej jakości (I-III klasa). Ze względu na występowanie terenów podatnych i bardzo podatnych na zanieczyszczenie z powierzchni terenu warunkowaną przewagą terenów rolniczych z przewagą indywidualnych gospodarstw rolnych i odkryty charakter, dla zbiornika wyznaczono obszar chroniony o proponowanej powierzchni 7 458 km^2.

Zagrożenia antropogeniczne, jakie mogą oddziaływać na GZWP nr 407, stanowią głównie: oczyszczalnie ścieków, obszary nieskanalizowane, składowiska odpadów, magazyny paliw płynnych, fermy hodowlane, linie kolejowe i drogi oraz obszary, na których jest prowadzona intensywna produkcja rolnicza (źródło: Informator PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych, PIG-PIB 2017).

Rycina 5. Położenie obszaru objętego Strategią względem JCWPd oraz GZWP

Na obszarze objętym Strategią ustanowione zostały strefy ochronne ujęć wód podziemnych: jedna w mieście Rejowiec Fabryczny, trzy w gminie Rejowiec Fabryczny oraz pięć w gminie Siedliszcze. Na terenie miasta Rejowiec Fabryczny wyznaczono strefy ochrony pośredniej i bezpośredniej a w gminie Siedliszcze i Rejowiec Fabryczny wyznaczone zostały wyłącznie strefy ochrony bezpośredniej.

4.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Jakość życia mieszkańców obszaru objętego Strategią jest związana z dostępem do sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej. Dla optymalnego komfortu sieć wodociągowa i kanalizacyjna powinna być doprowadzona do każdego gospodarstwa domowego, jednak biorąc pod uwagę możliwości techniczne i uwarunkowania ekonomiczne, nie zawsze jest to wskazane.

Według danych GUS, w 2024 roku długość sieci wodociągowej wynosiła 383,2 km, natomiast liczba przyłączy do budynków mieszkalnych wynosiła 6 319 szt. W tym samym roku na analizowanym obszarze, siecią wodociągową dostarczono 682,9 dam^3 wody, z czego 633,4 dam^3 dostarczono gospodarstwom domowym. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na jednego mieszkańca wynosiło 34,91 m^3/rok. Z sieci wodociągowej, według danych na koniec 2024 roku, korzystało 18 143 mieszkańców, co stanowiło 90,21% wszystkich mieszkańców omawianych gmin.

Na jakość środowiska w istotny sposób wpływa dysproporcja pomiędzy systemem zbiorowego zaopatrzenia w wodę, a zbiorowym systemem odprowadzania ścieków. W miejscach, gdzie nie funkcjonuje system kanalizacji zbiorowej wzrasta prawdopodobieństwo nieprawidłowego zagospodarowania ścieków, przede wszystkim ich niekontrolowanego uwalniania do środowiska gruntowo-wodnego. Różnica pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i kanalizacji na omawianym obszarze jest równa 55,82%.

Tabela 9. Charakterystyka sieci wodociągowo-kanalizacyjnej na obszarze objętym Strategią w 2024 r.

Parametr	Wartość
Długość czynnej sieci wodociągowej [km]	383,2
Korzystający z instalacji sieci wodociągowej w % ludności [%]	90,21
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	71,6
Korzystający z instalacji sieci kanalizacyjnej w % ludności [%]	34,39
Różnica pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i kanalizacji [%]	55,82

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (dostęp: 16.09.2026 r.)

Ścieki komunalne są oczyszczane w komunalnych oczyszczalniach ścieków, natomiast ścieki przemysłowe albo są podczyszczane i również odprowadzane do oczyszczalni komunalnych, albo całkowicie oczyszczane w oczyszczalniach przemysłowych. W miejscach, w których montaż sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki bytowe nie jest opłacalny, stosuje się montaż zbiorników bezodpływowych lub oczyszczalni przydomowych. Na obszarze objętym Strategią w 2024 roku znajdowało się 9 biologicznych oczyszczalni ścieków.

Na omawianym obszarze według stanu na koniec 2024 roku, znajdowały się 2 505 zbiorników bezodpływowych, 1 094 przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz 3 stacje zlewne. Łącznie w 2024 roku odebrano z nich 18 773,2 m^3 nieczystości ciekłych (ścieków bytowych).

4.6. Złoża surowców mineralnych

Zgodnie z bilansem zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2025 r., na terenie omawianych gmin występuje 38 złóż kopalin takich jak: węgiel kamienny, ziemia krzemionkowa, kreda, piaski i żwiry, piaski kwarcowe, torfy oraz wapienie i margle do przemysłu cementowego i wapienniczego. Eksploatowanych jest 5 złóż i są to wyłącznie złoża piasków i żwirów: Lechówka, Siedliszcze, Toruń IV, Toruń VI oraz Wereszcze Duże. Łącznie pozyskano z nich 166 mln ton piasków i żwirów. Na obszarze objętym Strategią złóż o zasobach rozpoznanych wstępnie jest 6, 16 złóż jest o zasobach rozpoznanych szczegółowo, z 8 złóż wydobycie zostało zaniechane oraz 3 złoża są eksploatowane okresowo. Szczegółowa charakterystyka złóż na omawianych gminach przedstawiona została w poniższej tabeli. Lokalizacja złóż kopalin przedstawiona została na rycinie 6.

Tabela 10. Zasoby geologiczne na obszarze objętym Strategią

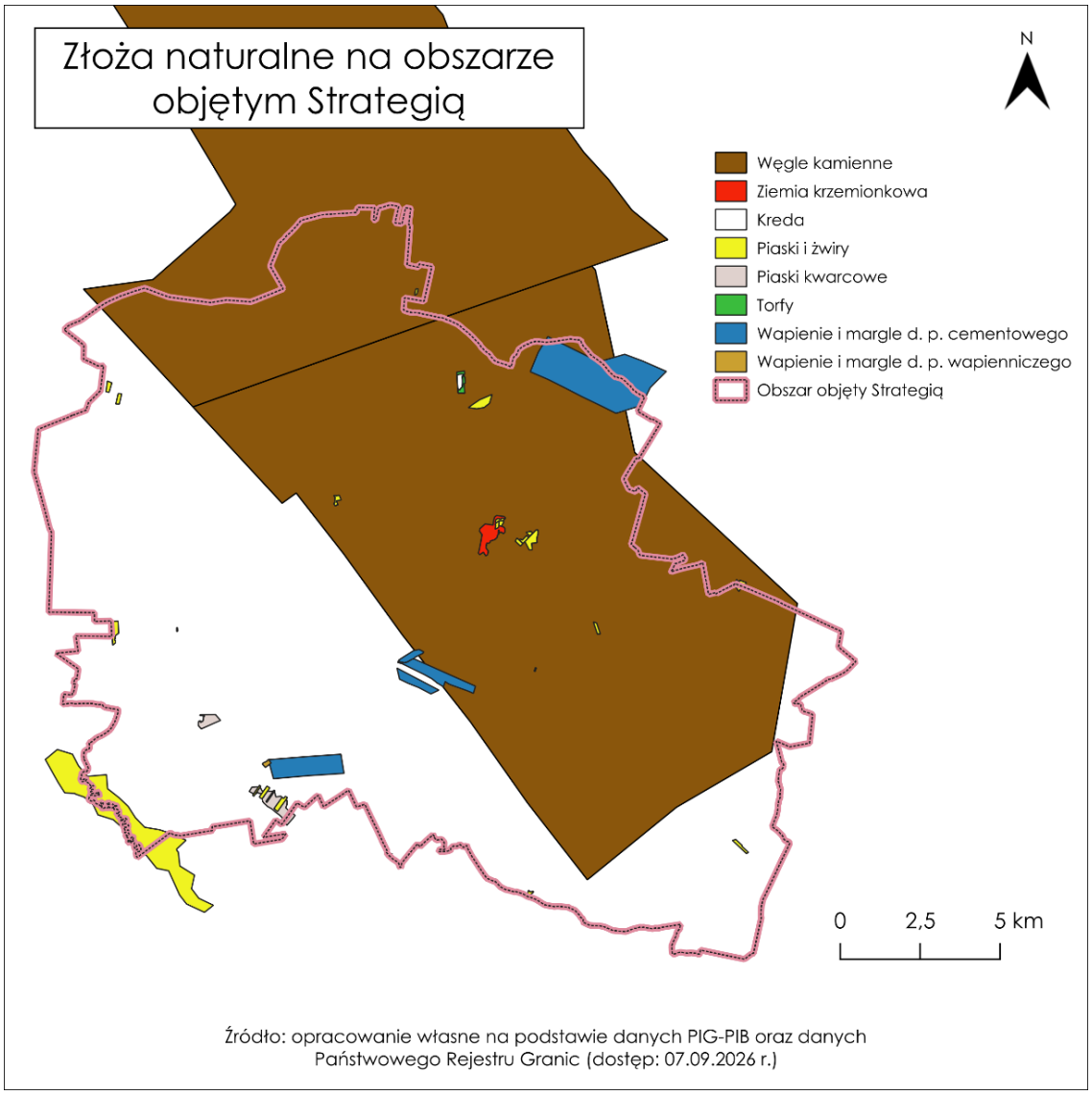
Nazwa złoża	Sposób zagospodarowania	Zasoby		Wydobycie
		Geologiczne bilansowe	Przemysłowe / eksploatacyjne	
Węgle kamienne [tys. t]				
Chełm II	P	1 034 514	-	-
Lublin	R	2 277 850	-	-
Ziemia krzemionkowa [tys. t]				
Lechówka	Z	961	-	-
Lechówka II	Z	6	-	-
Kreda [tys. t]				
Mogielnica I	R	27	56	-
Piaski i żwiry [mln t]				
Aleksandria Krzywowolska	P	233	-	-
Aleksandria Niedziałowska	R	476	-	-
Krynica	Z	160	-	-
Kulik-Kolonia	R	119	-	-

Lechówka	E	885	885	36
Lechówka 2	T	18	-	-
Lechówka dz. 19/1	Z	6	-	-
Lechówka I	T	236	236	-
Lechówka II	R	163	-	-
Lechówka III	R	255	255	-
Lechówka IV	R	361	361	-
Mogielnica	P	4 775	-	-
Oleśniki	P	137 274	-	-
Rejowiec Fabryczny	R	30	-	-
Siedliszcze	E	1 400	-	30
Toruń IV	E	41	-	0
Toruń V	T	89	89	-
Toruń VI	E	80	-	15
Toruń VII	R	916	-	-
Wereszcze Duże	E	642	601	85
Wola Korybutowa – Kol.	R	288	-	-
Wola Korybutowa – Kolonia I	R	274	-	-
Wólka Kańska I	Z	9	-	-
Wólka Kańska III	Z	670	-	-
Zagrody	R	9	-	-
Piaski kwarcowe do produkcji cegły wapienno-piaskowej [tys. m^3]				
Kanie-Liszno	Z	214,25	-	-
Toruń	R	2 118,0	-	-
Torfy [tys. m^3]				
Mogielnica I	R	481,61	437,69	-

Wapienie i margle dla przemysłu cementowego [tys. t]				
Bezek	P	865 715.0	-	-
Nikodemówka	P	91 900,0	-	-
Rejowiec	Z	37 708,68	-	-
Rejowiec I	R	30 226,73	-	-
Wapienie i margle dla przemysłu wapienniczego [tys. t]				
Gołąb	R	823,05	-	-

Objaśnienia:
E – złoże eksploatowane
P – złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie (w kat. C2 + D)
R – złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A + B + C1)
Z – złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane
T – złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2025 r., PIG-PIB Warszawa

Rycina 6. Złoża naturalne na obszarze objętym Strategią

4.7. Gleby

Na terenie kraju realizowany jest program pn. „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski", stanowi on element Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Głównym celem programu jest ocena zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym oraz ocena stanu ich zanieczyszczenia. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki z wcześniej wyznaczonych punktów pomiarowo-kontrolnych, położonych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju.

Na obszarze objętym Strategią zlokalizowany jest 1 stały punkt pomiarowo-kontrolny. Punkt o numerze 297 znajduje się w gminie Rejowiec, w miejscowości Rybie. Gleby badane w tym punkcie zaliczone zostały do klasy bonitacyjnej V, typu Bw (gleby brunatne wyługowane) oraz kompleksu 6 (żytni słaby).

Tabela 11. Zawartość makroelementów i pierwiastków śladowych zawartych w glebie w punkcie pomiarowym nr 297 w miejscowości Rybie

Makroelement	Zawartość [%]
Fosfor	0,012
Potas	0,06
Wapń	0,26
Magnez	0,05
Sód	0,004
Siarka	0,002
Glin	0,27
Żelazo	0,25
Pierwiastek śladowy	**mg*kg^{-1}**
Mangan	161
Cynk	11,6
Miedź	1,33
Molibden	0,05
Kobalt	0,82
Cyna	0,15
Kadm	0,11
Chrom	4,86
Nikiel	3,29
Ołów	4,78
Arsen	0,58
Wanad	5
Lit	1,6
Beryl	0,12
Bar	20,8
Stront	14,3
Lantan	4,2
Rtęć	<0,010

Źródło: Monitoring chemizmu gleb ornych Polski, GIOŚ

Z uwagi na dominujące użytkowanie gruntów w celach rolniczych zwiększa się ryzyko zanieczyszczenia gleb przez nieumiejętne stosowanie nawozów sztucznych. Nadmiar substancji szkodliwych w glebie oddziałuje negatywnie zarówno na ludzi, jak i zwierzęta poprzez udział w łańcuchu pokarmowym. Istotnym elementem rolniczego wykorzystania gruntów jest wykorzystywanie nawozów sztucznych w sposób racjonalny oraz korzystanie z Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.

4.8. Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami komunalnymi na obszarze objętym Strategią nie dysponuje skoordynowaną, ponadgminną polityką odpadową. W roku 2025 zebrano 3 527,37 ton odpadów komunalnych, oznacza to, że na 1 mieszkańca przypadło 176,97 kg odpadów. Tabela 12. przedstawia dane dotyczące ilości zebranych odpadów w 2025 roku.

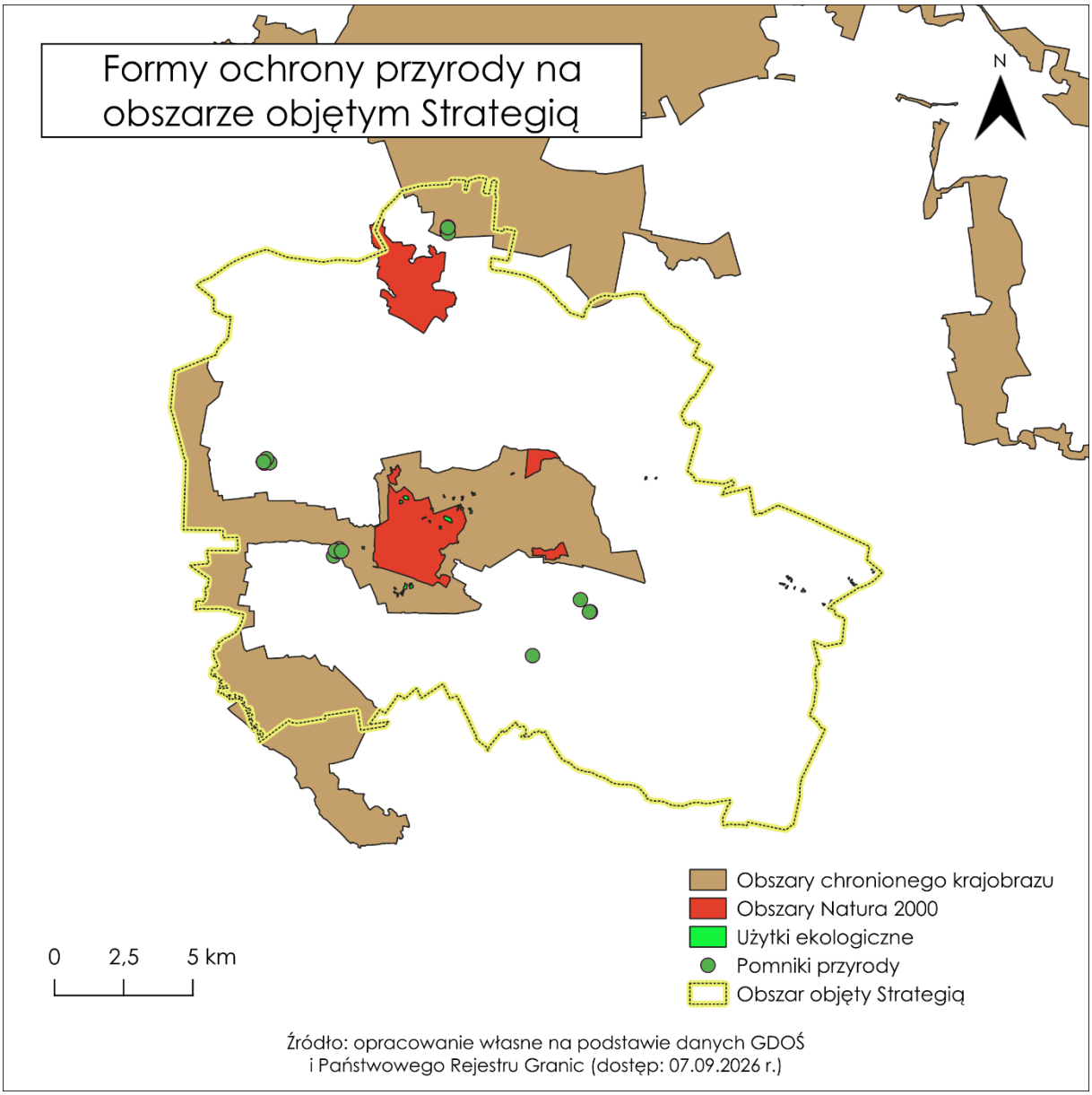
Tabela 12. Ilość zebranych odpadów z obszaru objętego Strategią

Parametr	2025
Ilość odpadów komunalnych ogółem [t]	3 527,37
Ilość odpadów komunalnych ogółem na 1 mieszkańca [kg]	176,97
Odpady komunalne z gospodarstw domowych [t]	3 264,43
Odpady komunalne z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca [kg]	163,78
Odpady zmieszane z gospodarstw domowych [t]	1 488,7
Odpady zmieszane z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca [kg]	74,69
Jednostki odbierające odpady [szt.]	15

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (dostęp: 23.09.2026 r.)

4.9. Zasoby przyrody, w tym obszary prawnie chronione

Głównym celem ochrony przyrody jest utrzymanie stabilności ekosystemów, procesów ekologicznych, a także zachowanie różnorodności biologicznej poprzez zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami. Głównymi zadaniami realizowanymi w ramach ochrony środowiska są ochrona walorów krajobrazowych, zieleni i zadrzewień w miastach i wsiach oraz kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody. Rycina 7. przedstawia położenie obszarów chronionych względem obszaru objętego Strategią. W kolejnych podrozdziałach opisano prawne formy ochrony przyrody występujące w granicach omawianego obszaru.

Rycina 7. Formy ochrony przyrody na obszarze objętym Strategią

4.9.1. Formy ochrony przyrody

4.9.1.1. Obszary chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Na obszarze objętym Strategią ustanowiono 2 obszary chronionego krajobrazu, których charakterystykę przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 13. Charakterystyka obszarów chronionego krajobrazu na obszarze objętym Strategią

Nazwa obszaru	Gminy objęte Strategią	Powierzchnia [ha]	Rok utworzenia
Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu	Siedliszcze	30 420	1983
Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu	Miasto Rejowiec Fabryczny, Rejowiec Fabryczny, Rejowiec, Siedliszcze	8 000	1983

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

4.9.1.2. Obszary Natura 2000

Głównym celem funkcjonowania Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt, które uważa się za cenne (znaczące dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy) i zagrożone wyginięciem w skali całej Europy. Cel ten ma być realizowany poprzez wyznaczenie i objęcie ochroną obszarów, na których te gatunki i siedliska występują. Działania w zakresie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej flory i fauny mają służyć zachowaniu lub odtworzeniu różnorodności biologicznej Europy, co jest jednym z priorytetów działalności Unii Europejskiej. Dodatkowo państwa członkowskie zobowiązane są do podejmowania w razie potrzeby starań w celu zachowania ekologicznej spójności sieci Natura 2000, w celu utrzymania migracji, rozprzestrzeniania i wymiany genetycznej gatunków.

Na obszarze objętym Strategią wyznaczono 2 obszary Natura 2000, których charakterystykę podano poniżej.

Tabela 14. Charakterystyka obszarów Natura 2000 na obszarze objętym Strategią

Kod i nazwa obszaru	Typ obszaru	Gminy objęte Strategią	Powierzchnia [ha]	Rok wyznaczenia w Polsce
PLH060065 Pawłów	Siedliskowy	Rejowiec Fabryczny, Siedliszcze	870,95	2022
PLH060033 Dobromyśl	Siedliskowy	Siedliszcze	636,82	2021

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

1. **PLH060065 Pawłów**

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000: Specjalny obszar ochrony siedlisk

Plan zadań ochronnych: Tak

Obszar Natura 2000 Pawłów PLH060065 o powierzchni 870,95 ha położony jest w województwie lubelskim, w powiecie chełmskim, na terenie gmin Rejowiec Fabryczny i Siedliszcze. Znajduje się na Pagórach Chełmskich, w obrębie Polesia Wołyńskiego, a także Pawłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Obszar

charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem siedlisk – występują tu lasy, łąki, torfowiska, tereny podmokłe, zbiorniki wodne i szuwary. Ponad 80% jego powierzchni zajmują lasy mieszane i liściaste, w tym dobrze zachowany grąd subkontynentalny. W południowej części znajduje się kompleks stawów hodowlanych w Kaniem o powierzchni około 120 ha. Obszar stanowi ostoję wielu cennych i chronionych gatunków roślin i zwierząt. Szczególne znaczenie ma silna populacja żółwia błotnego. Gatunkami będącymi przedmiotami ochrony są: żółw błotny, piskorz, obuwik pospolity, starodub łąkowy, kumak nizinny, traszka grzebieniasta, strzebla błotna, wydra, trzepla zielona, zalotka większa oraz liczne gatunki motyli, w tym przeplatka aurinia, modraszek telejus i nausitous oraz czerwończyk nieparek i fioletek. Do najważniejszych zagrożeń należą zmiany stosunków wodnych, zarastanie terenów otwartych, zalesianie oraz intensyfikacja rolnictwa. Ochrona obszaru koncentruje się przede wszystkim na zachowaniu cennych siedlisk oraz warunków niezbędnych do utrzymania populacji gatunków stanowiących przedmioty ochrony.

Tabela 15. Istniejące i potencjalne zagrożenia dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Pawłów

Przedmiot ochrony	**Zagrożenia**	
	Istniejące	**Potencjalne**
6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)	– Zaniechanie / brak koszenia – Obce gatunki inwazyjne – Problematyczne gatunki rodzime – Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	– Zmiana sposobu uprawy – Osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych
6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*)	– Zaniechanie / brak koszenia – Obce gatunki inwazyjne – Problematyczne gatunki rodzime	– Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)
7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*)	– **Nie stwierdzono występowania siedliska**	– **Nie stwierdzono występowania siedliska**
9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*)	– Usuwanie martwych i umierających drzew – Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych – Obce gatunki inwazyjne – Problematyczne gatunki rodzime	– Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska

1617 Starodub łąkowy *Ostericum palustre*	– Zaniechanie / brak koszenia – Obce gatunki inwazyjne – Problematyczne gatunki rodzime – Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	– Osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych
1902 Obuwik pospolity *Cypripedium calceolus*	– Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	– Plądrowanie stanowisk roślin
1903 Lipiennik Loesela *Liparis loeselii*	– **Nie stwierdzono występowania gatunku**	– **Nie stwierdzono występowania gatunku**
1042 Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*	– Osuszanie, odwadnianie – Eutrofizacja (naturalna)	– Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie – Wyschnięcie – Kolekcjonowanie – Ewolucja biocenotyczna, sukcesja
1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*	– **Brak stwierdzonych zagrożeń**	– Zalesianie terenów otwartych – Kolekcjonowanie – Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie
4038 Czerwończyk fioletek *Lycaena helle*	– Zaniechanie / brak koszenia	– Zalesianie terenów otwartych – Kolekcjonowanie – Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie – Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)
6177 Modraszek telejus *Phengaris teleius* i 6179 Modraszek nausitous *Phengaris nausithous*	– Zaniechanie / brak koszenia	– Koszenie / ścinanie trawy – Kolekcjonowanie – Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie – Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)
1166 Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*	– Eutrofizacja (naturalna)	– Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie – Wyschnięcie – Ewolucja biocenotyczna, sukcesja
1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*	– **Nie stwierdzono występowania gatunku**	– **Nie stwierdzono występowania gatunku**

1037 Trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*	– **Nie stwierdzono występowania gatunku**	– **Nie stwierdzono występowania gatunku**
6236 Strzebla błotna *Rhynchocypris percnurus*	– Obce gatunki inwazyjne – Wyschnięcie	– Eutrofizacja (naturalna) – Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska – Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych – Wędkarstwo
1145 Piskorz *Misgumus fossilis*	– Obce gatunki inwazyjne – Wyschnięcie	– **Brak stwierdzonych zagrożeń**
1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*	– Eutrofizacja (naturalna)	– Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie – Wyschnięcie – Ewolucja biocenotyczna, sukcesja
1220 Żółw błotny *Emys orbicularis*	– Drapieżnictwo – Obce gatunki inwazyjne – Drogi – Ewolucja biocenotyczna, sukcesja – Wyschnięcie	– Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie – Eutrofizacja (naturalna)
1355 Wydra *Lutra lutra*	– **Brak stwierdzonych zagrożeń**	– **Brak stwierdzonych zagrożeń**

Źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska W Lublinie z dnia 20 grudnia 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pawłów PLH060065

2. PLH060033 Dobromyśl

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000: Specjalny obszar ochrony siedlisk

Plan zadań ochronnych: Tak

Obszar obejmuje fragment zlewni rzeki Mogielnicy z gęstą siecią cieków, rowów melioracyjnych oraz rozległymi łąkami i pastwiskami. Występują tu liczne zbiorniki potorfowe, będące siedliskiem żółwia błotnego i strzebli błotnej. W centrum znajduje się kompleks leśny z grądami i borami, a na jego obrzeżach murawy napiaskowe wykorzystywane przez żółwie jako lęgowiska. Zachodnia część obszaru stanowi siedlisko 5 gatunków motyli z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Łącznie występuje tu 6 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I, zajmujących ok. 8% powierzchni. Obszar ma szczególne znaczenie dla ochrony żółwia błotnego i strzebli błotnej.

Tabela 16. Istniejące i potencjalne zagrożenia dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dobromyśl

Przedmiot ochrony	Zagrożenia	
	Istniejące	Potencjalne
2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi	– Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) – Obce gatunki inwazyjne	– Zalesianie terenów otwartych
3140 Twardowodne oligo- i mezo - troficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic *Charetea*	– Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	– Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem – Wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfianek
6120 Ciepłolubne śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)	– Zalesianie terenów otwartych – Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) – Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu – Obce gatunki inwazyjne	– Eutrofizacja
6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* – płaty bogate florystycznie)	– Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	– Zalesianie terenów otwartych – Eutrofizacja
6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)	– Zaniechanie / brak koszenia – Zalesianie terenów otwartych – Pobór wód z wód podziemnych – Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) – Obce gatunki inwazyjne	– **Brak stwierdzonych zagrożeń**
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)	– Zaniechanie / brak koszenia – Pobór wód z wód podziemnych – Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) – Obce gatunki inwazyjne – Zalesianie terenów otwartych	– Nawożenie / nawozy sztuczne

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*)	– Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) – Wydobywanie torfu	– Pobór wód z wód podziemnych – Eutrofizacja
9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)	– **Brak stwierdzonych zagrożeń**	– Wycinka lasu – Usuwanie martwych i umierających drzew – Obce gatunki inwazyjne
7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	– **Nie stwierdzono występowania siedliska**	– **Nie stwierdzono występowania siedliska**
1220 Żółw błotny *Emys orbicularis*	– Zalesianie terenów otwartych – Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych – Wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfianek – Drapieżnictwo – Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	– Eutrofizacja
1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*	– Antagonizm ze zwierzętami introdukowanymi – Wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfianek – Zalesianie terenów otwartych	– **Brak stwierdzonych zagrożeń**
1134 Różanka *Rhodeus sericeus amarus* i 4009 Strzebla błotna *Phoxinus percnurus*	– Wędkarstwo – Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych – Bagrowanie / usuwanie osadów limnicznych – Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) – Antagonizm ze zwierzętami introdukowanymi	– Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie – Wyschnięcie – Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) – Obce gatunki inwazyjne – Antagonizm ze zwierzętami introdukowanymi
1059 Modraszek telejus *Maculinea teleius*, 1061 Modraszek nausitous *Maculinea nausithous* i 4038 Czerwończyk fioletek *Lycaena helle*	– Zaniechanie / brak koszenia – Zalesianie terenów otwartych – Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	– **Brak stwierdzonych zagrożeń**

	– Pobór wód z wód podziemnych	
1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*	– Wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfianek – Pobór wód z wód podziemnych	– **Brak stwierdzonych zagrożeń**
1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*	– Zaniechanie / brak koszenia – Zalesianie terenów otwartych – Pobór wód z wód podziemnych – Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	– **Brak stwierdzonych zagrożeń**

Źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dobromyśl PLH060033

4.9.1.3. Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Na obszarze objętym Strategią ustanowiono 17 użytków ekologicznych, których charakterystykę przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 17. Użytki ekologiczne na obszarze objętym Strategią

Nazwa użytku ekologicznego	Gminy objęte Strategią	Powierzchnia [ha]	Rok utworzenia	Opis wartości przyrodniczej
-	Rejowiec Fabryczny	23,84	1997	obszar torfowisk (bagien, kępy drzew)
Bagna leśne	Rejowiec	0,44	2003	-
Bagna leśne	Rejowiec	0,27	2003	-
Bagna leśne	Rejowiec	0,32	2003	-
Bagna leśne	Rejowiec	1,4	2003	-
Bagna leśne	Rejowiec	0,42	2003	-
Bagna leśne	Rejowiec	0,29	2003	-
Bagna leśne	Rejowiec	0,73	2003	-
Bagna leśne	Rejowiec	0,36	2003	-
Bagna leśne	Rejowiec	0,59	2003	-
Bagna leśne	Rejowiec	0,41	2003	-
Bagna leśne	Rejowiec	1,13	2003	-
Bagna leśne	Rejowiec	0,48	2003	-
Bagna leśne	Rejowiec	1,02	2003	-
Bagna leśne	Rejowiec	0,34	2003	-
Bagna leśne	Rejowiec	0,56	2003	-
Bagna leśne	Rejowiec	0,86	2003	-

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

4.9.1.4. Pomniki przyrody

Zgodnie z art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13 z późn. zm.) pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie. Szczegółowe wytyczne do tworzenia pomników przyrody formułuje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody (Dz. U. z 2017 r. poz. 2300).

Na obszarze objętym Strategią znajduje się 19 pomników przyrody mających na celu chronić pojedyncze drzewa i grupy drzew odznaczające się sędziwym wiekiem a także dwa głazy narzutowe.

4.9.2. Lasy

Lasy pełnią istotną funkcję w ochronie bioróżnorodności, są siedliskiem życia największej liczby gatunków roślin, jak i zwierząt. Według danych GUS, na analizowanym obszarze, powierzchnia gruntów leśnych ogółem zajmuje powierzchnię 5 173,14 ha, co stanowi 14,28% ogólnej powierzchni obszaru. Administracyjnie lasy państwowe podlegają Nadleśnictwu Chełm oraz Nadleśnictwu Krasnystaw. Gospodarka leśna na obszarze nadleśnictw prowadzona jest zgodnie z wymogami ustawy o lasach, zasadami regionalnej gospodarki leśnej i w oparciu o Plany Urządzania Lasu.

Tabela 18. Powierzchnia lasów na obszarze objętym Strategią według formy własności w roku 2025

	Lasy Skarbu Państwa	Lasy gminne	Lasy prywatne	Lasy ogółem
Powierzchnia [ha]	4 638,95	36,09	1 217	5 894,2
Udział [%]	78,70	0,61	20,65	100

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (dostęp: 22.09.2026 r.)

Wskaźnik lesistości to wyrażony w procentach stosunek powierzchni porośniętej lasami do powierzchni całkowitej danego obszaru. Lesistość województwa lubelskiego w 2025 roku wynosiła 23,4% a powiatu chełmskiego 19%. Wskaźnik ten dla obszaru objętego Strategią wyniósł 16,3% i jest on niższy niż w województwie i powiecie. Typy siedliskowe lasu przeważające na obszarze to głównie lasy świeże (46,5%), lasy mieszane świeże (19,1%), bory mieszane świeże (11%) i olsy (9,3%). Gatunkiem o największym udziale w składzie gatunkowym jest sosna (46,4%) a innymi gatunkami o wysokim udziale są dąb (27,6%) i olcha (14,9%). W strukturze wiekowej lasów obszaru przeważają lasy w II klasie wieku (21-40 lat), które zajmują 20,3% powierzchni leśnej. Duży udział powierzchniowy mają także lasy w III klasie wieku (41-60 lat) – 19,8% oraz lasy w IV klasie wieku (61-80 lat) – 15,9%.

4.10. Zabytki i dobra materialne

Na terenie objętym Strategią występują obiekty zabytkowe. W wykazie zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (księga A) – stan na 30 czerwca 2026, sporządzonym przez Narodowy Instytut Dziedzictwa na obszarze analizowanych gmin wpisane są następujące obiekty:

- **Miasto Rejowiec Fabryczny:**
    - zespół dworski, k. XIX, nr rej.: A/1131 z 5.01.1981 i z 21.10.1995:
        - dwór
        - park
        - układ zieleni „Dębinka”

- **Gmina Rejowiec Fabryczny:**
  - **Kanie**
    - kościół par. pw. śś. Apostołów Piotra i Pawła, 1937, nr rej.: A/1003 z 30.03.2009
    - zespół pałacowy, poł. XIX, nr rej.: A/950 z 6.02.1990:
      - pałac
      - park
  - **Krasne**
    - zespół pałacowy, 1 poł. XIX, XIX/XX, nr rej.: A/24 z 23.12.1998:
      - pałac
      - park
  - **Pawłów**
    - kościół par. pw. św. Jana Chrzciciela, 1908-1912, nr rej.: A/1128 z 31.08.1981
    - cmentarz rzym.-kat., pocz. XX, nr rej.: A/379 z 6.02.1990
    - nagrobki (łącznie 32 szt.), nr rej.: B/108 z 24.11.2004 i 19.11.2023
- **Gmina Rejowiec**
  - **Rejowiec**
    - kościół par. pw. św. Jozafata, ul. Kościuszki 68, 1906-07, nr rej.: A/165 z 6.11.1996
    - cerkiew unicka pw. św. Michała Archanioła, ul. Dąbrowskiego, k. XVIII, nr rej.: A/331 z 30.09.1959 i z 14.07.1967
    - dzwonnica, k. XVIII, nr rej.: jw.
    - drzewostan w granicach ogrodzenia cmentarza cerkiewnego, ob. rzym.-kat. par., nr rej.: jw.
    - zespół pałacowy, 2 poł. XIX, nr rej.: A/329 z 30.06.1967:
      - pałac (por. ruchome)
      - oficyna
      - czworak
      - park
      - pozostałości ogrodzenia z bramą

- ratusz, ob. dom, Rynek 1, 1720, nr rej.: A/1150 z 2.04.1986
- ogród przy domu dyrektora cukrowni, XIX/XX, nr rej.: A/1148 z 28.08.1985

- **Zagrody**
  - cerkiew prawosławna, ob. kościół rzym.-kat. par. pw. Matki Boskiej Królowej Polski, drewn., 1828, nr rej.: A/1620 z 4.02.2013

– **Gmina Siedliszcze**

- **Brzeziny**
  - zespół dworski Mogielnica, poł. XIX, po 1920, nr rej.: A/1144 z 15.07.1985:
    - dwór
    - park
- **Chojeniec**
  - zespół dworski, XIX/XX, nr rej.: A/1138 z 26.02.1982:
    - dwór
    - park
- **Kulik**
  - zespół dworski, XVIII-XIX, nr rej.: A/1155 z 10.06.1987:
    - dwór
    - park
- **Nowe Chojno**
  - zespół dworski, po 1870, nr rej.: A/1137 z 26.02.1982:
    - dwór
    - park
- **Siedliszcze-Kolonia**
  - zespół dworski, k. XVIII, nr rej.: A/324 z 14.07.1967 i z 10.10.1995:
    - dwór, drewn.
    - park

5. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Strategii

Jednym z podstawowych elementów niniejszej Prognozy jest analiza stanu środowiska w przypadku braku realizacji założeń Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035. Ocena ta odnosi się do czysto hipotetycznej sytuacji.

Należy podkreślić, że Strategia w swoim założeniu realizuje politykę rozwoju gminy w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, polegającą na zintegrowaniu polityki środowiskowej, gospodarczej i społecznej w taki sposób, aby nie naruszyć równowagi w przyrodzie oraz jednocześnie sprzyjać przetrwaniu jej zasobów. Wymaga to traktowania zasobów środowiska jak ograniczonych zasobów gospodarczych oraz wykorzystywania kapitału przyrodniczego w sposób pozwalający na zachowanie funkcji ekosystemów w perspektywie długookresowej. Ta podstawowa zasada gwarantuje, że przyjęte w Strategii cele strategiczne oraz kierunki działania sprzyjają zachowaniu środowiska regionu w odpowiednim stanie, a brak realizacji założeń dokumentu utrwalać będzie jego niekorzystne zmiany.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035 ma na celu przede wszystkim doprowadzenie do zrównoważonego i wielopłaszczyznowego rozwoju obszaru porozumienia, zarówno w strefie przestrzennej, jak również w gospodarczej i społecznej. Planowane inwestycje i zadania przyczynią się w zdecydowany sposób do poprawy jakości środowiska na terenie gmin porozumienia, jeśli nie w sposób bezpośredni to z pewnością pośrednio. Ma to szczególne znaczenie dla gmin, ponieważ stan środowiska odbiega od pożądanego. Brak realizacji zapisów Strategii spowoduje:

- dalszą degradację i dewastację środowiska;
- dalsze pogarszanie się jakości powietrza;
- pogorszenie się stanu wód powierzchniowych;
- zanieczyszczenie wód podziemnych;
- zmniejszenie poziomu bioróżnorodności;
- pogorszenie klimatu akustycznego obszaru objętego Strategią.

6. Istniejące problemy ochrony środowiska

W poniższej tabeli wymieniono najistotniejsze zidentyfikowane problemy środowiskowe obszaru objętego Strategią.

Tabela 19. Problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze

Lp.	Komponent środowiska	Zidentyfikowane problemy środowiskowe
1.	Ludność	– niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców
2.	Różnorodność biologiczna / zwierzęta / rośliny	– degradacja walorów przyrodniczych i krajobrazowych poprzez rozbudowę infrastruktury mieszkalnej i drogowej – bariery liniowe dla migracji zwierząt – niski udział obszarów prawnie chronionych – niska lesistość
3.	Woda	– zła jakość wód powierzchniowych – niedostateczny stopień skanalizowania gminy (34,39% w 2025 r.) – zagrożenia spływu zanieczyszczeń z obszarów rolniczych do wód podziemnych i powierzchniowych
4.	Powietrze	– narastający ruch samochodowy, intensyfikujący liniową emisję zanieczyszczeń do powietrza oraz hałas – emisja zanieczyszczeń z indywidualnych źródeł ogrzewania – emisja zanieczyszczeń wskutek ogrzewania domów piecami pozaklasowymi
5.	Powierzchnia ziemi	– intensywna urbanizacja oraz intensyfikacja zabudowy – zagrożenia spływu zanieczyszczeń z obszarów rolniczych do gruntu
6.	Krajobraz	– brak narzędzi wzmacniających krajobraz i ład przestrzenny
7.	Klimat	– emisja gazów cieplarnianych ze spalania paliw kopalnych – silne oddziaływanie negatywnych skutków zmian klimatu, m.in. ulewnych deszczy, wichur, nawałnic, suszy

Źródło: opracowanie własne

7. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko

7.1. Wprowadzenie

Przeprowadzając analizę potencjalnego oddziaływania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035 na środowisko przyrodnicze odniesiono się do poszczególnych celów ujętych w Strategii, następnie ustalono potencjalne oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego (różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne). Rozważono także potencjalne oddziaływanie na zdrowie ludzi oraz na obiekty zabytkowe.

W Strategii zaplanowano zadania, które nie wiążą się z oddziaływaniem na środowisko przyrodnicze, są to zadania tzw. miękkie, zostały one oznaczone na zielono w tabeli 20. Zadania zostały rozpatrzone pod kątem podejmowanych działań, w celu ich realizacji. Zostały one uwzględnione w tabeli 20, jednak nie zostały rozpatrzone w dalszej części analizy oddziaływań na środowisko przyrodnicze – zadania nie będą oddziaływać na środowisko przyrodnicze. Zadania wiązały się będą jedynie z oddziaływaniem na ludzi – w sposób związany z rozwojem osobistym oraz ich zadowoleniem i bezpieczeństwem.

Ocenę i identyfikację znaczących oddziaływań na środowisko poszczególnych celów dokonano w tabeli tzw. macierzy skutków środowiskowych, która jest syntetycznym zestawieniem możliwych pozytywnych bądź negatywnych oddziaływań ocenianych zadań na środowisko naturalne.

Głównym założeniem Strategii jest rozwój społeczny, gospodarczy, kulturalny i przestrzenny gmin porozumienia przy jednoczesnej poprawie stanu środowiska przyrodniczego. Wdrożenie Strategii przy zastosowaniu środków minimalizujących i kompensujących oraz procedur administracyjnych nie przyczyni się do powstania nowych zagrożeń lub uciążliwości dla środowiska. Prawidłowa realizacja Strategii przyniesie wymierny efekt ekologiczny, chociażby poprzez podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa, poprawę układu transportowego oraz poprawę efektywności energetycznej budynków.

W ramach celu strategicznego 2 sfery przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej: Poprawa dostępności przestrzennej i jakości infrastruktury mobilności dla mieszkańców i odwiedzających, przewidziano do realizacji projekty inwestycyjne ukierunkowane na budowę, rozbudowę i modernizację dróg, ścieżek rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych.

Z kolei cel strategiczny 1 sfery przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej: Zwiększenie odporności środowiskowej i klimatycznej obszaru oraz zapewnienie wysokiej jakości usług komunalnych i infrastruktury technicznej odnosi się bezpośrednio do ochrony środowiska, poprzez działania na rzecz środowiska przyrodniczego. Planowane

zadania będą realizowane w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz poszanowaniem przestrzeni.

Negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze przedsięwzięć zawartych w Strategii ograniczać się będzie głównie do etapu realizacji, zwłaszcza w przypadku inwestycji punktowych. Etap prac budowlanych wiąże się zazwyczaj z podwyższoną emisją hałasu, emisją spalin z maszyn budowlanych oraz zwiększoną emisją pyłów. Negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze związane z etapem realizacji inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o lokalnym charakterze, ustępują po zakończeniu budowy. Na etapie eksploatacji inwestycji typu punktowego (np. budowa remiz strażackich) oddziaływanie na środowisko będzie wiązało się głównie z większym poborem wody oraz zużyciem energii elektrycznej.

W Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035 wyróżnia się dwie grupy zadań przewidywanych do realizacji. Pierwsza z nich zawiera zadania inwestycyjne ujęte w sposób bardziej szczegółowy, jednak zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839), projekty te nie zaliczają się do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko lub mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Druga grupa zadań opisana jest w sposób ogólny, często bez wskazania dokładnej lokalizacji i formy architektonicznej inwestycji. Zakres szczegółowy dla tych zadań zostanie ustalony na etapie przygotowywania projektów i opracowywania dokumentacji technicznej.

W tabeli poniżej przedstawiono wpływ poszczególnych przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii na elementy środowiska przyrodniczego, ludzi i dobra kultury. W kolejnym rozdziale przedstawiono ocenę oddziaływania na środowisko skutków realizacji założeń Strategii w sposób opisowy. Przy ocenie starano się brać pod uwagę końcowy efekt realizacji przedsięwzięcia i jego potencjalne oddziaływania na etapie funkcjonowania, jak również na etapie budowy. Zastosowano następujące oznaczenia:

(0) – brak zauważalnego oddziaływania w zakresie analizowanego przedsięwzięcia;

(+) – potencjalnie pozytywne oddziaływanie;

(+/0) – potencjalnie pozytywne lub brak oddziaływania,

(-/+) – realizacja zadania może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływanie;

(-/0) – potencjalnie negatywne lub brak oddziaływania

(-) – potencjalnie negatywne oddziaływanie;

– zadania „miękkie" nierozpatrywane w dalszej, opisowej części analizy.

Tabela 20. Ocena wpływu na środowisko realizacji proponowanych celów strategicznych i kierunków działania Strategii

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Sfera społeczna												
Cel strategiczny 1 – Tworzenie przyjaznego środowiska życia dla osób starszych poprzez rozwój usług wspierających, wzmacnianie aktywności społecznej oraz koordynację polityki senioralnej na poziomie ponadlokalnym												
Kierunek działania 1.1 – Rozwój oferty usług wspierających seniorów												
1.	Utworzenie wspólnego systemu transportu na życzenie dla seniorów („taksówka senioralna") funkcjonującego na zasadach porozumienia międzygminnego i wspólnego finansowania	+	0	0	0	0	-/0	0	0	-/0	0	0
2.	Utworzenie międzygminnego ośrodka opieki na potrzeby senioralne ze specjalistyczną opieką medyczną i centrum seniora w zespole dworsko-parkowym w Siedliszczu oraz w zespole pałacowo – parkowym w Kaniem (Gmina Rejowiec Fabryczny)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	Powołanie międzygminnej spółdzielni socjalnej oferującej usługi wspierające dla seniorów (w tym transport, usługi opiekuńcze, asystenckie i porządkowe)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	Rozwój i poszerzanie zakresu usług opiekuńczych i asystenckich dla seniorów – obejmujących już funkcjonujące formy wsparcia związane z codziennym funkcjonowaniem (np. pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego, wsparcie w załatwianiu spraw urzędowych i zdrowotnych, towarzyszenie w wizytach lekarskich, opieka wytchnieniowa), a także stopniowe rozszerzanie oferty o mobilne formy pomocy dostosowane do osób o ograniczonej samodzielności, w odpowiedzi na rosnące potrzeby mieszkańców	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Kierunek działania 1.2 – Wzmacnianie aktywności społecznej i integracji osób starszych												
5.	Powołanie Gminnych Rad Seniorów w każdej z jednostek samorządowych	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.	Organizacja cyklicznych wydarzeń dedykowanych seniorom z czterech JST – np. „Dni Seniora" w formule rotacyjnej (co roku inna gmina jako gospodarz)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.	Opracowanie i upowszechnienie wspólnego kalendarza wydarzeń, imprez i zajęć adresowanych do seniorów z całego obszaru	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8.	Rozwój i pełniejsze wykorzystanie potencjału instytucji kultury oraz klubów seniora jako miejsc integracji, edukacji i aktywizacji osób starszych – w tym utworzenie wspólnego dla czterech gmin Uniwersytetu Trzeciego Wieku – oraz organizacja działań skierowanych do seniorów dotychczas nieaktywnych, z uwzględnieniem indywidualnego docierania do tej grupy, przełamywania barier psychologicznych, stereotypów i poczucia wstydu	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kierunek działania 1.3 – Dostosowanie przestrzeni publicznej i usług do potrzeb osób starszych i osób ze szczególnymi potrzebami												
9.	Systematyczne dostosowywanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami (likwidacja barier architektonicznych, oznaczenia, dostępność toalet)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
10.	Podejmowanie wspólnych działań na rzecz eliminacji barier informacyjno-komunikacyjnych i cyfrowych (np. prosty język, infolinie, pomoc cyfrowa dla seniorów)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
11.	Podejmowanie działań na rzecz zwiększenia dostępności mieszkań dostosowanych do potrzeb seniorów i osób niesamodzielnych – obejmujących zarówno doradztwo i warsztaty w zakresie adaptacji mieszkań prywatnych (w tym wsparcie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, np. PFRON), jak i stopniowe powiększanie gminnych zasobów mieszkań wspomaganych lub treningowych poprzez adaptację istniejących lokali	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Kierunek działania 1.4 – Koordynacja i wspólne zarządzanie ponadlokalną polityką senioralną												
12.	Wdrożenie modelu rotacyjnej prezydencji – co roku inna gmina pełni funkcję lidera w zakresie koordynacji wspólnych działań senioralnych (informowanie, wydarzenia, sieciowanie instytucji i organizacji)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cel strategiczny 2 – Wzmacnianie roli młodzieży w życiu publicznym oraz tworzenie warunków sprzyjających jej wszechstronnemu rozwojowi społecznemu, edukacyjnemu, obywatelskiemu i emocjonalnemu												
Kierunek działania 2.1 – Aktywne włączanie młodych mieszkańców w życie lokalne												
13.	Inicjowanie powstawania Młodzieżowych Rad Gmin jako platformy konsultacyjnej i inicjatywnej (korzystanie z doświadczeń Młodzieżowej Rady Gminy Siedliszcze)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.	Stworzenie programu lokalnych grantów dla organizacji społecznych i grup nieformalnych na inicjatywy młodzieżowe (młodzi dla młodych)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15.	Opracowanie i wdrożenie modelu międzygminnego wolontariatu młodzieżowego – inspirowanego dobrymi praktykami wolontariatu szkolnego, szczególnie dla uczniów klas ósmych	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Kierunek działania 2.2 – Tworzenie przestrzeni publicznych zaprojektowanych z myślą o młodych mieszkańcach												
16.	Utworzenie w każdej gminie przestrzeni dedykowanej młodzieży – zaaranżowanej w odpowiedzi na ich potrzeby i projektowanej z ich udziałem. Standard wyposażenia przestrzeni: miejsce zadaszone do siedzenia/spędzania czasu (miejsca do siedzenia o różnej wysokości i aranżacji, stół do dyskusji, hamaki do relaksu i wyciszenia, miejsce na ognisko), w towarzystwie aranżacji otwartej z elementami urządzeń do kalisteniki i mini skate parku/pump tracku oraz elementami rozwiązań proekologicznych (np. panel fotowoltaiczny, dzięki któremu można naładować smartfon, rower stacjonarny do ładowania smartfona, itp.). Przestrzenie projektowane z aktywnym udziałem docelowych użytkowników. Zastosowanie elementów wspierających rozwój społeczny, fizyczny i emocjonalny młodzieży	+	-/0	-/0	-/0	0	+	0	0	+	0	+
17.	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury dla dzieci w mniejszych miejscowościach – budowa i odnowa boisk, placów zabaw oraz miejsc integracji	+	-/0	-/0	-/0	0	0	0	0	0	0	+
18.	Sieć czterech tematycznych placów zabaw (wspólna identyfikacja wizualna) – po jednym w każdej gminie. Utworzenie spójnej koncepcji dużych placów zabaw o unikalnej tematyce, nawiązującej do lokalnych zasobów, historii lub przyrody (np. plac inspirowany żółwiem błotnym, runem leśnym, bednarstwem, Mikołajem Rejem, Wacławem Iwaniukiem itp.). Każdy plac zaprojektowany jako miejsce zabawy, rekreacji i integracji dla dzieci oraz rodzin, z elementami edukacyjnymi i sensorycznymi	+	-/0	-/0	-/0	0	0	0	0	0	0	+

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Kierunek działania 2.3 – Profilaktyka zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży realizowana w formule ponadlokalnej												
19.	Opracowanie i wdrożenie programu edukacyjno-profilaktycznego dla szkół – cykl 10 spotkań rocznie prowadzonych przez psychologów/pedagogów w gminach sąsiednich (zasada: specjalista nie prowadzi zajęć w macierzystej placówce).	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20.	Międzygminny program profilaktyki przeciwdziałania hejtowi i cyberprzemocy – z działaniami edukacyjnymi i warsztatowymi, z wykorzystaniem materiałów multimedialnych opracowanych przez Gminę Rejowiec (m.in. filmy edukacyjne dotyczące uzależnień, zaburzeń odżywiania i problemów emocjonalnych młodzieży), które mogą być stosowane we wszystkich gminach obszaru współpracy	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21.	Wzmocnienie i rozbudowa oferty wsparcia dla dzieci i młodzieży poprzez rozwój działalności poradni psychologiczno-pedagogicznej	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22.	Wspieranie stałego podnoszenia kompetencji nauczycieli w zakresie profilaktyki problemów emocjonalnych i zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży – poprzez inicjowanie i umożliwianie udziału w szkoleniach, warsztatach i specjalistycznych działaniach edukacyjnych realizowanych we współpracy z odpowiednimi instytucjami	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kierunek działania 2.4 – Wspieranie rozwoju edukacyjnego dzieci i młodzieży												
23.	Modernizacja i doposażenie obiektów oświatowo-wychowawczych, w tym przebudowa szkoły w Pawłowie z uwzględnieniem stworzenia nowoczesnej bazy sportowej oraz pełnej dostępności architektonicznej	+	0	-/0	0	0	-/0	0	0	0	0	+
24.	Działania zwiększające atrakcyjność oferty edukacyjnej placówek oświatowych, w tym promocja ich atutów i oferty zajęć w celu przyciągania uczniów również spoza obszaru partnerstwa	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
25.	Międzygminny program pracy z uczniem zdolnym – obejmujący warsztaty rozwojowe, koła zainteresowań oraz lokalne stypendia dla dzieci i młodzieży z potencjałem edukacyjnym	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26.	Poprawa dostępności edukacji ponadpodstawowej poprzez działania lobbingowe na rzecz lepszych połączeń komunikacyjnych do szkół średnich w okolicy oraz rozwój współpracy międzygminnej w tym zakresie ze Starostwem Powiatowym jako organizatorem transportu publicznego (tego typu działania z sukcesem prowadzi już Gmina Rejowiec z miastem Chełm)	+	0	0	0	0	+	0	0	+	0	0
27.	Wyrównywanie jakości kształcenia pomiędzy gminami poprzez wdrożenie wspólnych programów doskonalenia nauczycieli, wymianę dobrych praktyk dydaktycznych oraz organizację wspólnych zajęć i konkursów przedmiotowych	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28.	Rozwój i zwiększanie dostępności wychowania przedszkolnego, szczególnie w gminach o najniższym poziomie objęcia dzieci edukacją przedszkolną	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29.	Zapewnienie bezpłatnych lub niskokosztowych zajęć pozalekcyjnych rozwijających talenty, kompetencje społeczne i zainteresowania dzieci i młodzieży we wszystkich gminach obszaru współpracy	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cel strategiczny 3 – Wzmacnianie poczucia wspólnoty i tożsamości lokalnej mieszkańców obszaru objętego strategią												
Kierunek działania 3.1 – Koordynacja kalendarza wydarzeń i rozwój oferty imprez gminnych i ponadgminnych												
30.	Coroczne uzgadnianie kalendarza wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych w czterech jednostkach w celu uniknięcia nakładania się terminów	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
31.	Określenie tematycznych specjalizacji poszczególnych gmin w zakresie oferty kulturalnej, rekreacyjnej i rozrywkowej oraz rozwój wydarzeń o charakterze ponadlokalnym, zakładający organizację co najmniej jednej dużej imprezy w roku w każdej gminie	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kierunek działania 3.2 – Rozwój oferty kulturalnej i promocja dziedzictwa lokalnego w oparciu o współpracę i zasoby wspólne												
32.	Inwentaryzacja i ocena funkcjonowania świetlic wiejskich obejmująca analizę stopnia ich wykorzystania, oferty programowej, stanu technicznego oraz identyfikację potrzeb remontowych lub inwestycyjnych, w tym doposażenia w odpowiednie zaplecze kuchenne umożliwiające organizację wydarzeń i spotkań	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33.	Wykorzystanie świetlic wiejskich jako lokalnych ośrodków kultury – w tym prowadzenie zajęć artystycznych, edukacyjnych i integracyjnych w uzgodnieniu z lokalnymi społecznościami i sołtysami	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34.	Wzmacnianie funkcji świetlic wiejskich poprzez działania informacyjne i integracyjne, w tym promowanie lokalnych inicjatyw takich jak samo-zbiory oraz innych aktywności wspierających mieszkańców	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35.	Wzmocnienie roli domów/centrów kultury jako całodziennych miejsc aktywności społeczno-kulturalnej – rozszerzenie działalności na weekendy, organizacja wydarzeń i inicjatyw w terenie (pikniki lokalne, dni sąsiada, spotkania młodzieżowe), rozwijanie oferty warsztatowej i animacyjnej także poza siedzibami, we współpracy ze świetlicami wiejskimi, szkołami i organizacjami społecznymi	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36.	Wdrożenie modelu zarządzania kulturą w formule kooperacyjnej – z udziałem m.in. Lokalnej Grupy Działania, parafii, organizacji społecznych, niezależnych animatorów kultury i sektora prywatnego	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
37.	Rozwój oferty warsztatów i wydarzeń promujących lokalne rękodzieło (ceramika, garncarstwo, koronkarstwo) – połączonych z promocją produktów lokalnych	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kierunek działania 3.3 – Wzmacnianie organizacji społecznych, grup nieformalnych i liderów lokalnych												
38.	Wprowadzenie funkcji koordynatora działań organizacji pozarządowych i społecznych (w tym KGW) w każdej jednostce – inspirowanego dobrymi praktykami Gminy Rejowiec	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
39.	Powołanie międzygminnego forum organizacji pozarządowych	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
40.	Program wsparcia organizacji i grup w pozyskiwaniu środków zewnętrznych – w tym lokalne programy grantowe	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
41.	Wdrażanie rozwiązań opartych na kontraktacji usług publicznych dla NGO (np. praca z uczniem zdolnym, opieka nad osobami starszymi)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
42.	Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych dla mieszkańców oraz liderów lokalnych w zakresie weryfikowania źródeł informacji, rozpoznawania manipulacji i przeciwdziałania dezinformacji, w tym w mediach społecznościowych	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kierunek działania 3.4 – Wzmacnianie partycypacji społecznej i komunikacji z mieszkańcami												
43.	Wprowadzenie wspólnych standardów komunikacji poprzez aktywne prowadzenie profili w mediach społecznościowych i aktualizowanie stron internetowych, z jednoczesnym udostępnianiem informacji z gmin sąsiednich w wyodrębnionej zakładce tematycznej (np. „Co słychać u sąsiadów")	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
44.	Zwiększenie zakresu i różnorodności narzędzi konsultacji społecznych – z wykorzystaniem cyfrowych kanałów i formatów dostosowanych do różnych grup mieszkańców	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
45.	Rozbudowa i uspójnienie tradycyjnych form komunikacji – m.in. aktualizacja i estetyzacja tablic ogłoszeń, wprowadzenie i rozwój systemów powiadamiania SMS, przekazywanie informacji poprzez lokalne organizacje i rady sołeckie, a także wykorzystanie aplikacji informatycznych umożliwiających bezpośredni kontakt z mieszkańcami	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
46.	Modernizacja, remonty i adaptacja budynków urzędów gmin i ich jednostek w celu poprawy warunków obsługi mieszkańców oraz zapewnienia dostępności do usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami	+	0	-/0	0	0	-/0	0	0	0	0	+
47.	Stworzenie wspólnej platformy komunikacyjno-informacyjnej (strona internetowa i aplikacja mobilna) służącej mieszkańcom i inwestorom – z przejrzystym dostępem do informacji o wydarzeniach lokalnych, przetargach, zagrożeniach oraz działaniach samorządów	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Cel strategiczny 4 – Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych												
Kierunek działania 4.1 – Podniesienie standardów lokalowych i infrastruktury obiektów użyteczności publicznej oraz zwiększenie dostępności do świadczonych usług społecznych												
48.	Modernizacja i rozwój infrastruktury społecznej – obejmujące budowę, przebudowę i dostosowanie obiektów takich jak świetlice, przedszkola (rozbudowa przedszkola w Rejowcu), ośrodki pomocy społecznej, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, a także adaptację budynków do nowych funkcji społecznych, w tym obiektu dawnej restauracji „Adrianka" w Rejowcu (np. sala wystawowa do prezentacji prac powstałych na plenerach malarskich, pokoje gościnne dla artystów, sala integracji społecznej dla seniorów, przestrzeń warsztatowa na okazjonalne wydarzenia i spotkania) oraz innych niewykorzystanych obiektów, które utraciły swoje pierwotne przeznaczenie	+	0	-/0	0	0	-/+	0	+/0	0	0	+
49.	Modernizacja i budowa obiektów i boisk sportowych, siłowni plenerowych, kortów tenisowych itp. – Budowa hali sportowej i stadionu piłkarskiego w Pawłowie	+	-/0	-/0	-/0	0	-/0	-	0	0	0	+
50.	Rozbudowa i budowa remiz strażackich na potrzeby lokalnych jednostek OSP (w Kaniem, Pawłowie, Wólce Kańskiej) a także rozbudowa budynku Domu Strażaka w Rejowcu (utworzenia izby pamięci straży pożarnej) w celu zwiększenia bezpieczeństwa przeciwpożarowego i ratowniczego na obszarach wiejskich, we współpracy gmin i lokalnych jednostek OSP	+	0	-/0	0	0	-/0	0	0	0	0	+
51.	Stworzenie odpowiedniej przestrzeni do działalności Orkiestry Dętej Rejowca (ponad 110 lat tradycji) oraz jej doposażenie w niezbędne instrumenty i wyposażenie	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
52.	Kontynuacja prac nad zapewnieniem pełnej dostępności istniejących obiektów użyteczności publicznej dla wszystkich użytkowników, niezależnie od wieku czy stopnia sprawności, poprzez ich dostosowanie do zasad projektowania uniwersalnego	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Kierunek działania 4.2 – Rozwój bazy lokalowej na potrzeby podstawowej opieki zdrowotnej i wzmocnienie profilaktyki zdrowia												
53.	Budowa, rozbudowa lub modernizacja obiektów służby zdrowia i rehabilitacji	+	0	-/0	0	0	-/0	0	0	0	0	+
54.	Projektowanie i wdrażanie ponadlokalnych programów profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia – obejmujących m.in. profilaktykę chorób cywilizacyjnych, badania przesiewowe, edukację zdrowotną oraz działania na rzecz kondycji fizycznej mieszkańców. Programy realizowane będą we współpracy z podmiotami leczniczymi, instytucjami edukacyjnymi i organizacjami społecznymi	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kierunek działania 4.3 – Rozwój dostępnej i zróżnicowanej oferty opieki nad dziećmi do lat 3 w formule współpracy międzygminnej												
55.	Przeprowadzenie analizy potrzeb i możliwości w zakresie organizacji opieki nad dziećmi do lat 3 na obszarze współpracy – identyfikacja optymalnych form (żłobek, klub dziecięcy, dzienny opiekun) oraz lokalizacji możliwych do adaptacji do nowych funkcji	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Sfera gospodarcza												
Cel strategiczny 1 – Poprawa dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych i zwiększenie mobilności pracowników												
Kierunek działania 1.1 – Koordynacja inwestycji drogowych i transportowych o znaczeniu gospodarczym w układzie ponadlokalnym												
56.	Skorelowanie działań ze strategią rozwoju powiatu i współpraca ze Starostwem Powiatowym w tym zakresie (współfinansowanie inwestycji związanych z remontami i modernizacją dróg powiatowych) – m.in. modernizacja drogi powiatowej nr 2029L (przebiegającej od północnej granicy Gminy Siedliszcze, przez drogę krajową nr 12, Gminę Rejowiec Fabryczny, miasto Rejowiec Fabryczny do południowej granicy Gminy Rejowiec)	-/+	0	0	0	0	-/+	-/0	+	-/+	0	0
57.	Remonty i modernizacje dróg gminnych – dojazd do miejsc pracy i terenów inwestycyjnych (w tym rolniczych)	-/+	0	0	0	0	-/+	-/0	+	-/+	0	0
58.	Wzmocnienie efektywności lokalnego transportu zbiorowego (diagnoza potrzeb pracowniczych i dostosowanie siatki połączeń/rozkładów umożliwiających dotarcie i powrót z pracy)	+	0	0	0	0	+	0	0	+	0	0
Cel strategiczny 2 – Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru i rozwój zintegrowanej polityki przyciągania inwestorów												
Kierunek działania 2.1 – Planowanie i zarządzanie terenami inwestycyjnymi												
59.	Określenie zasobów kluczowych terenów inwestycyjnych we wszystkich gminach (tereny gminne, tereny kolejowe, tereny Skarbu Państwa, tereny prywatne)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
60.	Uzbrojenie nowych terenów inwestycyjnych z opcją utworzenia Strefy Aktywności Gospodarczej (SAG)	-/+	-	-/0	-	-/0	-	-	-	-/0	0	0
61.	Opracowanie planów skupu/wymiany kluczowych gruntów – identyfikacja terenów atrakcyjnych do pozyskania przez gminy, priorytetowych dla stworzenia kompleksowej i konkurencyjnej oferty inwestycyjnej	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
62.	Zabezpieczenie odpowiednich przeznaczeń gruntów atrakcyjnych inwestycyjnie w ramach dokumentów planistycznych gmin, w tym skoordynowanie tych działań pomiędzy samorządami (tereny na granicach gmin)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
63.	Przebudowa i modernizacja targowisk gminnych	+	0	0	0	0	-/0	0	+	0	0	+
64.	Prowadzenie stałych działań lobbingowych na rzecz rozbudowy i modernizacji infrastruktury teleinformatycznej (w tym dostęp do Internetu szerokopasmowego) na terenie gmin, w celu zapewnienia warunków do rozwoju przedsiębiorczości, pracy zdalnej i hybrydowej oraz przyciągania nowych mieszkańców i inwestorów, w tym osób powracających z zagranicy czy studiów	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
65.	Rozwój odnawialnych źródeł energii poprzez umożliwianie lokalizacji farm fotowoltaicznych i wiatrowych na gruntach niższych klas bonitacyjnych oraz wspieranie inwestorów zainteresowanych tworzeniem instalacji OZE na obszarze współpracy	-/+	0	-	0	0	+	0	-/+	+	+	0
Kierunek działania 2.2 – Rozwój współpracy i profesjonalizacji obsługi inwestorów w układzie międzygminnym												
66.	Utworzenie międzygminnego Centrum Obsługi Inwestora – opracowanie i bieżąca aktualizacja wspólnej bazy danych terenów inwestycyjnych (publicznych i prywatnych) wraz z ich waloryzacją oraz wyznaczenie osób kontaktowych w każdej gminie. Centrum ma pełnić funkcję punktu informacyjnego i koordynacyjnego w zakresie obsługi inwestorów i promocji oferty gospodarczej obszaru w oparciu o już działające osoby do kontaktu z inwestorami w każdej z gmin	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
67.	Zapewnienie przestrzeni i podstawowego wsparcia dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości – poprzez utworzenie punktu wspierającego mieszkańców w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej (np. lokalna przestrzeń coworkingowa, kontakt z doradcą, dostęp do Instytucji Otoczenia Biznesu z regionu)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
68.	Przygotowanie wspólnej oferty inwestycyjnej – materiałów promocyjnych, w tym online oraz ich upowszechnianie we współpracy z PAIH, UMWL, Centrum Inwestora w Chełmie i in.	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
69.	Aktywna promocja i pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych do przygotowanych terenów inwestycyjnych, w tym w pełni uzbrojonych lokalizacji w Pawłowie zarządzanych przez Tarnobrzeską Specjalną Strefę Ekonomiczną EURO-PARK WISŁOSAN oraz innych kluczowych terenów na obszarze współpracy, poprzez działania promocyjne prowadzone zarówno na poziomie regionalnym, jak i ogólnopolskim	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
70.	Wdrożenie wspólnych standardów obsługi inwestora – realizacja wspólnych działań ukierunkowanych na podnoszenie jakości obsługi inwestora i prowadzenia aktywnej polityki inwestycyjnej	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
71.	Utworzenie lokalnego inkubatora przedsiębiorczości	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cel strategiczny 3 – Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości i wspieranie rozwoju gospodarki opartej na zasobach lokalnych												
Kierunek działania 3.1 – Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców oraz rozwój systemu doradztwa i informacji												
72.	Realizacja programów edukacji do przedsiębiorczości w szkołach – m.in. cykl małych projektów dla dzieci z klas 4–8 szkół podstawowych	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
73.	Wypracowanie stałych form komunikacji i wymiany informacji samorządów z lokalnymi przedsiębiorcami	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
74.	Poprawa dostępu do oferty wsparcia informacyjno–doradczego dla nowych lub istniejących podmiotów gospodarczych (we współpracy m.in. z LGD Promenada S12, Fundacją Rozwoju Lubelszczyzny, Specjalną Strefą Ekonomiczną EURO-PARK WISŁOSAN)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kierunek działania 3.2 – Rozwój lokalnej oferty produktów i usług wspierającej lokalny rynek usług okołoturystyczny												
75.	Rozwój oferty lokalnych produktów turystyczno–rekreacyjnych (szlak dworków i produktów lokalnych, rozbudowa zielonego i niebieskiego szlaku rowerowego, wspólna mapa turystyczno–rekreacyjna z oznaczeniem produktów i twórców lokalnych) wspierającej powstawanie oferty usług, w tym agroturystycznych	+	-/0	-/0	-/0	0	+/0	-	+	+/0	0	0
76.	Opracowanie i dystrybucja broszury promującej lokalną ofertę agroturystyczną oraz produkty i usługi turystyczne świadczone przez mieszkańców regionu – jako narzędzie wspierające rozwój rynku usług, zwiększające widoczność małych gospodarstw i zachęcające do podejmowania działalności w sektorze turystyki wiejskiej	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
77.	Organizacja i rozwój cyklicznych wydarzeń kulturalnych o ugruntowanej lokalnej marce – w tym międzygminnych plenerów malarskich oraz jarmarków bożonarodzeniowych w Rejowcu, promujących lokalne tradycje, twórczość i rękodzieło	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
78.	Przygotowanie i wykreowanie nowych produktów turystycznych np. wokół symbolu żółwia błotnego, bogactwa runa leśnego – grzybów i jagód	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
79.	Organizacja cyklicznych targów rzemiosła i produktów lokalnych z udziałem lokalnych twórców, rzemieślników, rolników i przedstawicieli KGW – jako narzędzia promocji przedsiębiorczości, aktywizacji rynku wewnętrznego oraz integracji lokalnych producentów z mieszkańcami	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
80.	Stworzenie bazy ofert pracy sezonowej u lokalnych pracodawców	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kierunek działania 3.3 – Koordynacja działań w zakresie przyszłości kluczowych terenów poprzemysłowych (w tym m.in. terenów po kopalni, cementowni i cukrowni)												
81.	Wspólne działania planistyczne i inwestycyjne dotyczące zagospodarowania terenów poprzemysłowych o istotnym znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym	+	-/+	-/+	-/+	0	0	+	+	0	+	+
82.	Inicjowanie partnerstw i lobbing na rzecz pozyskania środków na rewitalizację i aktywizację gospodarczo-społeczną obszarów (np. w kierunku turystyki, dziedzictwa przemysłowego, przedsiębiorczości)	+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	0	0
83.	Kreowanie nowych produktów turystycznych opartych na dziedzictwie poprzemysłowym, np. utworzenie muzeum cukrownictwa i punktu widokowego na terenie dawnej cukrowni w Rejowcu, izby przemysłu cementowego czy izby pamięci epoki PRL w Rejowcu Fabrycznym	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	+

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Sfera przestrzenna i klimatyczno-środowiskowa												
Cel strategiczny 1 – Zwiększenie odporności środowiskowej i klimatycznej obszaru oraz zapewnienie wysokiej jakości usług komunalnych i infrastruktury technicznej												
Kierunek działania 1.1 – Rozwój i integracja infrastruktury gospodarki odpadami, wodno-kanalizacyjnej oraz energetycznej												
84.	Budowa nowych Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w gminach Rejowiec i Siedliszcze oraz modernizacja istniejącego PSZOK-u w mieście Rejowiec Fabryczny, z uwzględnieniem potrzeb lokalnych mieszkańców oraz wymogów systemu gospodarki odpadami	-/+	-/0	-/+	-/+	+	0	+	-/+	0	+	0
85.	Wdrożenie zintegrowanego systemu recyklingu odpadów, obejmującego m.in. stworzenie punktów zbiórki wybranych frakcji poza PSZOK (np. mobilne zbiórki, kontenery selektywne), rozwój logistyki odbioru, współpracę z instalacjami odzysku oraz narzędzia do monitorowania poziomu recyklingu	-/+	0	+/0	+/0	+	0	+	-/+	0	+	0
86.	Realizacja działań informacyjno-edukacyjnych z zakresu selektywnej zbiórki odpadów i recyklingu, ukierunkowanych na różne grupy mieszkańców (dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy), wspierających zmianę nawyków konsumenckich i wzrost świadomości ekologicznej	+	0	+/0	+/0	+	0	+	+	0	+	0
87.	Opracowanie i wdrażanie wspólnej polityki odbioru i zagospodarowania odpadów (w tym np. wspólne zbiórki frakcji problemowych: tekstyliów, opon)	+	0	+/0	+/0	+	0	+	+	0	+	0
88.	Budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków (potencjału do współpracy międzygminnej), wsparcie dla przydomowych oczyszczalni ścieków	-/+	-/0	-/0	-/0	+	-/+	-/0	-/0	-/0	+	0
89.	Budowa i modernizacja sieci wodociągowych wraz z ujęciami lub przepompowniami wody	+	0	-/0	-/0	+	-/0	-/0	0	0	+	0

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
90.	Budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przepompowniami ścieków	+	0	-/0	-/0	+	-/0	-/0	0	0	+	0
91.	Budowa i modernizacja zbiorników wodnych	+	-/+	-/+	-/+	-/+	0	0	+	0	0	+
92.	Prowadzenie wspólnych działań edukacyjnych w zakresie gospodarki odpadami, w tym zajęcia w szkołach i przedszkolach, warsztaty i grywalizacje	+	0	+/0	+/0	+	0	+	+	0	0	0
Kierunek działania 1.2 – Poprawa efektywności energetycznej i rozwój odnawialnych źródeł energii												
93.	Kontynuacja termomodernizacji budynków komunalnych i obiektów użyteczności publicznej wraz zastosowaniem ekologicznych źródeł ciepła (szkoły, świetlice, ciepłownie)	+	0	-/0	0	0	+	0	+/0	+	+	0
94.	Promowanie i wspieranie wymiany pieców „kopciuchów" w gospodarstwach domowych – m.in. poprzez prowadzenie zweryfikowanej bazy firm oraz punktów doradztwa energetycznego	+	0	+/0	+/0	0	+	0	0	+	+	0
95.	Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej oraz rozwój lokalnych magazynów energii	+	0	-/0	0	0	+	0	0	+	+	0
96.	Tworzenie warunków do rozwoju inwestycji w odnawialne źródła energii, w tym budowa farm fotowoltaicznych (np. na terenie po kopalni margla) i wiatrowych oraz innych instalacji OZE	-/+	0	-	0	0	+	-/0	-/0	+	+	0
97.	Tworzenie spółdzielni energetycznych jako modelu lokalnej produkcji, dystrybucji i współdzielenia energii odnawialnej – z udziałem mieszkańców, samorządów i lokalnych przedsiębiorstw	-/+	0	0	0	0	+	-/0	-/0	+	+	0
Kierunek działania 1.3 – Zarządzanie przestrzenią zgodnie z zasadami ładu przestrzennego i odporności klimatycznej												
98.	Wypracowanie wspólnego stanowiska i wspólny lobbing w sprawie utylizacji azbestu – zabieganie o środki zewnętrzne	+	0	+/0	0	+	+	+	+/0	0	0	0

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
99.	Wspólne i spójne zapisy w regulaminach odbioru odpadów, w tym w zakresie edukacji i egzekucji selektywnej zbiórki w zabudowie wielorodzinnej	+	0	+/0	+/0	+	0	+	+	0	0	0
100.	Konsekwentne stosowanie zasad koncentracji zabudowy – przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy wzdłuż dróg i poza obszarami planowanymi	-/+	+	+	+	0	0	+	+	0	0	0
101.	Sukcesywne przejmowanie wspólnot wiejskich na majątek gminy jako element uporządkowania struktur własnościowych	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
102.	Prowadzenie działań w zakresie melioracji szczegółowej na obszarach rolniczych i zagrożonych podtopieniami – w celu poprawy retencji wodnej, ochrony gruntów oraz zwiększenia odporności obszaru na skutki ekstremalnych zjawisk pogodowych	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+	-/+	0	+/0	+/0
103.	Promowanie i wspieranie mieszkańców w realizacji działań małej retencji – np. poprzez dotacje, doradztwo i programy edukacyjne w zakresie montażu zbiorników na wodę deszczową, ogrodów deszczowych i innych rozwiązań sprzyjających zatrzymywaniu wody na terenie posesji	+	+/0	+/0	+/0	+	0	+	-/+	0	+/0	+/0
104.	Poprawa wyglądu i spójności wizualnej centralnych przestrzeni miejscowości, z możliwością wykorzystania narzędzi takich jak uchwała krajobrazowa w celu uporządkowania elementów wizualnych i podniesienia jakości przestrzeni publicznej	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	+/0
Cel strategiczny 2 – Poprawa dostępności przestrzennej i jakości infrastruktury mobilności dla mieszkańców i odwiedzających												
Kierunek działania 2.1 – Rozwój infrastruktury drogowej o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym												
105.	Poprawa układu drogowego w powiązaniu z trasami prowadzącymi do węzła S12 oraz do węzła kolejowego (w tym: modernizacja przystanków, poprawa dostępności do Zawadówki)	-/+	-/0	-/0	-/0	-/0	-/+	-/0	+	-/+	-/+	+

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
106.	Współpraca z Powiatem Chełmskim przy przebudowie drogi powiatowej nr 2029L jako kluczowego ciągu komunikacyjnego	-/+	-/0	-/0	-/0	-/0	-/+	-/0	+	-/+	-/+	+
107.	Budowa układu drogowego zapewniającego dostęp do tzw. gniazd rozwojowych i terenów inwestycyjnych	-/+	-	-	-	-/0	-/+	-	-	-/+	-/+	+
108.	Budowa i przebudowa dróg gminnych na obszarze czterech gmin – z priorytetem dla odcinków zapewniających spójność układu drogowego, poprawę bezpieczeństwa ruchu i dostępność do usług publicznych	-/+	-	-	-	-/0	-/+	-	-	-/+	-/+	+
109.	Przebudowa przejazdów kolejowych na bezkolizyjne w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu oraz zwiększenia płynności komunikacji na obszarze współpracy ponadlokalnej	+	0	0	0	-/0	-/+	-/0	+	+	-	+
Kierunek działania 2.2 – Rozbudowa infrastruktury pieszo-rowerowej i promowanie bezpiecznej mobilności lokalnej												
110.	Budowa i uzupełnienie sieci pieszo-rowerowej – odseparowanej od ruchu samochodowego, z priorytetem dla szlaków rekreacyjnych i turystycznych	+	0	0	0	0	+	-/0	0	+	+	0
111.	Tworzenie spójnych tras tematycznych powiązanych z atrakcjami i infrastrukturą towarzyszącą (wiaty, punkty serwisowe, ładowarki do hulajnóg i rowerów elektrycznych), w tym wytyczenie i oznakowanie turystycznego szlaku rowerowego przebiegającego przez teren czterech gmin, uwzględniającego lokalne zasoby kulturowe i przyrodnicze, aktywność KGW, stowarzyszeń oraz lokalnych twórców	+	0	0	0	0	+	-/0	0	+	+	0
112.	Poprawa infrastruktury pieszej w miejscowościach – doświetlenie przejść dla pieszych, likwidacja barier architektonicznych, zwiększenie bezpieczeństwa dla niechronionych uczestników ruchu	+	-/0	-/0	0	0	0	0	+/0	0	0	+

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
113.	Przeprowadzenie inwentaryzacji istniejących tras i przestrzeni przyjaznych użytkownikom urządzeń transportu osobistego (hulajnóg, rolek, deskorolek itp.) na terenie gmin, oznaczenie ich w terenie oraz budowa nowych, wydzielonych przestrzeni do bezpiecznego korzystania z tego typu urządzeń (np. rolkowisk, pumptracków, torów asfaltowych)	-/+	-/0	-/0	-/0	-	+/0	-	-/+	+/0	-	+
114.	Kontynuacja programów edukacyjnych z zakresu bezpiecznego poruszania się po drogach i trasach pieszo-rowerowych dla dzieci i młodzieży, obejmujących zarówno zasady ruchu drogowego, jak i umiejętności praktyczne	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
115.	Organizacja szkolnych rajdów rowerowych jako formy edukacji i integracji mieszkańców	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kierunek działania 2.3 – Prowadzenia działań lobbingowych gmin objętych Strategią na rzecz udrożnienia i poprawy połączeń transportowych z Lublinem, Świdnikiem, Krasnymstawem i Chełmem												
116.	Budowa nowych przystanków kolejowych m.in. w Rejowcu	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
117.	Budowa dworca kolejowego w mieście Rejowiec Fabryczny	-/+	0	0	0	0	-	0	+/0	0	0	0
118.	Przebudowa zabytkowego dworca kolejowego w miejscowości Kanie-Stacja	+	0	0	0	0	-/0	0	-/+	0	0	-/+
119.	Realizacji parkingu typu P&R w mieście Rejowiec Fabryczny w sąsiedztwie przystanku PKP	+	0	0	0	0	+	-/0	-/0	+	0	0
Cel strategiczny 3 – Zwiększenie atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni publicznych oraz miejsc do zamieszkania												
Kierunek działania 3.1 – Rewitalizacja i rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz miejsc rekreacji mieszkańców												
120.	Zwiększenie wykorzystania istniejących terenów zielonych – systematyczna konserwacja, modernizacja, dostosowanie do aktualnych potrzeb mieszkańców	+	-/+	-/+	-/+	0	0	+	0	0	0	+

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
121.	Urządzanie nowych terenów zieleni w powiązaniu z układem rowerowym i funkcjami rekreacyjnymi – plenerowe miejsca spotkań i integracji	+	-/+	-/+	+	+	+	+	+	+	+/0	+/0
122.	Modernizacja istniejących przestrzeni rekreacyjnych poprzez łączenie w jednym miejscu różnych funkcji – wypoczynkowej, sportowej i kulturalnej – w celu zwiększenia atrakcyjności oraz częstotliwości korzystania z tych przestrzeni	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
123.	Budowa ścieżek edukacyjnych w terenach chronionych	+	-/+	-/+	+/0	0	0	0	0	0	0	0
124.	Zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne istniejących zbiorników wodnych – Modernizacja zbiornika Grądki wraz z otoczeniem (oczyszczenie i pogłębienie zbiornika w centrum miejscowości Kanie oraz zagospodarowanie terenów wokół tj. trasy spacerowe, mała architektura, nasadzenia)	+	-/+	-/+	-/+	-/+	0	-/+	+	0	0	+
125.	Zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne istniejących zbiorników wodnych – Uzupełnienie potencjału rekreacyjnego kąpieliska Biały Rów na terenie Gminy Rejowiec oraz Zalewu Majdan Zahorodyński na terenie Gminy Siedliszcze poprzez rozwój infrastruktury towarzyszącej, w tym stref wypoczynkowych, miejsc do grillowania oraz pola kempingowego dla kamperów z odpowiednim wyposażeniem technicznym	+	-/0	-/0	-/0	-/0	0	0	0	0	0	+
126.	Zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne istniejących zbiorników wodnych – Budowa zbiornika retencyjnego (zalewu) wraz z infrastrukturą turystycznorekreacyjną na terenie Gminy Siedliszcze w lokalizacjach Wojciechów–Romanówka i Mogilnica	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	0	-/+	+	0	+	+

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
127.	Zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne istniejących zbiorników wodnych – Budowa zbiornika retencyjnego (zalewu) wraz z infrastrukturą turystycznorekreacyjną na terenie Pawłów–Poczekajka, na rzeczce Rejce w Gminie Rejowiec Fabryczny	+	-/+	-/+	-/+	-/+	0	-/+	+	0	+	+
128.	Zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne istniejących zbiorników wodnych – Wykorzystanie potencjału planowanego Zbiornika Oleśniki na Wieprzu – we współpracy z samorządem województwa	+	-/0	-/0	-/0	-/0	0	0	0	0	0	+
129.	Zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne istniejących zbiorników wodnych – Rewitalizacja terenów wyrobiska margla na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny oraz Miasta Rejowiec Fabryczny – zbiornik i teren wokół	+	+	+	+	+	0	+	+	0	0	+
130.	Monitorowanie i włączanie w ofertę turystyczno-rekreacyjną prywatnych inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym (np. teren wypoczynkowo-rehabilitacyjny w miejscowości Toruń)	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp.	Wyszczególnienie	Ludzie	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Kierunek działania 3.2 – Rozwój dostępnego budownictwa mieszkaniowego zaspokajającego potrzeby lokalnej społeczności												
131.	Zwiększenie dostępu do mieszkań komunalnych w różnych formułach – budowa, adaptacja, udział w programach SIM, TBS lub tworzenie mieszkań treningowych, chronionych, socjalnych i tymczasowych – w zależności od lokalnych potrzeb i dostępnych możliwości, w tym dla osób wymagających czasowego wsparcia po sytuacjach kryzysowych (np. hospitalizacji, pożarze, utracie samodzielności)	+	-/0	-/0	-/0	-/0	-/+	-/0	-/+	+/0	-	+
132.	Tworzenie warunków dla rozwoju budownictwa jedno- i wielorodzinnego – m.in. poprzez uzbrajanie terenów, promocję oferty osiedleńczej i zachęty dla nowych mieszkańców oraz osób rozważających powrót	+	-	-	-	-/0	-/0	-	-/0	-/0	-/0	+

Źródło: opracowanie własne

7.2. Oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska, w tym na zdrowie ludzi, zabytki i dobra materialne

W niniejszej Prognozie przeprowadzono analizę wpływu na środowisko realizacji planowanych celów w ramach Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035, przy założeniu, że wszystkie przedsięwzięcia będą spełniały obowiązujące obecnie wymagania przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.). Zakres i forma przedstawionych niżej potencjalnych znaczących oddziaływań na środowisko jest zgodna z ustaleniami art. 51 ust. 2 pkt. 2e ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn. zm.).

Przedstawiona ocena ma charakter poglądowy, ponieważ dla przedsięwzięć negatywnie oddziałujących na środowisko kwalifikowanych zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływań na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839 ze zm.) powinna zostać przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko. W poniższych opisach i analizach przedstawiono potencjalne oddziaływania mogące wystąpić przy realizacji danego typu zadania oraz dające się przewidzieć oddziaływania dla planowanych zadań w ramach wdrażania Strategii.

Ze względu na ogólny charakter Strategii oraz charakter zadań, obecnie nie jest możliwe ustalenie lokalizacji wszystkich zaplanowanych do realizacji zadań. W ocenie uwzględnione zostało położenie zadań wyłącznie w przypadku inwestycji, których lokalizacja jest aktualnie ustalona.

7.2.1. Oddziaływania w ramach sfery społecznej

W sferze społecznej większość planowanych zadań to zadania miękkie związane z polepszeniem jakości życia osób starszych, młodzieży i pozostałych mieszkańców a także z budowaniem poczucia wspólnoty i tożsamości lokalnej. Analizie poddano przede wszystkim zadania związane z transportem na życzenie dla seniorów, tworzeniem przestrzeni dla młodzieży, rozwojem infrastruktury dla dzieci, modernizacją obiektów oświatowych, budynków administracji, infrastruktury społecznej i sportowej, obiektów OSP oraz ochrony zdrowia. Z punktu widzenia środowiska są to przedsięwzięcia, których zasadniczym celem jest poprawa warunków życia, dostępności usług i bezpieczeństwa mieszkańców, a więc oddziaływania pozytywne mają charakter przede wszystkim pośredni i długoterminowy.

Najbardziej bezpośredni pozytywny efekt społeczny będzie wynikał z poprawy dostępności przestrzennej usług. Wspólny system transportu na życzenie dla seniorów może ograniczać wykluczenie transportowe osób o ograniczonej mobilności i zmniejszać potrzebę indywidualnych przejazdów samochodowych. Jeżeli system będzie organizowany w sposób racjonalny, poprzez łączenie przejazdów i wykorzystywanie pojazdów o niskiej emisji, możliwe będzie jednoczesne ograniczenie

presji transportowej na powietrze i klimat. W przypadku infrastruktury dla młodzieży, dzieci i rodzin pozytywnym efektem będzie zwiększenie dostępu do terenów rekreacyjnych, sportu i bezpiecznej aktywności na świeżym powietrzu. Wpływ ten będzie szczególnie korzystny w mniejszych miejscowościach, gdzie dostęp do zróżnicowanej infrastruktury jest ograniczony.

Modernizacja szkoły w Pawłowie, modernizacja i rozwój infrastruktury społecznej, remonty i adaptacja budynków urzędów, a także rozwój obiektów zdrowia i rehabilitacji mogą poprawić jakość i dostępność usług publicznych. Adaptacja istniejących obiektów, w tym budynków o utraconych funkcjach, może ograniczać presję na powierzchnię ziemi, zużycie materiałów i rozpraszanie zabudowy. Jednocześnie prace budowlane mogą krótkotrwale powodować hałas, pylenie, emisję z maszyn, powstawanie odpadów budowlanych i lokalne utrudnienia komunikacyjne. Oddziaływania te powinny być ograniczane przez prowadzenie prac w porze dziennej, zabezpieczenie materiałów sypkich, właściwą gospodarkę odpadami oraz ochronę zieleni.

Budowa i modernizacja obiektów sportowych lub remiz OSP będzie wiązała się z lokalnym zajęciem terenu i, zależnie od lokalizacji, z przekształceniem powierzchni biologicznie czynnej. W fazie eksploatacji mogą występować niewielkie zwiększenia ruchu, oświetlenia i hałasu, zwłaszcza przy obiektach sportowych. Nie powinny one mieć charakteru znaczącego ze względu na to, że lokalizacja będzie uwzględniała istniejącą zabudowę, sąsiedztwo terenów mieszkaniowych oraz walory przyrodnicze. W projektowaniu należy stosować rozwiązania ograniczające uszczelnienie terenu, zachowujące istniejące drzewa i wprowadzające zieleń towarzyszącą. W przypadku remiz OSP pozytywny efekt bezpieczeństwa należy uznać za szczególnie istotny w warunkach występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i innych zagrożeń.

Podsumowując, analizowane zadania sfery społecznej należy ocenić jako przedsięwzięcia o przewadze oddziaływań pozytywnych, zwłaszcza w zakresie zdrowia, bezpieczeństwa, integracji i jakości życia. Negatywne skutki będą przede wszystkim lokalne, krótkotrwałe i związane z fazą budowy lub modernizacji. Ich skala może zostać ograniczona poprzez wykorzystanie istniejącej infrastruktury, ograniczenie zajęcia nowych terenów, ochronę zieleni, racjonalną organizację transportu i placów budowy oraz rozwiązania energooszczędne.

7.2.2. Oddziaływania w ramach sfery gospodarczej

W sferze gospodarczej analizie poddano zadania dotyczące modernizacji i rozbudowy dróg, transportu zbiorowego, uzbrojenia terenów inwestycyjnych, modernizacji targowisk, rozwoju odnawialnych źródeł energii, rozwoju oferty turystyczno-rekreacyjnej oraz zagospodarowania terenów poprzemysłowych. Zadania te mogą istotnie poprawiać warunki prowadzenia działalności gospodarczej, lecz część z nich wiąże się z presją na powierzchnię ziemi, zasoby, krajobraz i środowisko wodne.

Modernizacja dróg i zwiększenie efektywności transportu zbiorowego może przynieść pozytywne efekty gospodarcze poprzez skrócenie czasu przejazdu, poprawę dostępności miejsc pracy i terenów inwestycyjnych. W fazie budowy wystąpią jednak emisje spalin i pyłu, hałas, czasowe zajęcie pasa drogowego oraz możliwość usuwania zieleni. W fazie eksploatacji wzrost dostępności może pośrednio zwiększać ruch samochodowy, a tym samym emisję liniową i hałas, jednak bardziej efektywne połączenia i lepszy stan dróg przyczyni się do redukcji tych oddziaływań. Z tego względu szczególne znaczenie ma rozwój transportu zbiorowego oraz powiązanie inwestycji drogowych z ruchem pieszym i rowerowym.

Uzbrojenie nowych terenów inwestycyjnych jest zadaniem o bardziej złożonym profilu oddziaływań. Pozytywnym efektem będzie możliwość kierowania działalności gospodarczej na przygotowane obszary, co może ograniczać lokalizowanie obiektów w niekorzystnych miejscach. Negatywnym skutkiem może być natomiast uszczelnienie powierzchni, wzrost poboru wody, ilości ścieków i odpadów, zwiększenie ruchu oraz presja na krajobraz. Kluczowe jest zatem wykorzystanie terenów już przekształconych i zapewnienie pełnej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej przed intensyfikacją zabudowy.

Przebudowa targowisk może poprawić warunki lokalnego handlu i ograniczyć degradację istniejących przestrzeni. Oddziaływania środowiskowe będą zależne od zakresu robót. Preferowane powinny być rozwiązania wykorzystujące istniejące place i infrastrukturę, z zachowaniem zieleni oraz retencji wód opadowych. Rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej może natomiast generować zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki. Wzrost zainteresowania lokalnymi walorami kulturowymi i przyrodniczymi może wspierać ich ochronę, ale nadmierna frekwencja może prowadzić do wydeptywania roślinności, zaśmiecania, płoszenia zwierząt i zwiększenia presji transportowej.

Rozwój OZE, w szczególności możliwość lokalizacji farm fotowoltaicznych i wiatrowych, może znacząco ograniczać emisje związane ze spalaniem paliw kopalnych. Jednocześnie lokalizacja dużych instalacji może wpływać na krajobraz, powierzchnię ziemi, awifaunę i sposób użytkowania gruntów. Należy preferować tereny o niskiej wartości przyrodniczej, obszary już przekształcone i lokalizacje, w których możliwe jest zachowanie korytarzy ekologicznych. W przypadku instalacji wiatrowych konieczne jest każdorazowe rozpoznanie uwarunkowań przyrodniczych i najbliższej zabudowy na etapie przygotowania konkretnego przedsięwzięcia.

Zagospodarowanie terenów poprzemysłowych może być jednym z najkorzystniejszych kierunków gospodarczych z punktu widzenia środowiska, ponieważ pozwala wykorzystać obszary już przekształcone zamiast zajmować nowe tereny. Jednocześnie tereny po działalności przemysłowej mogą charakteryzować się zanieczyszczeniem gleby, wód lub pozostałościami infrastruktury. Przed zmianą sposobu użytkowania należy więc rozpoznać stan środowiska i, w razie potrzeby, przeprowadzić rekultywację. W długiej perspektywie rewitalizacja takich obszarów może ograniczać presję urbanizacyjną i poprawiać krajobraz.

Łączna ocena zadań gospodarczych jest umiarkowanie pozytywna, pod warunkiem, że rozwój gospodarczy będzie koncentrowany na terenach właściwie wyposażonych i już przekształconych. Największego znaczenia wymagają działania drogowe, uzbrajanie terenów inwestycyjnych i lokalizacja dużych instalacji OZE, gdyż ich skutki mogą być długotrwałe i kumulować się z istniejącą presją transportową oraz urbanizacyjną. Warunkiem ograniczenia negatywnych oddziaływań jest etapowe przygotowanie inwestycji, analiza lokalnych uwarunkowań przyrodniczych i wodnych oraz stosowanie rozwiązań minimalizujących zajęcie terenu.

7.2.3. Oddziaływania w ramach sfery przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej

Sfera przestrzenna i klimatyczno-środowiskowa obejmuje największą liczbę analizowanych zadań. Dotyczą one gospodarki odpadami, gospodarki wodno-ściekowej, energetyki, OZE, ładu przestrzennego, retencji, dróg, kolei, infrastruktury pieszo-rowerowej, terenów zieleni, zbiorników wodnych oraz mieszkalnictwa. Z uwagi na zakres tych działań ich oddziaływania są zróżnicowane: od zdecydowanie pozytywnych, związanych z poprawą jakości środowiska, do potencjalnie negatywnych, występujących podczas budowy lub wskutek zajęcia nowych terenów.

Budowa i modernizacja PSZOK-ów, rozwój systemu recyklingu, wspólna polityka gospodarowania odpadami oraz działania edukacyjne powinny ograniczać ilość odpadów kierowanych do unieszkodliwiania, zwiększać poziom odzysku i poprawiać kontrolę nad strumieniem odpadów. Potencjalne negatywne oddziaływania dotyczą lokalizacji i funkcjonowania obiektów, w tym ruchu pojazdów, hałasu, ryzyka zanieczyszczenia gruntu oraz wód wskutek niewłaściwego postępowania z odpadami. Obiekty należy projektować z zabezpieczeniem podłoża i wód opadowych oraz z odpowiednią organizacją ruchu. Szczególnie pozytywnie należy ocenić działania dotyczące usuwania azbestu, pod warunkiem prowadzenia prac przez uprawnione podmioty i właściwego zabezpieczenia odpadu.

Budowa i modernizacja oczyszczalni, sieci kanalizacyjnych i wodociągowych odpowiada bezpośrednio na zidentyfikowane problemy środowiskowe, w tym niedostateczny stopień skanalizowania oraz zagrożenie zanieczyszczeniem wód. W fazie budowy wystąpią czasowe przekształcenia powierzchni ziemi, wykopy i emisje z maszyn. W fazie eksploatacji efekt powinien być wyraźnie pozytywny dzięki ograniczeniu niekontrolowanego odprowadzania ścieków i poprawie bezpieczeństwa dostaw wody. Szczególnej ochrony wymagają ujęcia wód, cieki i tereny podmokłe. Budowa zbiorników wodnych może poprawiać retencję i ograniczać skutki suszy, lecz wymaga indywidualnej analizy wpływu na stosunki wodne, siedliska i krajobraz.

Termomodernizacja, wymiana źródeł ciepła, fotowoltaika, magazyny energii i spółdzielnie energetyczne będą miały zasadniczo pozytywny wpływ na jakość powietrza i klimat. Możliwe oddziaływania negatywne są głównie lokalne i dotyczą montażu urządzeń, zajęcia terenu przez większe instalacje oraz potencjalnego wpływu na ptaki i nietoperze przy energetyce wiatrowej. Przy termomodernizacji

należy zwrócić uwagę na możliwość występowania miejsc rozrodu nietoperzy i ptaków w budynkach. Przed pracami powinno się przeprowadzić oględziny przyrodnicze, a terminy robót dostosować do wymogów ochrony gatunkowej.

Zadania związane z koncentracją zabudowy, retencją, melioracją i poprawą ładu przestrzennego mogą ograniczać presję urbanizacyjną. Należy jednak rozróżnić działania zwiększające retencję od takich, które mogą nadmiernie osuszać tereny. Melioracje powinny być prowadzone przede wszystkim jako element regulacji stosunków wodnych tam, gdzie jest to uzasadnione, z zachowaniem wartościowych siedlisk wilgotnych i ograniczeniem szybkiego odpływu wód. Mała retencja, ogrody deszczowe, zbiorniki retencyjne i powierzchnie przepuszczalne powinny być preferowane tam, gdzie poprawiają bilans wodny i nie powodują niekorzystnych zmian siedliskowych.

Inwestycje drogowe, kolejowe i parkingowe będą wiązały się z uszczelnieniem terenu, emisją podczas budowy, hałasem oraz możliwością tworzenia barier dla zwierząt. Jednocześnie poprawa infrastruktury pieszo-rowerowej i transportu publicznego może ograniczać zależność od samochodu. Przy budowie dróg należy ograniczać wycinkę drzew, zachowywać ciągłość cieków i rowów, stosować rozwiązania odwodnieniowe niepowodujące gwałtownego zrzutu zanieczyszczonych wód oraz, w razie potrzeby, urządzenia służące migracji zwierząt. Przebudowa przejazdów kolejowych na bezkolizyjne może poprawiać bezpieczeństwo ludzi i zwierząt oraz płynność ruchu.

Rozwój terenów zieleni, przestrzeni rekreacyjnych i tras edukacyjnych powinien wzmacniać funkcje przyrodnicze obszaru. Ryzyko pojawia się w przypadku nadmiernej intensyfikacji rekreacji, szczególnie w pobliżu wód i terenów cennych przyrodniczo. Zagospodarowanie zbiorników oraz budowa nowych zbiorników retencyjnych powinny być prowadzone z poszanowaniem naturalnej roślinności brzegowej, stosunków wodnych i miejsc rozrodu zwierząt. Budownictwo mieszkaniowe wymaga natomiast powiązania z istniejącą strukturą osadniczą i pełnym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną, aby nie zwiększać rozproszenia zabudowy.

Ogólna ocena sfery jest pozytywna, ponieważ znaczna część zadań odpowiada bezpośrednio na zidentyfikowane problemy: zanieczyszczenie wód, emisję zanieczyszczeń do powietrza, niedostateczną retencję, presję urbanizacyjną i problemy komunikacyjne. Największej ostrożności wymagają inwestycje liniowe, duże instalacje OZE, zbiorniki wodne, nowe tereny inwestycyjne i zabudowa mieszkaniowa. Dla nich konieczne jest każdorazowe rozpoznanie lokalnych uwarunkowań przyrodniczych, wodnych i krajobrazowych przed realizacją.

7.2.4. Oddziaływania na obszary Natura 2000

Na obszarze objętym Strategią znajdują się dwa obszary Natura 2000 – Pawłów i Dobromyśl, jednak zgodnie z przyjętym założeniem żadne z analizowanych zadań nie będzie realizowane na ich terenie. Oznacza to brak bezpośredniego zajęcia powierzchni obszarów Natura 2000 przez planowane przedsięwzięcia. Nie eliminuje

to jednak potrzeby uwzględnienia możliwych oddziaływań pośrednich, zwłaszcza w przypadku inwestycji dotyczących gospodarki wodnej, transportu, rekreacji, infrastruktury liniowej i dużych instalacji energetycznych.

Wśród analizowanych zadań szczególnego znaczenia wymagają budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków, wodociągów i zbiorników wodnych, a także działania retencyjne i melioracyjne. Oddziaływania na obszary Natura 2000 mogłyby wystąpić pośrednio poprzez zmianę przepływów wód, jakości wód powierzchniowych i podziemnych lub zmianę warunków siedliskowych poza granicą obszaru. Z tego względu priorytetem powinno być ograniczanie odpływu zanieczyszczeń, stabilizacja stosunków wodnych i unikanie działań powodujących gwałtowne osuszanie lub piętrzenie wód bez wcześniejszego rozpoznania skutków przyrodniczych.

W przypadku inwestycji drogowych, kolejowych i pieszo-rowerowych potencjalne oddziaływanie pośrednie może wynikać ze wzrostu ruchu, hałasu, oświetlenia lub zwiększenia presji rekreacyjnej. Ponieważ inwestycje nie są lokalizowane w granicach Natura 2000, ryzyko bezpośredniego zniszczenia siedlisk jest ograniczone. Nadal należy jednak unikać rozwiązań, które kierowałyby intensywny ruch rekreacyjny w kierunku wrażliwych siedlisk.

Pozytywny wpływ na cele ochrony Natura 2000 mogą mieć natomiast działania zmierzające do poprawy jakości wód, ograniczenia emisji, zwiększenia retencji naturalnej, rozwoju zieleni oraz ograniczenia presji urbanizacyjnej. Rozbudowa kanalizacji i oczyszczalni, poprawa gospodarki odpadami oraz ograniczanie niskiej emisji zmniejszają źródła presji środowiskowej, które mogą oddziaływać również poza miejscem realizacji zadania. Podobnie koncentracja zabudowy może ograniczać fragmentację siedlisk i rozpraszanie infrastruktury w przestrzeni.

Biorąc pod uwagę brak lokalizacji analizowanych zadań w granicach Natura 2000, na poziomie strategicznym nie przewiduje się bezpośredniego znaczącego negatywnego oddziaływania na przedmiot ochrony i integralność tych obszarów. Nie można jednak całkowicie wykluczyć oddziaływań pośrednich dla przedsięwzięć ingerujących w stosunki wodne, korytarze ekologiczne lub generujących zwiększoną presję rekreacyjną. Dlatego przed realizacją konkretnych inwestycji należy każdorazowo zweryfikować ich lokalizację względem granic obszarów Natura 2000 i ich przedmiotów ochrony oraz zastosować środki minimalizujące odpowiednie do lokalnych warunków.

W praktyce oznacza to konieczność zachowania zasady ostrożności przy inwestycjach, które mogą oddziaływać na środowisko poza granicą własnej działki lub miejscowości. Dotyczy to w szczególności cieków wodnych, systemów odwodnienia, ciągów komunikacyjnych i tras rekreacyjnych. Na etapie przygotowania przedsięwzięcia należy sprawdzić nie tylko jego odległość od obszaru Natura 2000, ale także możliwość wystąpienia powiązania ekologicznego. W przypadku inwestycji wodnych znaczenie może mieć kierunek przepływu wód, natomiast w przypadku infrastruktury drogowej – przebieg lokalnych korytarzy

migracyjnych. Takie podejście pozwala zachować zgodność inwestycji z zasadą zapobiegania pogorszeniu stanu siedlisk i gatunków będących przedmiotem ochrony.

7.2.5. Oddziaływania na różnorodność biologiczną

Analizowane zadania mogą wpływać na różnorodność biologiczną w różny sposób. Część przedsięwzięć poprawia warunki środowiskowe, natomiast inwestycje liniowe, zabudowa, infrastruktura rekreacyjna i duże instalacje energetyczne mogą prowadzić do utraty lub fragmentacji siedlisk. W Prognozie wskazano problemy związane z degradacją walorów przyrodniczych i krajobrazowych przez rozbudowę infrastruktury mieszkaniowej i drogowej, bariery liniowe dla migracji zwierząt, niską lesistość oraz presję na zasoby przyrodnicze. Ocena zadań powinna być więc ukierunkowana na ograniczanie tych presji.

Największe ryzyko dla bioróżnorodności wiąże się z budową i przebudową dróg, uzbrajaniem terenów inwestycyjnych, nową zabudową mieszkaniową oraz lokalizacją większych instalacji OZE. W fazie budowy mogą wystąpić usuwanie roślinności, płoszenie zwierząt, niszczenie mikrosiedlisk i fragmentacja powierzchni. W przypadku dróg dodatkowym problemem są bariery liniowe oraz śmiertelność zwierząt na skutek kolizji. Ograniczanie tych skutków powinno obejmować zachowanie istniejących zadrzewień, przepustów ekologicznych, ciągłości cieków i możliwie zwarte prowadzenie infrastruktury.

Pozytywnie należy ocenić zadania związane z rozwojem terenów zieleni, błękitno-zielonej infrastruktury, małej retencji i poprawą jakości wód. Właściwie zaprojektowana zieleń może tworzyć siedliska zastępcze dla owadów, ptaków i drobnych kręgowców oraz zwiększać ciągłość lokalnego systemu przyrodniczego. Wprowadzanie rodzimych gatunków roślin, ograniczanie powierzchni intensywnie koszonych oraz pozostawianie części terenu w formie półnaturalnej może dodatkowo zwiększać wartość biologiczną nowych przestrzeni.

Szczególnej uwagi wymagają zbiorniki wodne i tereny podmokłe w terenach chronionych. Rekreacyjne zagospodarowanie brzegów może prowadzić do wydeptywania roślinności, zaśmiecania i płoszenia zwierząt. Zalecane jest skupianie infrastruktury w miejscach już przekształconych, wyznaczanie ciągów ruchu, ograniczenie dostępu do najbardziej wrażliwych fragmentów oraz stosowanie oświetlenia tylko tam, gdzie jest konieczne. Przy zbiornikach należy zachowywać naturalne strefy brzegowe i ograniczać zabudowę bezpośrednio przy wodzie.

Termomodernizacja budynków może mieć specyficzne oddziaływanie na ptaki i nietoperze wykorzystujące szczeliny i przestrzenie budynków jako miejsca rozrodu lub schronienia. Przed rozpoczęciem prac należy więc rozpoznać obecność takich gatunków, a w razie stwierdzenia ich występowania zaplanować działania zgodnie z przepisami ochrony gatunkowej. Dotyczy to także modernizacji szkół, urzędów, obiektów społecznych, zdrowotnych i sportowych.

Ogólnie zadania związane z ochroną wód, gospodarką odpadami, rozwojem zieleni i retencją mogą wzmacniać różnorodność biologiczną. Natomiast zadania

budowlane w pierwszej kolejności powinny się skupić na unikaniu oddziaływań poprzez wybieranie lokalizacji już przekształconych oraz ograniczanie zakresu ingerencji, a dopiero w dalszej kolejności stosować działania kompensacyjne. Przyjęcie takiej hierarchii pozwoli ograniczyć ryzyko dalszej fragmentacji siedlisk i zachować lokalne korytarze ekologiczne.

Przy realizacji zadań należy także uwzględnić sezonowość oddziaływań. Roboty ziemne, wycinki, remonty budynków i prace prowadzone przy zbiornikach powinny być planowane tak, aby w możliwie największym stopniu unikać okresów rozrodu, lęgów i wychowu młodych zwierząt. W przypadku konieczności usunięcia drzew lub krzewów należy wcześniej rozpoznać ich znaczenie przyrodnicze. Wprowadzenie nowych nasadzeń powinno opierać się przede wszystkim na gatunkach rodzimych i dostosowanych do warunków siedliskowych. W ten sposób inwestycje społeczne, drogowe i rekreacyjne mogą nie tylko ograniczać straty przyrodnicze, ale również zwiększać udział zieleni o wysokiej wartości ekologicznej.

7.2.6. Oddziaływania na cele środowiskowe jednolitych części wód

Ocena wpływu analizowanych zadań na jednolite części wód powinna uwzględniać zarówno stan wód, jak i ryzyko pogorszenia ich jakości lub zmiany stosunków wodnych. W Prognozie wskazano złą jakość wód powierzchniowych, niedostateczny stopień skanalizowania oraz zagrożenie spływem zanieczyszczeń z obszarów rolniczych do wód powierzchniowych i podziemnych. W tym kontekście znaczna część zadań środowiskowych ma potencjalnie pozytywny wpływ na realizację celów środowiskowych JCW.

Najbardziej jednoznacznie pozytywne oddziaływanie należy przypisać budowie i modernizacji oczyszczalni ścieków oraz kanalizacji sanitarnej. Zwiększenie stopnia skanalizowania i poprawa oczyszczania ścieków ograniczą dopływ zanieczyszczeń organicznych i biogennych do wód. Również modernizacja wodociągów może pośrednio poprawiać efektywność gospodarowania wodą poprzez ograniczenie strat w sieci. W przypadku nowych ujęć lub przepompowni konieczne jest jednak uwzględnienie wpływu poboru na lokalne zasoby wodne oraz zależności między wodami podziemnymi i powierzchniowymi.

Zbiorniki retencyjne, mała retencja i działania melioracyjne wymagają bardziej zróżnicowanej oceny. Retencja może pozytywnie wpływać na ograniczenie skutków suszy i stabilizowanie odpływu, ale budowa zbiornika może jednocześnie zmieniać warunki przepływu, temperaturę wody, transport osadów i strukturę siedlisk. Dlatego rozwiązania retencyjne powinny być projektowane w sposób maksymalizujący naturalną retencję i ograniczający gwałtowne zmiany hydrologiczne. Melioracja nie powinna prowadzić do nadmiernego osuszania terenów cennych przyrodniczo.

Inwestycje drogowe i parkingowe mogą oddziaływać na wody przez zwiększenie powierzchni uszczelnionych oraz spływ zanieczyszczeń wraz z wodami opadowymi. Konieczne jest stosowanie rozwiązań retencyjno-podczyszczających, takich jak zbiorniki, niecki, rowy infiltracyjne lub inne systemy gospodarowania wodami

opadowymi, dobierane do warunków lokalnych. Należy również unikać kierowania wód opadowych bezpośrednio do cieków bez odpowiedniego rozpoznania ich jakości i przepustowości.

Zadania związane z gospodarką odpadami i usuwaniem azbestu mogą poprawiać stan wód poprzez ograniczenie ryzyka niekontrolowanego przedostawania się zanieczyszczeń do środowiska. Warunkiem jest jednak szczelne i bezpieczne prowadzenie PSZOK-ów oraz innych miejsc zbierania odpadów. Rozwój OZE i termomodernizacja mogą pośrednio ograniczać presję na zasoby, natomiast wielkoskalowe instalacje OZE nie powinny być lokalizowane w sposób powodujący znaczące przekształcenia terenów podmokłych lub systemów odwodnieniowych.

W odniesieniu do zbiorników wodnych i zagospodarowania rekreacyjnego konieczne jest zachowanie naturalnej strefy brzegowej, ograniczenie zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie wody oraz kontrola gospodarki ściekowej. Funkcje rekreacyjne nie powinny prowadzić do pogorszenia jakości wody. Podobnie rozwój budownictwa mieszkaniowego powinien być warunkowany dostępem do kanalizacji lub rozwiązań indywidualnych zapewniających właściwe oczyszczanie ścieków.

Na poziomie strategicznym nie przewiduje się, aby analizowane zadania prowadziły do systemowego pogorszenia stanu JCW. Przeciwnie, inwestycje wodno-kanalizacyjne i odpadowe powinny przyczyniać się do poprawy stanu środowiska wodnego. Ryzyko lokalnego negatywnego oddziaływania dotyczy przede wszystkim budowy zbiorników, dróg, nowych terenów zabudowy oraz przedsięwzięć ingerujących w stosunki wodne. Dla tych inwestycji niezbędna jest szczegółowa analiza hydrologiczna i zastosowanie rozwiązań ograniczających zmianę odpływu oraz dopływ zanieczyszczeń.

7.2.7. Oddziaływania na strefy ochronne ujęć wód podziemnych

W odniesieniu do stref ochronnych ujęć wód podziemnych szczególne znaczenie mają zadania dotyczące wodociągów i ujęć, kanalizacji, oczyszczalni, gospodarki odpadami, uzbrajania terenów inwestycyjnych, dróg, budownictwa mieszkaniowego oraz działań rolniczych i retencyjnych. Głównym zagrożeniem jest możliwość przedostania się zanieczyszczeń do gruntu i wód podziemnych. Jednocześnie rozwój kanalizacji i poprawa gospodarki ściekowej mogą znacząco zmniejszyć istniejące presje.

Budowa i modernizacja ujęć oraz sieci wodociągowych powinna być prowadzona z uwzględnieniem istniejących stref ochronnych i zasad gospodarowania w ich obrębie. Inwestycje te mogą poprawiać bezpieczeństwo dostaw wody, lecz roboty ziemne i odwodnienia nie powinny naruszać warunków hydrogeologicznych. Szczególną uwagę należy zwrócić na zabezpieczenie studni, przepompowni i innych elementów infrastruktury przed dopływem zanieczyszczeń powierzchniowych.

Kanalizacja sanitarna i oczyszczalnie ścieków są co do zasady korzystne dla ochrony ujęć, ponieważ ograniczają ryzyko infiltracji ścieków do warstw wodonośnych. W czasie budowy należy jednak zapewnić szczelność instalacji,

kontrolę paliw i materiałów eksploatacyjnych oraz właściwe postępowanie z odpadami. Lokalizacja oczyszczalni i przepompowni powinna uwzględniać przepisy dotyczące ochrony wód i ograniczać możliwość awaryjnego zanieczyszczenia terenu.

PSZOK-i, punkty zbiórki odpadów i działania związane z azbestem mogą być bezpieczne dla wód podziemnych, jeżeli są wyposażone w szczelne nawierzchnie, odpowiedni system gospodarowania wodami opadowymi i zabezpieczenia przed migracją zanieczyszczeń. W strefach ochronnych należy zachować szczególną ostrożność przy lokalizacji obiektów, w których mogą być gromadzone odpady lub substancje potencjalnie szkodliwe.

Drogi, parkingi i tereny inwestycyjne mogą zwiększać ryzyko infiltracji zanieczyszczeń komunikacyjnych. Dlatego wrażliwe odcinki powinny być wyposażone w rozwiązania retencyjne i podczyszczające wody opadowe. Uzbrajanie nowych terenów inwestycyjnych powinno być poprzedzone analizą możliwości bezpiecznego odprowadzania ścieków oraz wpływu planowanej działalności na wody podziemne. W strefach ochronnych należy preferować działalności o niskim ryzyku emisji zanieczyszczeń.

Mała retencja może wspierać bilans wodny, lecz jej lokalizacja powinna uwzględniać warunki hydrogeologiczne. Z kolei intensywne melioracje mogą powodować niekorzystne zmiany poziomu wód gruntowych. W przypadku inwestycji OZE wpływ na wody podziemne będzie na ogół ograniczony, ale należy zapewnić właściwe postępowanie z olejami, transformatorami i innymi elementami infrastruktury. Dla farm wiatrowych i fotowoltaicznych należy unikać rozległych prac ziemnych w strefach szczególnie wrażliwych.

Podsumowując, nie przewiduje się, aby analizowane zadania z założenia powodowały znaczące zagrożenie dla ujęć wód podziemnych. Największe znaczenie ochronne mają kanalizacja, oczyszczalnie i racjonalna gospodarka odpadami. Ryzyko może pojawić się lokalnie przy nowych inwestycjach drogowych, terenach inwestycyjnych, zbiornikach i obiektach gospodarki odpadami. Przed realizacją inwestycji należy więc sprawdzać ich położenie względem stref ochronnych ujęć i stosować rozwiązania zabezpieczające adekwatne do charakteru przedsięwzięcia.

7.2.8. Oddziaływania na krajobraz

Krajobraz obszaru objętego Strategią jest kształtowany przez układ miejscowości, tereny rolnicze, leśne, doliny cieków, zbiorniki wodne oraz obiekty infrastruktury i dziedzictwa kulturowego. W Strategii wskazano brak wystarczających narzędzi wzmacniających krajobraz i ład przestrzenny oraz presję wynikającą z urbanizacji i infrastruktury. Analizowane zadania mogą więc zarówno poprawiać jakość krajobrazu, jak i powodować jego przekształcenia.

Pozytywny wpływ mogą przynieść działania związane z poprawą wyglądu i spójności wizualnej centralnych przestrzeni miejscowości, rozwojem zieleni, rewitalizacją przestrzeni rekreacyjnych oraz wykorzystaniem istniejącej infrastruktury.

Zachowanie istniejących drzew, uporządkowanie małej architektury, ograniczenie przypadkowych reklam i spójne materiały wykończeniowe mogą zwiększyć czytelność przestrzeni. Szczególnie korzystne jest łączenie funkcji rekreacyjnych z zielenią i retencją, ponieważ poprawia jednocześnie estetykę i odporność przestrzeni.

Negatywne oddziaływanie może wystąpić w przypadku nowych dróg, terenów inwestycyjnych, zabudowy mieszkaniowej, farm fotowoltaicznych i wiatrowych oraz większych obiektów sportowych i transportowych. Skala wpływu zależy przede wszystkim od lokalizacji, wysokości obiektów, ich ekspozycji oraz relacji z istniejącym układem przestrzennym. Szczególnie istotne jest ograniczanie rozpraszania zabudowy i sytuowania nowych obiektów na otwartych, dobrze eksponowanych terenach rolniczych, jeżeli istnieją alternatywy w sąsiedztwie istniejącej zabudowy.

Zagospodarowanie zbiorników wodnych i budowa nowych zalewów może istotnie zmienić lokalny krajobraz. Efekt może być korzystny, jeśli projekt będzie wykorzystywał naturalne walory terenu, zachowywał strefy zieleni i ograniczał intensywną zabudowę brzegów. W przypadku wyrobisk poeksploatacyjnych rewitalizacja może wręcz poprawić krajobraz poprzez uporządkowanie terenów zdegradowanych. Należy jednak unikać nadmiernej standaryzacji i zabudowy infrastrukturalnej, która mogłaby przesłonić walory przyrodnicze i kulturowe miejsca.

W przypadku infrastruktury kolejowej, w tym przebudowy zabytkowego dworca w Kanie-Stacji, należy połączyć funkcjonalność z ochroną wartości kulturowych. Modernizacja powinna respektować charakter architektoniczny obiektu i jego otoczenia. Przy drogach i trasach pieszo-rowerowych wskazane jest stosowanie zieleni towarzyszącej oraz rozwiązań minimalizujących efekt bariery wizualnej. Oświetlenie powinno być projektowane tak, aby nie tworzyć nadmiernej dominacji świetlnej w krajobrazie.

Na obszarze objętym Strategią znajdują się dwa obszary chronionego krajobrazu i niektóre inwestycje takie jak budowa i odnowa boisk, rozbudowa remiz strażackich, remonty dróg gminnych oraz budowa i modernizacja sieci wodociągowych wraz z ujęciami lub przepompowniami wody będą realizowane częściowo lub w całości na tych obszarach. Zadania te nie będą oddziaływać w znaczny i negatywny sposób na obszary chronione a niektóre z nich (te związane z odnową i modernizacją) mogą oddziaływać pozytywnie poprzez uporządkowanie ładu przestrzennego.

Ogólna ocena oddziaływania na krajobraz jest zróżnicowana. Zadania rewitalizacyjne i zielono-niebieskie mogą poprawiać walory krajobrazowe, natomiast nowe inwestycje infrastrukturalne mogą je obniżać, jeśli będą lokalizowane w sposób przypadkowy. Najważniejszym środkiem minimalizującym jest konsekwentne stosowanie zasad ładu przestrzennego, koncentracji zabudowy, ochrony zieleni i dostosowania skali nowych obiektów do istniejącej struktury miejscowości. Dla większych inwestycji wskazane jest wykonywanie analiz widokowych na etapie projektowym.

Znaczenie krajobrazowe mają również inwestycje związane z mieszkalnictwem. Nowa zabudowa powinna być powiązana z istniejącą strukturą miejscowości, a jej gabaryty, dachy, materiały i układ przestrzenny powinny respektować lokalny charakter. Rozpraszanie zabudowy w otwartym krajobrazie zwiększa nie tylko presję infrastrukturalną, lecz także stopniowo zaciera granicę między obszarami osadniczymi i rolniczymi. Z tego względu szczególnie korzystne jest wykorzystanie terenów uzupełniających istniejącą zabudowę oraz terenów już wyposażonych w infrastrukturę. W przypadku obiektów o większej kubaturze, takich jak hale sportowe, obiekty usługowe czy infrastruktura transportowa, zasadne jest stosowanie analiz ekspozycji widokowej i zieleni osłonowej.

7.2.9. Oddziaływania na klimat i adaptacja do zmian klimatu

Analizowane zadania mają istotne znaczenie dla zarówno ograniczania emisji gazów cieplarnianych, jak i adaptacji obszaru do skutków zmian klimatu. W Prognozie wskazano emisję gazów cieplarnianych ze spalania paliw kopalnych oraz narażenie na ulewy, wichury, nawałnice i susze. Z tego względu ocena powinna uwzględniać nie tylko wpływ przedsięwzięć na klimat, ale również ich odporność na ekstremalne zjawiska pogodowe.

Najbardziej korzystne klimatycznie są zadania dotyczące termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła, fotowoltaiki, magazynów energii, spółdzielni energetycznych oraz rozwoju transportu publicznego, pieszego i rowerowego. Ograniczenie zużycia energii i zastępowanie paliw kopalnych energią odnawialną powinno zmniejszać emisje gazów cieplarnianych. Pozytywny efekt może również przynieść poprawa efektywności transportu zbiorowego i ograniczanie potrzeby podróży samochodem.

Ważną grupę stanowią zadania adaptacyjne: mała retencja, zbiorniki wodne, rozwój zieleni, błękitno-zielona infrastruktura oraz poprawa gospodarowania wodami opadowymi. Tereny zielone obniżają temperaturę lokalną, zwiększają infiltrację i ograniczają skutki miejskiej wyspy ciepła. Retencja pozwala ograniczać skutki suszy i nawalnych opadów. Jednocześnie rozwiązania te muszą być projektowane z uwzględnieniem lokalnych warunków, aby nie powodować podtopień terenów sąsiednich ani niekorzystnych zmian stosunków wodnych.

Budowa dróg, parkingów i nowych obiektów może zwiększać lokalną emisję w fazie realizacji oraz zwiększać udział powierzchni uszczelnionych. W związku z tym inwestycje powinny uwzględniać odporność na wysokie temperatury, intensywne opady i okresowe niedobory wody. Wskazane jest stosowanie nawierzchni przepuszczalnych tam, gdzie pozwalają na to warunki techniczne, retencjonowanie wód opadowych, zwiększanie udziału zieleni oraz ograniczanie rozległych powierzchni nieprzepuszczalnych.

Obiekty publiczne, szkoły, obiekty zdrowotne i remizy OSP powinny być projektowane z uwzględnieniem bezpieczeństwa podczas fal upałów, silnych opadów i wichur. Termomodernizacja powinna poprawiać komfort cieplny bez nadmiernego przegrzewania pomieszczeń latem. W przypadku modernizacji

budynków warto łączyć poprawę izolacyjności z zacienieniem, zielenią i rozwiązaniami ograniczającymi zapotrzebowanie na chłodzenie. Remizy i infrastruktura ratownicza mają dodatkowo znaczenie dla zdolności reagowania na zdarzenia ekstremalne.

W zakresie mieszkalnictwa i terenów inwestycyjnych należy unikać lokalizacji narażonych na podtopienia, erozję lub inne zagrożenia klimatyczne, a planowanie nowych terenów powinno być powiązane z dostępnością infrastruktury wodnej i kanalizacyjnej. Koncentracja zabudowy ogranicza koszty infrastrukturalne i zmniejsza presję na tereny otwarte. Dla OZE należy natomiast uwzględniać odporność urządzeń na ekstremalne warunki pogodowe i zapewnić bezpieczną gospodarkę elementami instalacji po zakończeniu ich eksploatacji.

Całościowo Strategia ma potencjał do zwiększenia odporności klimatycznej obszaru, pod warunkiem preferowania inwestycji ograniczających zużycie energii, zwiększających retencję i rozwijających zieloną oraz niskoemisyjną mobilność. Największe ryzyko polega na tym, że część nowych inwestycji infrastrukturalnych może jednocześnie zwiększać uszczelnienie terenu i popyt na transport. Dlatego realizacja zadań powinna być prowadzona w sposób zintegrowany: rozwój dróg należy łączyć z transportem publicznym i mobilnością aktywną, rozwój zabudowy z retencją i zielenią, a inwestycje energetyczne z poprawą efektywności energetycznej.

8. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn. zm.) w razie stwierdzenia możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji projektów polityk, strategii, planów lub programów, przeprowadza się postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Ze względu na zasięg przestrzenny obszaru objętego Strategią Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035 i stosunkowo dużą odległością obszaru od granic państw ościennych (około 25 km), skutki realizacji założeń Strategii nie będą miały znaczenia transgranicznego.

9. Rozwiązania alternatywne oraz wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze została sporządzona w układzie jednowariantowym. Dokument nie zawiera propozycji zadań alternatywnych dla realizacji celów Strategii. Sytuacja ta wynika z makroskalowego charakteru opracowania, którego założenia cechują się wysokim stopniem ogólności. W związku z tym, brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych zadań. Dla tego rodzaju opracowań stosowanie kryteriów wariantowości, wykorzystywanych w analogicznych ocenach oddziaływania sporządzanych dla sparametryzowanych przedsięwzięć jest znacznie utrudnione.

Rozpatrywanie wariantów przyjętych założeń Strategii miało miejsce w toku opracowywania dokumentu i obejmowało m. in. opracowanie diagnozy stanu środowiska oraz sukcesywne konsultacje w ramach zespołu projektowego z przedstawicielami samorządu terytorialnego, administracji publicznej, przedsiębiorców, środowisk edukacyjnych oraz organizacji pozarządowych. Efektem tych prac było wypracowanie ostatecznej, jednowariantowej wersji Strategii.

Należy również podkreślić, że znaczna część proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach Strategii ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Zdefiniowane w Strategii działania, będące narzędziem służącym do spełnienia celów dokumentu nie mają charakteru tzw. twardych założeń, a wskazują raczej kierunek aktywności, pozwalający na elastyczny dobór formy ich realizacji.

Wobec powyższego przyjęto, że dalszy rozwój obszaru może przebiegać w dwóch scenariuszach tj. realizacji oraz odstąpienia od realizacji Strategii. Wariant polegający na zaniechaniu realizacji Strategii, tzw. wariant zero, opisano w rozdziale 5 niniejszej Prognozy. Wariant zero nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji Strategii może także powodować negatywne konsekwencje środowiskowe.

W trakcie sporządzania niniejszej Prognozy dla Strategii Rozwoju Ponadlokalnego nie napotkano istotnych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, które uniemożliwiłyby jej opracowanie. Jedynym problemem okazał się zbyt ogólny charakter zadań proponowanych w Strategii. Brak dokładnych kierunków działań w ramach poszczególnych celów utrudnił, a w pojedynczych przypadkach wręcz uniemożliwił określenie oddziaływania na środowisko danego działania.

10. Przewidywane środki mające na celu zapobieganie, redukcję i kompensację znaczących niekorzystnych oddziaływań na środowisko wynikających z realizacji Strategii

W celu eliminacji niekorzystnych oddziaływań na środowisko stosuje się dwa rodzaje działań:

- działania łagodzące – środki zmierzające do zmniejszenia lub ostatecznie eliminacji negatywnego oddziaływania na element środowiska społecznego lub przyrodniczego;
- działania kompensujące – działania najczęściej niezależne od przedsięwzięcia inwestycyjnego, których celem jest kompensacja znaczącego niekorzystnego oddziaływania na środowisko, jakie jest spowodowane realizacją tego przedsięwzięcia.

Zgodnie z art. 75 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.) kompensacja przyrodnicza powinna być realizowana w sytuacji, gdy ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa. W odniesieniu do zidentyfikowanych oddziaływań na obecnym etapie planowania sytuacja taka nie ma miejsca. W związku z tym nie przewiduje się konieczności przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej.

Na poziomie strategicznym nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko. W przypadku większości założeń oddziaływanie będzie ograniczać się do etapu realizacji poszczególnych przedsięwzięć (etapu budowy i modernizacji). Większość planowanych inwestycji będzie realizowanych na obszarach przekształconych przez działalność człowieka. Nie przewiduje się ingerencji w nowe, cenne przyrodniczo tereny oraz diametralnych przekształceń w użytkowaniu obszarów funkcyjnych.

W celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub społeczne proponuje się podjęcie działań łagodzących opisanych poniżej w tabeli 21.

Tabela 21. Proponowane środki i zalecenia łagodzące niekorzystne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji Strategii

Element środowiska przyrodniczego	Środki łagodzące / zalecenia
Ludzie	– na etapie prowadzenia prac budowlanych należy zapewnić odpowiedni stan techniczny maszyn i urządzeń budowlanych, w celu unikania niepotrzebnej emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz emisji hałasu; – oznakowanie obszarów, gdzie prowadzone będą prace budowlane i modernizacyjne w celu zwiększenia bezpieczeństwa ludzi podczas wykonywania tych prac; – stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, stałe prowadzenie nadzoru budowlanego oraz bezwzględne przestrzeganie przepisów BHP; – ograniczenie czasu pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum w celu zmniejszenia emisji spalin oraz hałasu; – prace budowlane w pobliżu miejsc przebywania ludności powinny być prowadzone wyłącznie w porze dziennej; – stosowanie systemów zabezpieczających rusztowania oraz maszyny i urządzenia podczas remontów i innych prac budowlanych, ograniczających jednocześnie uciążliwości wywoływane przez te urządzenia; – w przypadku obiektów liniowych (dróg, linii kolejowych) będących potencjalnym źródłem hałasu komunikacyjnego, należy stosować zabezpieczenia w postaci ekranów akustycznych i zieleni izolacyjnej; – stosowanie roślinności izolacyjnej (obudowa biologiczna wzdłuż ciągów komunikacyjnych);
Zwierzęta, rośliny, różnorodność biologiczna	– na etapie planowania inwestycji należy dokonywać dokładnych inwentaryzacji przyrodniczych w celu określenia wartości przyrodniczych terenów pod inwestycję, możliwości występowania rzadkich lub podlegających ochronie gatunków roślin i zwierząt, występowania cennych siedlisk przyrodniczych, a także miejsc bytowania, żerowania, rozrodu, zimowania różnych gatunków zwierząt; – przy określaniu dokładnej lokalizacji inwestycji należy brać pod uwagę warianty charakteryzujące się najmniejszym oddziaływaniem na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta; – w przypadku nowych inwestycji liniowych, takich jak drogi oraz linie kolejowe, należy planować je z uwzględnieniem budowy przejść dla zwierząt; – na etapie realizacji inwestycji, podczas prowadzenia prac budowlanych, zabezpieczyć należy teren budowy przed dostaniem się w jego obręb dzikich zwierząt, a także zabezpieczyć sąsiadującą roślinność, zwłaszcza drzewa i krzewy; – w sytuacjach, gdy realizacja inwestycji wiązać się będzie z wycinką drzew, krzewów lub usunięciem roślinności, a także zniszczeniem miejsc bytowania zwierząt, należy dokonywać

	kompensacji przyrodniczych, polegających np. na prowadzeniu nasadzeń zastępczych, montażu budek lęgowych itp.; – należy prowadzić prace budowlane, w szczególności termomodernizacyjne, poza okresem lęgowym ptaków oraz rozrodu nietoperzy, których występowanie zidentyfikowano w rejonie planowanych inwestycji; – w przypadku braku możliwości prowadzenia prac w okresie poza lęgowym, należy odpowiednio wcześniej zabezpieczyć budynki przed zakładaniem w nich lęgowisk; – w trakcie prac modernizacyjnych zapewnienie nadzoru ze strony ornitologów i chiropterologów na wypadek odnalezienia miejsc gniazdowania ptaków oraz rozrodu nietoperzy; – po przeprowadzeniu prac remontowych, w przypadku braku możliwości zachowania istniejących schronień, wyposażenie budynków w schronienia alternatywne (skrzynki dla ptaków i nietoperzy), równoważące ubytek takich miejsc; – prowadzenie prac budowlanych i modernizacyjnych w możliwe najkrótszym czasie; – wprowadzanie nowych obszarów zielni urządzonej, dostosowanej do warunków siedliskowych oraz współgrającej z otoczeniem; – zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót budowlanych, z poszanowaniem wymagań ochrony środowiska; – prowadzenie ręcznych wykopów w sąsiedztwie systemów korzeniowych w czasie wykonywania prac budowlanych; – unikanie usuwania korzeni strukturalnych drzew w przypadku prowadzenia wykopów w sąsiedztwie bryły korzeniowej; – zabezpieczenie ran na drzewach powstałych w wyniku prowadzonych prac budowlanych odpowiednimi środkami grzybobójczymi; – zabezpieczenie pni drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego np. włókniny i obudowy drewniane; – lokalizowanie zapleczy budów możliwe najdalej od stanowisk roślin o dużych walorach przyrodniczych;
Woda	– zabezpieczenie / uszczelnienie terenów zapleczy budów (magazynowanie substancji, materiałów oraz odpadów w sposób eliminujący kontakt z wodami opadowymi i gruntowymi); – kontrolowanie szczelności zbiorników paliw płynnych pojazdów stosowanych w czasie prac budowlanych w celu niedopuszczenia do miejscowego skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi; – zapewnienie dostępu pracownikom przedsiębiorstw budowalnych do przenośnych toalet oraz regularnie opróżnianie toalet z wykorzystaniem samochodów serwisowo-asenizacyjnych wyposażonych w odpowiednie akcesoria; – zachowanie szczególnej ostrożności w czasie prowadzenia prac w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych; – ograniczanie powierzchni nieprzepuszczalnych np. poprzez stosowanie materiałów przepuszczalnych do budowy parkingów, ciągów pieszych i rowerowych);

	– stosowanie w budowanych i modernizowanych budynkach rozwiązań technicznych mających na celu ograniczenie zużycia wody; – magazynowanie odpadów powstałych na etapie budowy należy prowadzić z uwzględnieniem ich właściwości fizycznych i chemicznych oraz podatności na czynniki atmosferyczne; – w celu ograniczenia rozwiewania odpadów sypkich lub powodujących pylenie zaleca się magazynowania ich w pojemnikach / kontenerach, pod zadaszeniem. Odpady, z których mogą powstawać odcieki substancji, magazynować należy w szczelnych, zamkniętych pojemnikach; – w przypadku nowych odcinków dróg należy odpowiednio zaplanować systemy odprowadzania i oczyszczania wód opadowych i roztopowych z ich powierzchni;
Powietrze	– zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót, a w szczególności przez: systematyczne sprzątanie placów budowy, zraszanie wodą placów budowy (zależnie od potrzeb), ograniczenie do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn i samochodów budowy, uważne ładowanie materiałów sypkich na samochody, stosowanie osłon na rusztowania, urządzenia, maszyny i pojazdy, ograniczających pylenie oraz inne zanieczyszczenia, stosowanie gotowych mieszanek wytwarzanych w wytwórniach, aby ograniczyć do minimum operacje mieszania kruszywa ze spoiwem na miejscu budowy, wykorzystanie pojazdów zasilanych alternatywnymi źródłami napędu, – w razie potrzeby, place budowy należy zraszać wodą w celu ograniczenia pylenia spod kół pojazdów; – magazynowanie odpadów powstałych na etapie budowy należy prowadzić z uwzględnieniem ich właściwości fizycznych i chemicznych oraz podatności na czynniki atmosferyczne. W celu ograniczenia rozwiewania odpadów sypkich lub powodujących pylenie zaleca się magazynowania ich w pojemnikach / kontenerach, pod zadaszeniem; – propagowanie ruchu rowerowego, pieszego, poprzez budowę odpowiednich ciągów komunikacyjnych; – zwiększenie powierzchni terenów zielonych poprawiających jakość powietrza atmosferycznego (poprzez pochłanianie szkodliwych gazów – tlenki siarki, siarkowodór, dwutlenek węgla oraz produkcji tlenu); – budowanie pasów zieleni izolacyjnej, ograniczającej uciążliwości komunikacyjne; – stosowanie w budowanych i modernizowanych budynkach rozwiązań technicznych mających na celu ograniczenie niskiej emisji (stosowanie kotłów zasilanych ekologicznymi paliwami, termomodernizacja budynków – ograniczająca zużycie paliw i energii);
Powierzchnia ziemi	– prowadzenie prac budowlanych powinno charakteryzować się jak najmniejszą terenochłonnością;

	– wielkość placów budowy powinna być ograniczana do niezbędnego minimum, w celu zapobiegania niepotrzebnym przekształceniom terenu w sąsiedztwie inwestycji (np. poprzez ruch ciężkich maszyn budowlanych) – place budowy należy wyposażyć w przenośne sanitariaty dla pracowników; – plac budowy powinien zostać wyposażony w odpowiedne sorbenty do usuwania ewentualnych wycieków paliw i płynów eksploatacyjnych; – w przypadku nowych odcinków dróg należy odpowiednio zaplanować systemy odprowadzania i oczyszczania wód opadowych i roztopowych z ich powierzchni, w celu unikania zanieczyszczenia gleb; – zabezpieczenie / uszczelnienie terenów zapleczy budów (magazynowanie substancji, materiałów oraz odpadów w sposób eliminujący kontakt z glebą); – kontrolowanie szczelności zbiorników paliw płynnych pojazdów stosowanych w czasie prac budowlanych w celu niedopuszczenia do miejscowego skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi; – przed rozpoczęciem prac ziemnych zebranie warstwy wierzchniej gleby (humus), a po zakończeniu prac – rozdeponowanie na powierzchni terenu; – przestrzeganie prawidłowej gospodarki odpadami; – magazynowanie odpadów powstałych na etapie budowy należy prowadzić z uwzględnieniem ich właściwości fizycznych i chemicznych oraz podatności na czynniki atmosferyczne. Odpady, z których mogą powstawać odcieki substancji powodujące zanieczyszczenie gleb, magazynować należy w szczelnych, zamkniętych pojemnikach; – umowy z wykonawcami prac budowlanych powinny zawierać klauzule o odpowiedzialności ekologicznej – należy stosować zasadę „zanieczyszczający płaci”;
Krajobraz	– na etapie projektowania inwestycji budowlanych, dla których przewiduje się znaczną ingerencję w krajobraz, zaleca się przeprowadzenie szczegółowych analiz wpływu na aspekty wizualne, np. poprzez przedstawienie wizualizacji inwestycji na tle aktualnym panoram widokowych; – w przypadku dużych obiektów liniowych i kubaturowych, stosować styl budownictwa i kolorystykę wkomponowane w aktualny krajobraz na danym terenie; – zintegrowanie nowych przedsięwzięć inwestycyjnych z istniejącą rzeźbą terenu; – traktowanie zieleni urządzonej jako priorytetowego elementu kształtującego prawidłowo zagospodarowaną przestrzeń zurbanizowaną;
Klimat	– zastosowanie środków mających na celu zmniejszenie utrudnień w ruchu drogowym i zatorów komunikacyjnych poprzez dobrą

	synchronizację sygnalizacji świetlnej, propagowanie ruchu pieszego oraz zbiorowego, wprowadzenie dodatkowych kursów komunikacji publicznej podczas prowadzenia prac budowlanych; – zwiększanie udziału powierzchni terenów zielonych i projektowanie jej w sposób, aby pełniła funkcje ochrony przed wiatrem i wpływała na jakość powietrza, a tym samym na klimat poprzez produkcję tlenu oraz pochłanianie szkodliwych gazów – takich jak: tlenki siarki, siarkowodór, dwutlenek węgla; – pozostawianie wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej na terenach bezpośrednio przyległych do inwestycji budowlanych, w celu ograniczania wzrostu temperatury; – duża ilość terenów zielonych oraz nasadzeń drzew i krzewów będzie odgrywała znaczącą rolę w adaptacji do zmian klimatu poprzez ograniczanie negatywnego oddziaływania coraz częściej występujących zjawisk ekstremalnych (np. powodzie, susze, fale upałów);
Zasoby naturalne	– efektywne wykorzystywanie zasobów naturalnych; – dążyć do wdrażania idei „zero waste" oraz powtórnego użycia materiałów i urządzeń;
Zabytki i dobra materialne	– planowanie nowych inwestycji w harmonii z istniejącym krajobrazem i historycznym układem przestrzennym; – odpowiednie wyeksponowanie obiektów zabytkowych o wysokich wartościach artystycznych, historycznych i kulturowych na tle istniejącej zabudowy oraz planowanych inwestycji; – w przypadku nowych inwestycji budowlanych sugeruje się dokonywanie analizy pod kątem występowania na danym obszarze obiektów zabytkowych oraz stanowisk archeologicznych; – w przypadku, gdy podczas prowadzenia prac odkryte zostaną przedmioty, mogące potencjalnie stanowić zabytki, należy niezwłocznie przerwać prace i zawiadomić właściwego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków; – w przypadku realizacji dróg w pobliżu zabudowy mieszkalnej należy zadbać o odpowiedni stan nawierzchni drogowych i torowisk, w celu unikania drgań powodujących uszkodzenia budynków; – prowadzenie prac remontowych obiektów zabytkowych w uzgodnieniu z Konserwatorem Zabytków;

Źródło: opracowanie własne

11. Monitoring

Zgodnie z wymogami dyrektyw proponuje się prowadzenie monitoringu efektów realizacji założeń Strategii w zakresie opisanym poniżej.

Celem monitoringu jest opisanie zmian stanu środowiska w wyniku realizacji założeń Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze, sprawdzenie czy założone środki łagodzące przyniosły spodziewany efekt. W tym celu należy wykorzystać funkcjonujący na terenie gmin system monitoringu środowiska przyrodniczego prowadzony przez różne instytucje.

Na obszarze objętym Strategią monitoring jakości środowiska realizowany jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, za pośrednictwem Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Lublinie.

Monitoring efektów realizacji założeń Strategii powinien obejmować wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska, a także wskaźniki społeczno-ekonomiczne.

Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko:

- stan jakości powietrza atmosferycznego – wielkość emisji zanieczyszczeń ze źródeł grzewczych i komunikacyjnych do atmosfery;
- jakość wód stojących, płynących i podziemnych, jakość wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej;
- uciążliwość hałasu, przede wszystkim komunikacyjnego – mierzona jako liczba mieszkańców narażonych na ponadnormatywne poziomy hałasu.

Wskaźniki społeczno-ekonomiczne:

- poprawa stanu zdrowia obywateli, mierzona przy pomocy takich mierników, jak długość życia, spadek umieralności niemowląt, spadek zachorowalności.

Monitoring realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego prowadzony jest raz w roku i obejmuje w szczególności weryfikację wartości wskaźników oraz ocenę postępów we wdrażaniu zadań strategicznych. Cykliczny monitoring powiązany jest z przygotowywaniem Raportu o stanie gminy w każdej z gmin objętych porozumieniem. W tabeli poniżej przedstawiono wskaźniki realizacji Strategii.

Tabela 22. Wskaźniki realizacji Strategii

Sfera społeczna				
Cele strategiczne	**Rezultat**	**Wskaźnik**	**Źródło danych i częstotliwość pomiaru**	**Tendencja / wartość docelowa**
1 – Tworzenie przyjaznego środowiska życia dla osób starszych poprzez rozwój usług wspierających, wzmacnianie aktywności społecznej oraz koordynację polityki senioralnej na poziomie ponadlokalnym	Zapewniony łatwiejszy dostęp do usług opiekuńczych, transportowych i asystenckich dla seniorów. Zwiększony poziom poczucia bezpieczeństwa i komfortu życia osób starszych. Rozszerzona oferta integracyjna, edukacyjna i kulturalna dostępna dla seniorów we wszystkich gminach. Zwiększony udział seniorów w życiu społecznym i w wydarzeniach ponadlokalnych. Stopniowo likwidowane bariery architektoniczne i komunikacyjne w przestrzeni publicznej. Wzmocniona koordynacja i współpraca międzygminna w zakresie polityki senioralnej.	Poziom satysfakcji seniorów z dostępności usług wspierających	Badania mieszkańców (co 2–3 lata)	Wzrost
		Liczba obiektów i przestrzeni dostosowanych do potrzeb osób starszych	JST – dokumentacja inwestycyjna (corocznie)	Wzrost
		Liczba gmin, które wdrożyły usługi opiekuńcze lub asystenckie dla seniorów w formule współpracy międzygminnej	JST – dokument porozumienia lub powołanie podmiotu (jednorazowo, aktualizacja w razie zmian)	4
		Ocena jakości życia i poczucia bezpieczeństwa osób starszych	Badania mieszkańców (co 2–3 lata)	Wzrost
2 – Wzmacnianie roli młodzieży w życiu publicznym oraz tworzenie warunków sprzyjających jej wszechstronnemu rozwojowi społecznemu, edukacyjnemu, obywatelskiemu i emocjonalnemu	Zwiększony poziom uczestnictwa młodzieży w życiu publicznym i procesach decyzyjnych. Rozszerzona i atrakcyjna oferta przestrzeni, zajęć i wydarzeń dedykowanych dzieciom i młodzieży. Zwiększona dostępność wsparcia psychologicznego i działań profilaktycznych w skali ponadlokalnej. Poprawiona jakość i dostępność edukacji, w tym przedszkolnej i ponadpodstawowej.	Liczba inicjatyw i projektów realizowanych z udziałem młodzieży	JST, szkoły (corocznie)	Wzrost
		Poziom satysfakcji młodzieży z oferty edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjnej	Badania mieszkańców (co 2–3 lata)	Wzrost
		Liczba szkół objętych programami profilaktyki zdrowia psychicznego i przeciwdziałania cyberprzemocy	Szkoły, poradnie psychologiczno-pedagogiczne (corocznie)	Wzrost
		Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z matematyki / języka polskiego / języka angielskiego	OKE – wyniki z egzaminów (corocznie)	Wzrost / wyrównanie poziomu

	Wzmocniony rozwój kompetencji społecznych, emocjonalnych i edukacyjnych młodzieży.			średniej wojewódzkiej
		Liczba gmin, w których funkcjonuje Młodzieżowa Rada Gminy	JST – uchwała powołania MRG (aktualizacja raz na kadencję)	3
		Liczba gmin, w których utworzono przestrzeń dedykowaną młodzieży	JST – dokumentacja inwestycyjna (corocznie)	4
3 – Wzmacnianie poczucia wspólnoty i tożsamości lokalnej mieszkańców obszaru objętego strategią	Zwiększony udział mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych i integracyjnych o charakterze lokalnym i ponadlokalnym. Dostępna infrastruktura lokalna sprzyjająca integracji i aktywności społecznej. Wzmocniony potencjał organizacji społecznych i liderów lokalnych. Zwiększony poziom współpracy między samorządami, organizacjami i mieszkańcami przy organizacji wydarzeń i usług. Wyższa jakość i przejrzystość komunikacji samorządów z mieszkańcami.	Liczba wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych o charakterze ponadlokalnym	JST, instytucje kultury (corocznie)	Wzrost
		Liczba świetlic lub innych obiektów objętych działaniami modernizacyjnymi lub doposażeniem	JST – dokumentacja inwestycyjna i zakupowa (corocznie)	Wzrost
		Liczba organizacji pozarządowych i grup nieformalnych objętych wsparciem JST (np. szkolenia, konsultacje, dotacje)	JST (corocznie)	Wzrost
		Wdrożony skoordynowany kalendarz wydarzeń w czterech gminach	JST – ustalenia roczne (corocznie)	Tak
4 – Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych	Wyższa jakość i dostępność infrastruktury społecznej na obszarze partnerstwa. Zwiększony dostęp do usług opieki zdrowotnej i działań profilaktycznych dla mieszkańców. Zapewniony dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3 w oparciu o współpracę międzygminną. Zwiększony poziom dostępności obiektów publicznych dla osób o szczególnych potrzebach. Wzmocniony potencjał jednostek OSP w zakresie infrastruktury i bezpieczeństwa ratowniczego.	Liczba przychodni POZ na 10 tys. mieszkańców	BDL GUS	Wzrost – dążenie do poziomu średniej wojewódzkiej
		Odsetek obiektów użyteczności publicznej spełniających zasady projektowania uniwersalnego	JST – gminny koordynator dostępności – inwentaryzacja dostępności (corocznie)	Wzrost
		Liczba gmin, w których zrealizowano inwestycje w infrastrukturę lokalnych jednostek OSP	JST – dokumentacja inwestycyjna (corocznie)	3

Sfera gospodarcza				
Cele strategiczne	**Rezultat**	**Wskaźnik**	**Źródło danych i częstotliwość pomiaru**	**Tendencja / wartość docelowa**
1 – Poprawa dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych i zwiększenie mobilności pracowników	Zmodernizowana sieć drogowa zwiększająca dostępność do terenów inwestycyjnych i zakładów pracy. Usprawniona komunikacja zbiorowa odpowiadająca na potrzeby pracowników. Lepsza współpraca między gminami i powiatem w zakresie planowania i realizacji inwestycji transportowych.	Liczba kilometrów dróg gminnych i powiatowych zmodernizowanych na potrzeby obsługi terenów inwestycyjnych	JST – dokumentacja inwestycyjna	Wzrost
		Liczba wspólnych inwestycji drogowych zrealizowanych we współpracy z powiatem lub gminami	JST – dokumentacja inwestycyjna – porozumienia o współpracy	Wzrost
2 – Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru i rozwój zintegrowanej polityki przyciągania inwestorów	Zidentyfikowane i przygotowane do inwestowania kluczowe tereny inwestycyjne. Poprawiona infrastruktura techniczna i teleinformatyczna sprzyjająca rozwojowi przedsiębiorczości. Utworzone i funkcjonujące międzygminne Centrum Obsługi Inwestora. Wdrożone wspólne standardy obsługi inwestora i jednolita oferta gospodarcza obszaru. Wzmocnione wsparcie dla lokalnej przedsiębiorczości (inkubator, przestrzenie coworkingowe).	Powierzchnia nowych uzbrojonych terenów inwestycyjnych [ha]	JST – ewidencja terenów inwestycyjnych (corocznie)	Wzrost
		Liczba inwestorów obsłużonych przez wspólne Centrum Obsługi Inwestora	Centrum Obsługi Inwestora (rejestr kontaktów/obsługi, corocznie)	Wzrost
		Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON na 1000 mieszkańców	BDL GUS (rocznie)	Wzrost

3 – Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości i wspieranie rozwoju gospodarki opartej na zasobach lokalnych	Zwiększona wiedza i kompetencje mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości. Rozszerzona i bardziej widoczna oferta lokalnych produktów i usług. Wzmocniona współpraca i integracja lokalnych przedsiębiorców, producentów i organizacji. Zagospodarowane i wykorzystywane na nowe cele tereny poprzemysłowe.	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców	BDL GUS (rocznie)	Wzrost
		Liczba wydarzeń promujących lokalne produkty i usługi (targi, festyny, wydarzenia turystyczne)	JST, instytucje kultury (rocznie)	Wzrost

Sfera przestrzenna i klimatyczno-środowiskowa				
Cele strategiczne	**Rezultat**	**Wskaźnik**	**Źródło danych i częstotliwość pomiaru**	**Tendencja / wartość docelowa**
1 – Zwiększenie odporności środowiskowej i klimatycznej obszaru oraz zapewnienie wysokiej jakości usług komunalnych i infrastruktury technicznej	Poprawiona jakość systemu gospodarki odpadami i wyższy poziom recyklingu. Rozbudowana i zmodernizowana infrastruktura wodnokanalizacyjna i energetyczna. Zmniejszona energochłonność obiektów publicznych i większy udział OZE w bilansie energii. Zwiększona retencja wodna i odporność obszaru na skutki zmian klimatu. Wzmocniony ład przestrzenny i ograniczanie rozpraszania zabudowy	Odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków i przydomowych oczyszczalni ścieków [%]	BDL GUS/ JST (rocznie)	Wzrost
		Udział odpadów zbieranych selektywnie w ogólnej masie odpadów komunalnych [%]	BDL GUS/ JST (rocznie)	Wzrost
		Powierzchnia obszarów objętych działaniami retencyjnymi (zbiorniki, mała retencja) [ha]	JST – dokumentacja inwestycyjna (corocznie)	Wzrost
		Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji z zastosowaniem lub doposażeniem w OZE	JST – dokumentacja inwestycyjna (corocznie)	Wzrost

2 – Poprawa dostępności przestrzennej i jakości infrastruktury mobilności dla mieszkańców i odwiedzających	Rozbudowana i zmodernizowana sieć dróg lokalnych i ponadlokalnych zwiększająca spójność układu komunikacyjnego. Rozwinięta sieć pieszo-rowerowa i poprawione bezpieczeństwo niechronionych uczestników ruchu. Zwiększona dostępność transportu publicznego (kolej, komunikacja autobusowa) dla mieszkańców i odwiedzających. Podniesiona świadomość i kompetencje mieszkańców w zakresie bezpiecznego i zrównoważonego korzystania z infrastruktury mobilności.	Długość zmodernizowanych lub nowych dróg gminnych i powiatowych na obszarze objętym Strategią [km]	JST – dokumentacja inwestycyjna (corocznie)	Wzrost
		Długość dróg dla rowerów [km] oraz długość oznakowanych szlaków rowerowych [km]	BDL GUS (corocznie) JST – dokumentacja inwestycyjna (corocznie)	Wzrost
		Odsetek mieszkańców deklarujących korzystanie z transportu publicznego w dojazdach do pracy i szkoły [%]	Badania mieszkańców (co 2–3 lata)	Wzrost
		Liczba uczniów objętych programami edukacyjnymi z zakresu bezpiecznej mobilności	SP / JST – dokumentacja programów (corocznie)	Wzrost
3 – Zwiększenie atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni publicznych oraz miejsc do zamieszkania	Rozbudowane i atrakcyjne przestrzenie rekreacyjne oraz błękitno-zielona infrastruktura sprzyjająca integracji mieszkańców i rozwojowi turystyki. Większa dostępność do atrakcyjnych i funkcjonalnych miejsc wypoczynku nad wodą. Większy dostęp do mieszkań komunalnych i specjalistycznych (chronionych, treningowych, socjalnych). Bogatsza oferta budownictwa mieszkaniowego (jedno i wielorodzinnego) dzięki uzbrojeniu terenów i inwestycjom prywatnym.	Liczba nowo utworzonych lub zmodernizowanych przestrzeni rekreacyjnych i turystycznych (parki, zbiorniki wodne, miejsca integracji)	JST – dokumentacja inwestycyjna (corocznie)	Wzrost
		Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 mieszkańców	BDL GUS (corocznie)	Wzrost

Źródło: Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035

12. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Niniejsze streszczenie odzwierciedla układ (rozdziały) Prognozy oddziaływania na środowisko.

12.1. Wprowadzenie

Podstawę prawną opracowania niniejszej Prognozy stanowi art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn. zm.) nakładający obowiązek przeprowadzenia procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla niniejszego dokumentu.

Celem niniejszej Prognozy jest przeanalizowanie potencjalnego wpływu na środowisko skutków realizacji zamierzeń Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035.

Zakres dokumentu jest zgodny z art. 51 oraz art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn. zm.) i został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Lublinie oraz Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Lublinie. W dokumencie uwzględniono również szczegółowe zagadnienia wskazane przez RDOŚ we wspomnianym wcześniej piśmie.

12.2. Charakterystyka dokumentu

Rozdział stanowi charakterystykę niniejszego dokumentu, w której przedstawiono podstawy prawne, cel i zakres Prognozy.

Prace nad opracowaniem Prognozy przebiegały wieloetapowo i obejmowały: ocenę aktualnego stanu środowiska obszaru objętego Strategią, ocenę potencjalnego wpływu na środowisko założeń realizowanych w ramach Strategii, opracowanie propozycji środków mających na celu eliminację lub minimalizację zidentyfikowanych negatywnych oddziaływań na środowisko, ocenę systemu monitoringu skutków wdrażania dokumentu. Najistotniejszą część Prognozy stanowi identyfikacja oddziaływań na poszczególne elementy środowiska regionu, w celu ich zaprezentowania wykorzystano uproszczoną analizę macierzową (tabelę skutków środowiskowych).

12.3. Charakterystyka Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze

W rozdziale scharakteryzowano oceniany projekt Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035, przedstawiając podstawy prawne jego opracowania, zawartość, główne cele oraz powiązanie z innymi strategicznymi dokumentami szczebla międzynarodowego, krajowego i regionalnego.

Oceniana Strategia została sporządzona na podstawie art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198 z późn. zm.).

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035 zawiera:

- wstęp;
- wnioski z diagnozy ponadlokalnej;
- wizja rozwoju obszaru objętego współpracą strategiczną;
- struktura planów działań dla obszaru współpracy ponadlokalnej;
- obszary strategicznej interwencji (OSI);
- model struktury funkcjonalno-przestrzennej;
- system realizacji Strategii.

Najważniejszymi elementami wizji rozwoju ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035 są:

- tworzenie przyjaznego środowiska życia dla osób starszych poprzez rozwój usług wspierających, wzmacnianie aktywności społecznej oraz koordynację polityki senioralnej na poziomie ponadlokalnym;
- wzmacnianie roli młodzieży w życiu publicznym oraz tworzenie warunków sprzyjających jej wszechstronnemu rozwojowi społecznemu, edukacyjnemu, obywatelskiemu i emocjonalnemu;
- wzmacnianie poczucia wspólnoty i tożsamości lokalnej mieszkańców obszaru objętego strategią;
- zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych;
- poprawa dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych i zwiększenie mobilności pracowników;

- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru i rozwój zintegrowanej polityki przyciągania inwestorów;
- wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości i wspieranie rozwoju gospodarki opartej na zasobach lokalnych;
- zwiększenie odporności środowiskowej i klimatycznej obszaru oraz zapewnienie wysokiej jakości usług komunalnych i infrastruktury technicznej;
- poprawa dostępności przestrzennej i jakości infrastruktury mobilności dla mieszkańców i odwiedzających;
- zwiększenie atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni publicznych oraz miejsc do zamieszkania.

W Prognozie wskazano powiązanie oraz spójność Strategii z innymi dokumentami szczebla międzynarodowego, krajowego i regionalnego.

12.4. Ocena istniejącego stanu środowiska obszaru objętego Strategią

Rozdział zawiera analizę stanu środowiska obszaru objętego Strategią, odnoszącą się do jego poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego. W pierwszej kolejności oceniona została jakość powietrza oraz infrastruktura zaopatrująca mieszkańców w gaz i ciepło. Następnie dokonano analizy hałasu, w tym oddziaływania dróg, linii kolejowych oraz zakładów przemysłowych na klimat akustyczny. Analizie posłużyły wyniki generalnego pomiaru ruchu.

Analizie poddano także oddziaływania pól elektromagnetycznych, w tym wyniki okresowych pomiarów poziomów pól.

W kolejnej części analizie poddano wody powierzchniowe oraz podziemne, poprzez ocenę jednolitych części wód powierzchniowych oraz podziemnych na obszarze. Dalej przeanalizowano stan gospodarki wodno-ściekowej istniejącej na analizowanym obszarze.

Opisane zostały również zasoby geologiczne – złoża zlokalizowane na obszarze objętym Strategią oraz gleby – wyniki monitoringu chemizmu gleb ornych Polski.

Ustalono funkcjonowanie gospodarowania odpadami oraz ilości zebranych odpadów ogółem i z gospodarstw domowych.

W następnej kolejności zidentyfikowano, zlokalizowano oraz opisano zasoby przyrodnicze. Przedstawione zostały obszary oraz obiekty objęte ochroną prawną, lasy w granicach obszaru oraz najczęściej występujące typy lasów.

Na końcu przedstawiono również obiekty zabytkowe zlokalizowane na terenie omawianych gmin. Podstawowymi źródłami informacji na temat środowiska gmin były: dane gromadzone w ramach państwowego monitoringu przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie, dane gromadzone w ramach statystyki

publicznej przez Główny Urząd Statystyczny oraz dane Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

12.5. Potencjalne zmiany w przypadku braku realizacji Strategii

W rozdziale opisano skutki braku realizacji Strategii. Rozważanie takiego wariantu tzw. zero jest jednym z podstawowych wymogów opracowania Prognozy. Uznano jednocześnie, że przyjęcie takiego kierunku rozwoju jest czysto hipotetyczne. Określone w Strategii cele i kierunki działań opierają się na zasadzie zrównoważonego rozwoju, stąd też z założenia mają prośrodowiskowy wydźwięk i powinny sprzyjać zachowaniu równowagi w przyrodzie oraz racjonalnemu wykorzystaniu zasobów regionu. W Prognozie stwierdzono, że zaniechanie realizacji założeń Strategii doprowadziłoby do pogorszenia warunków i jakości życia ludzi na terenie gmin, zahamowania prośrodowiskowych (innowacyjnych) zmian w gospodarce, pogorszenia jakości środowiska gmin w wyniku intensyfikacji emisji zanieczyszczeń oraz nadmiernej eksploatacji zasobów.

12.6. Istniejące problemy ochrony środowiska

Na podstawie informacji zgromadzonych w danym dokumencie zidentyfikowano istniejące problemy ochrony środowiska, istotne z punktu widzenia realizacji Strategii. Za najistotniejsze uznano:

- niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców;
- degradacja walorów przyrodniczych i krajobrazowych poprzez rozbudowę infrastruktury mieszkalnej i drogowej;
- bariery liniowe dla migracji zwierząt;
- niski udział obszarów prawnie chronionych;
- niska lesistość;
- zła jakość wód powierzchniowych;
- niedostateczny stopień skanalizowania gminy (34,39% w 2025 r.);
- zagrożenia spływu zanieczyszczeń z obszarów rolniczych do wód podziemnych, powierzchniowych i do gruntu;
- narastający ruch samochodowy, intensyfikujący liniową emisję zanieczyszczeń do powietrza oraz hałas;
- emisja zanieczyszczeń z indywidualnych źródeł ogrzewania;
- emisja zanieczyszczeń wskutek ogrzewania domów piecami pozaklasowymi;
- intensywna urbanizacja oraz intensyfikacja zabudowy;
- brak narzędzi wzmacniających krajobraz i ład przestrzenny;
- emisja gazów cieplarnianych ze spalania paliw kopalnych;

- silne oddziaływanie negatywnych skutków zmian klimatu, m.in. ulewnych deszczy, wichur, nawałnic, suszy.

12.7. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko

Rozdział 7 Prognozy stanowi ocena wpływu na środowisko przewidywanych znaczących oddziaływań skutków realizacji założeń Strategii, będąca trzonem dokumentu. Stopień szczegółowości przeprowadzonej oceny jest zdeterminowany makroskalowym charakterem Strategii i w związku z tym ogranicza się jedynie do opisowej (jakościowej) identyfikacji prawdopodobnych oddziaływań (kierunków zmian), jakie zachodzą w analogicznych sytuacjach, głównie o charakterze bezpośrednim (relatywnie łatwych do zdiagnozowania). Jednocześnie sporządzona ocena nie obejmuje wszystkich potencjalnych skutków środowiskowych realizacji Strategii, gdyż na tak precyzyjne analizy nie pozwala bardzo ogólny charakter Strategii.

Niektóre z zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych do realizacji w ramach Strategii wymagać będzie przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych. W związku z tym przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych. Dla części zadań ze względu na ich bardzo ogólny charakter nie można było jednoznacznie określić wpływu na środowisko. W Prognozie dokonano także klasyfikacji zadań, pod kątem oddziaływania – zadania o braku zdefiniowanych oddziaływań (poza oddziaływaniem na człowieka) zaklasyfikowano jakie zadania miękkie. Zadanie te nie były poddawane dalszej analizie.

Zadania podzielono zgodnie z 3 sferami Strategii – w pierwszej kolejności ocena analizowanych zadań wykonana została w formie tabelarycznej. Zastosowano następujące oznaczenia:

(0) – brak zauważalnego oddziaływania w zakresie analizowanego przedsięwzięcia;

(+) – potencjalnie pozytywne oddziaływanie;

(+/0) – potencjalnie pozytywne lub brak oddziaływania,

(-/+) – realizacja zadania może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływanie;

(-/0) – potencjalnie negatywne lub brak oddziaływania

(-) – potencjalnie negatywne oddziaływanie;

– zadania „miękkie" nierozpatrywane w dalszej, opisowej części analizy.

Kolejny etap stanowiła szczegółowa ocena w formie opisowej obejmująca ocenę oddziaływania planowanych do realizacji zadań na wszystkie komponenty środowiska przyrodniczego, w tym: na ludzi, różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wodę,

powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne, a także ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000, celów środowiskowych JCW oraz stref ochronnych ujęć wód.

W przypadku realizacji założeń Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035, nie przewiduje się wystąpienia znaczących, negatywnych oddziaływań na środowisko, opisanych w rozdziale.

12.8. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

W rozdziale stwierdzono, że w przypadku Strategii nie ma potrzeby przeprowadzania postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko. Dokument nie zakłada w sposób bezpośredni lub nawet pośredni realizacji jakichkolwiek inwestycji wpływających na stan środowiska krajów sąsiadujących z Polską. Spowodowane jest to zasięgiem przestrzennym obszaru objętego Strategią Rozwoju Ponadlokalnego i stosunkowo dużą odległością gmin od granic państw ościennych.

12.9. Rozwiązania alternatywne

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze na lata 2025–2035 została sporządzona w układzie jednowariantowym. Dokument nie zawiera propozycji zadań alternatywnych dla realizacji celów Strategii. Sytuacja ta wynika z makroskalowego charakteru opracowania, którego założenia cechują się wysokim stopniem ogólności. W związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych zadań. Dla tego rodzaju opracowań stosowanie kryteriów wariantowości, wykorzystywanych w analogicznych ocenach oddziaływania sporządzanych dla sparametryzowanych przedsięwzięć jest znacznie utrudnione. Należy również podkreślić, że większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach Strategii ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia.

W trakcie sporządzania niniejszej Prognozy dla Strategii nie napotkano na istotne trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, które uniemożliwiłyby jej opracowanie. Jedynym problemem okazał się zbyt ogólny charakter niektórych zadań proponowanych w Strategii. Brak dokładnych kierunków działań w ramach poszczególnych celów utrudnił, a w pojedynczych przypadkach wręcz uniemożliwił określenie oddziaływania na środowisko danego przedsięwzięcia.

12.10. Przewidywane środki mające na celu zapobieganie, redukcję i kompensację znaczących niekorzystnych oddziaływań na środowisko wynikających z realizacji Strategii

Rozdział 10 poświęcono analizie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie oraz kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, będących rezultatem realizacji założeń Strategii. Za podstawowe

środki zapobiegawcze uznano odpowiednie lokalizowanie poszczególnych inwestycji, przestrzeganie prawa z zakresu ochrony środowiska oraz stosowanie rozwiązań technicznych i technologicznych ograniczających emisję zanieczyszczeń do środowiska.

W celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub społeczne zaproponowano podjęcie działań łagodzących opisanych dokładnie w rozdziale 10.

12.11. Monitoring

Celem monitoringu jest opisanie zmian stanu środowiska w wyniku realizacji założeń Strategii oraz sprawdzenie, czy założone środki łagodzące przyniosą zakładany efekt.

Zgodnie z założeniami Strategii, system monitorowania oparty będzie na wskaźnikach oraz prowadzonych systematycznie badaniach opinii mieszkańców i innych interesariuszy (organizacji społecznych, instytucji publicznych, przedsiębiorców, liderów lokalnych).

Monitoring realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego prowadzony jest raz w roku i obejmuje w szczególności weryfikację wartości wskaźników oraz ocenę postępów we wdrażaniu zadań strategicznych. Cykliczny monitoring powiązany jest z przygotowywaniem Raportu o stanie gminy w każdej z gmin objętych porozumieniem.

Spis tabel

Tabela 1. Matryca celów i kierunków działań Strategii 15

Tabela 2. Klasyfikacja strefy lubelskiej pod kątem ochrony zdrowia ludzi w 2025 r. 26

Tabela 3. Klasyfikacja strefy lubelskiej pod kątem ochrony roślin w 2025 r. 26

Tabela 4. Charakterystyka instalacji gazowej na terenie obszaru objętego Strategią w 2024 r. 28

Tabela 5. Lokalizacja punktów pomiarowych na obszarze objętym Strategią 30

Tabela 6. Średni dobowy ruch roczny na odcinkach objętych GPR przebiegających przez obszar objęty Strategią 31

Tabela 7. Charakterystyka JCWP na obszarze objętym Strategią 35

Tabela 8. Charakterystyka jednolitych części wód podziemnych na obszarze objętym Strategią 38

Tabela 9. Charakterystyka sieci wodociągowo-kanalizacyjnej na obszarze objętym Strategią w 2024 r. 40

Tabela 10. Zasoby geologiczne na obszarze objętym Strategią 41

Tabela 11. Zawartość makroelementów i pierwiastków śladowych zawartych w glebie w punkcie pomiarowym nr 297 w miejscowości Rybie 45

Tabela 12. Ilość zebranych odpadów z obszaru objętego Strategią 46

Tabela 13. Charakterystyka obszarów chronionego krajobrazu na obszarze objętym Strategią 48

Tabela 14. Charakterystyka obszarów Natura 2000 na obszarze objętym Strategią ...48

Tabela 15. Istniejące i potencjalne zagrożenia dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Pawłów 49

Tabela 16. Istniejące i potencjalne zagrożenia dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dobromyśl 52

Tabela 17. Użytki ekologiczne na obszarze objętym Strategią 55

Tabela 18. Powierzchnia lasów na obszarze objętym Strategią według formy własności w roku 2025 56

Tabela 19. Problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miasta Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec Fabryczny, Gminy Rejowiec, Gminy Siedliszcze 60

Tabela 20. Ocena wpływu na środowisko realizacji proponowanych celów strategicznych i kierunków działania Strategii 63

Tabela 21. Proponowane środki i zalecenia łagodzące niekorzystne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji Strategii 103

Tabela 22. Wskaźniki realizacji Strategii 109

Spis rycin

Rycina 1. Położenie obszaru objętego Strategią na tle województwa Lubelskiego....21

Rycina 2. Położenie obszaru objętego Strategią względem mezoregionów fizykogeograficznych.....22

Rycina 3. Wykres klimatyczny dla miasta Rejowiec Fabryczny 23

Rycina 4. Położenie obszaru objętego Strategią względem zlewni JCWP 34

Rycina 5. Położenie obszaru objętego Strategią względem JCWPd oraz GZWP.....39

Rycina 6. Złoża naturalne na obszarze objętym Strategią 44

Rycina 7. Formy ochrony przyrody na obszarze objętym Strategią.....47